

C/2025/5024

2025 9 16

KOMISIJOS KOMUNIKATAS

Komisijos reglamento dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio 3 dalies taikymo tam tikrų rūšių technologijų perdavimo susitarimams projekto ir Komisijos gairių dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio taikymo technologijų perdavimo susitarimams projekto turinio patvirtinimas

(C/2025/5024)

2025 m. rugsėjo 11 d. Komisija patvirtino Komisijos reglamento dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio 3 dalies taikymo tam tikrų rūšių technologijų perdavimo susitarimams projekto ir Komisijos gairių dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio taikymo technologijų perdavimo susitarimams projekto turinį.

Komisijos reglamento projektu atnaujinamas šiuo metu galiojantis Technologijų perdavimo bendrosios išimties reglamentas, pagal kurį tam tikrų rūšių technologijų perdavimo susitarimams netaikomas Sutarties 101 straipsnio 1 dalyje nustatytas draudimas.

Komisijos gairių projektu atnaujinamos šiuo metu galiojančios Komisijos gairės dėl Sutarties 101 straipsnio taikymo technologijų perdavimo susitarimams.

Komisija šiuos projektus patvirtino, kad jie galėtų būti paskelbti konsultacijoms.

Komisijos reglamento ir Komisijos gairių projektai pridedami kaip šio komunikato priedai.

Viešos konsultacijos dėl šių projektų skelbiamos adresu:

https://competition-policy.ec.europa.eu/public-consultations_en?prefLang=lt.

Viešoms konsultacijoms pasibaigus atsižvelgiant į gautus atsiliepimus bus parengta galutinė šių projektų redakcija, kad Komisija peržiūrėtų Komisijos reglamentą ir peržiūrėtų Komisijos gaires galėtų patvirtinti.

—

I PRIEDAS

KOMISIJOS REGLAMENTAS (ES) .../...

...

dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio 3 dalies taikymo tam tikrų rūšių technologijų perdavimo susitarimams

(Tekstas svarbus EEE)

PROJEKTAS

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 1965 m. kovo 2 d. Tarybos reglamentą Nr. 19/65/EEB dėl Sutarties 85 straipsnio 3 dalies taikymo tam tikroms susitarimų ir suderintų veiksmų rūšims ⁽¹⁾, ypač į jo 1 straipsnį,

paskelbusi šio reglamento projektą,

pasikonsultavusi su Konkurenciją ribojančios veiklos ir dominavimo patariamuoju komitetu,

kadangi:

- (1) Reglamentu Nr. 19/65/EEB Komisija įgaliojama reglamentu taikyti Sutarties 101 straipsnio 3 dalį tik dviejų įmonių sudarytiems tam tikrų rūšių technologijų perdavimo susitarimams ir atitinkamiems suderintiems veiksams, kuriems taikoma Sutarties 101 straipsnio 1 dalis;
- (2) pagal Reglamentą Nr. 19/65/EEB Komisija visų pirma priėmė Komisijos reglamentą (EB) Nr. 316/2014 ⁽²⁾. Reglamentu (EB) Nr. 316/2014 nustatomos technologijų perdavimo susitarimų rūšys, kurios, Komisijos manymu, paprastai tenkina Sutarties 101 straipsnio 3 dalyje nustatytas sąlygas. Atsižvelgiant į bendrą teigiamą patirtį, įgytą taikant tą reglamentą, ir to reglamento vertinimo rezultatus, tikslinga priimti naują bendrosios išimties reglamentą;
- (3) šiuo reglamentu turėtų būti užtikrinta veiksminga konkurencijos apsauga ir reikiamas įmonių teisinis saugumas. Siekiant šių tikslų, turėtų būti atsižvelgiama į būtinybę kiek įmanoma supaprastinti administracinę priežiūrą ir teisės aktų sistemą;
- (4) technologijų perdavimo susitarimai yra susiję su technologijos teisių licencijavimu. Tokiais susitarimais paprastai didinamas ekonominis veiksmingumas ir skatinama konkurencija, kadangi jais gali būti mažinamas mokslinių tyrimų ir plėtros dubliavimas, skatinama imtis pirminių mokslinių tyrimų ir plėtros, stimuliuojamos palaipsnės inovacijos, sudaromos palankesnės sąlygos užtikrinti technologijų sklaidą ir produkto rinkos konkurenciją;
- (5) tikimybė, kad toks veiksmingumo didinimo ir konkurencijos skatinimo poveikis nusvers antikonkurencinį poveikį, atsirandantį dėl technologijų perdavimo susitarimuose nustatytų apribojimų, priklauso nuo atitinkamų įmonių įtakos rinkoje ir to, ar joms tenka konkuruoti su įmonėmis, turinčiomis nuosavus technologijos pakaitalus arba gaminančiomis produkto pakaitalus;
- (6) šis reglamentas turėtų būti taikomas tik licenciaro ir licenciato sudarytiems technologijų perdavimo susitarimams. Jis turėtų būti taikomas tokiems susitarimams net jei susitarime yra nustatytos sąlygos daugiau nei vienam prekybos lygmeniui, pvz., įpareigojant licenciatą sukurti specialią platinimo sistemą ir nurodant įpareigojimus, kuriuos licencijos savininkas turi arba gali nustatyti pagal licenciją pagamintų produktų perpardavėjams. Tačiau tokios sąlygos ir įpareigojimai turėtų atitikti tiekimo ir platinimo susitarimams taikomas konkurencijos taisykles, nustatytas Komisijos reglamente (ES) 2022/720 ⁽³⁾ ir paaiškintas Komisijos vertikaliųjų apribojimų gairėse ⁽⁴⁾. Šiuo reglamentu nustatyta išimtis neturėtų būti taikoma licenciato ir jo sutartinių produktų pirkėjų sudaromiems tiekimo ir platinimo susitarimams;

⁽¹⁾ OL 36, 1965 3 6, p. 533/65.⁽²⁾ 2014 m. kovo 21 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 316/2014 dėl Sutarties 101 straipsnio 3 dalies taikymo technologijų perdavimo susitarimų kategorijoms (OL L 93, 2014 3 28, p. 17).⁽³⁾ 2022 m. gegužės 10 d. Komisijos reglamentas (ES) 2022/720 dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio 3 dalies taikymo tam tikrų rūšių vertikaliesiems susitarimams ir suderintiems veiksams (OL L 134, 2022 5 11, p. 4).⁽⁴⁾ Komisijos komunikatas „Komisijos pranešimas „Vertikaliųjų apribojimų gairės“ (OL C 248, 2022 6 30, p. 1).

- (7) šis reglamentas turėtų būti taikomas tik tiems susitarimams, kuriais licenciaras leidžia licenciui ir (arba) jo vienam ar keliems subrangovams naudoti licencijuotos technologijos teises prekėms gaminti ir paslaugoms teikti po galimų licenciato ir (arba) jo subrangovų vykdomų tolesnių mokslinių tyrimų ir plėtros. Jis neturėtų būti taikomas licencijavimui pagal mokslinių tyrimų ir plėtros susitarimus, kuriems taikomas Komisijos reglamentas (ES) 2023/1066 ⁽⁹⁾, arba licencijavimui pagal specializacijos susitarimus, kuriems taikomas Komisijos reglamentas (ES) 2023/1067 ⁽⁶⁾. Jis taip pat neturėtų būti taikomas susitarimams, kurių pagrindinis tikslas yra tik programinės įrangos perpardavimas ar platinimas fiziniiais ar skaitmeniniais kanalais, nes tokie susitarimai nėra susiję su technologijų licencijavimu gamybos tikslais, bet yra labiau panašūs į platinimo susitarimus;
- (8) šis reglamentas neturėtų būti taikomas susitarimams dėl technologijų fondų įsteigimo, t. y. susitarimams dėl technologijų sutelkimo siekiant jas licencijuoti fondo nariams arba trečiosioms šalims, ar susitarimams, kuriais į fondą įtrauktos technologijos licencijuojamos toms trečiosioms šalims. Jis taip pat neturėtų būti taikomas susitarimams, pagal kuriuos potencialūs technologijų licenciatų susitaria bendrai derėtis dėl technologijų perdavimo susitarimų sąlygų (licencijavimo derybų grupės);
- (9) siekiant Sutarties 101 straipsnio 3 dalį taikyti reglamentu, nebūtina apibrėžti tų technologijų perdavimo susitarimų, kuriems gali būti taikoma Sutarties 101 straipsnio 1 dalis. Atliekant atskirą susitarimų vertinimą pagal Sutarties 101 straipsnio 1 dalį, būtina atsižvelgti į keletą veiksnių, visų pirma į atitinkamų technologijos ir produkto rinkų struktūrą bei dinamiką;
- (10) šiuo reglamentu nustatyta bendroji išimtis turėtų būti taikoma tik tiems susitarimams, kurie pakankamai pagrįstai gali būti laikomi tenkinančiais Sutarties 101 straipsnio 3 dalyje nustatytas sąlygas. Kad būtų gauta technologijų perdavimo nauda ir pasiekti jo tikslai, šis reglamentas turėtų apimti ne tik technologijų perdavimą, bet ir kitas technologijų perdavimo susitarimų nuostatas, jeigu (ir tokiu mastu, koku) tos nuostatos yra tiesiogiai susijusios su sutartinių produktų gamyba ar pardavimu;
- (11) kai technologijų perdavimo susitarimus sudaro konkuruojančios šalys, galima preziumuoti, kad, jei bendra šalių atitinkamų rinkų dalis neviršija 20 % ir tuose susitarimuose nėra tam tikrų griežtų antikonkurencinių apribojimų, tokiais susitarimais paprastai gerinama gamyba ar platinimas ir sudaromos sąlygos gaunama nauda sąžiningai pasidalyti su vartotojais;
- (12) kai technologijų perdavimo susitarimus sudaro nekonkuruojančios šalys, galima preziumuoti, kad, jei kiekvienos šalies atskirai atitinkamų rinkų dalis neviršija 30 % ir tuose susitarimuose nėra tam tikrų griežtų antikonkurencinių apribojimų, tokiais susitarimais paprastai gerinama gamyba ar platinimas ir sudaromos sąlygos gaunama nauda sąžiningai pasidalyti su vartotojais;
- (13) rinkos dalys atitinkamose technologijos rinkose turėtų būti apskaičiuojamos remiantis licencijuotos technologijos teisių buvimu atitinkamose produkto ir geografinėse rinkose, kuriose parduodami sutartiniai produktai, t. y. remiantis bendrais licenciaro ir jo licencių pagamintų sutartinių produktų pardavimais. Todėl taikant šį reglamentą bus laikoma, kad technologijos, kurių atveju dar nebuvo parduota pagal jas pagamintų sutartinių produktų, neužima jokios rinkos dalies;
- (14) jeigu taikoma rinkos dalies riba vienoje ar daugiau produkto ir technologijos rinkų yra viršijama, susitarimui tų atitinkamų rinkų atžvilgiu bendroji išimtis neturėtų būti taikoma;

⁽⁹⁾ 2023 m. birželio 1 d. Komisijos reglamentas (ES) 2023/1066 dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio 3 dalies taikymo tam tikrų rūšių mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros susitarimams (OL L 143, 2023 6 2, p. 9).

⁽⁶⁾ 2023 m. birželio 1 d. Komisijos reglamentas (ES) 2023/1067 dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio 3 dalies taikymo tam tikrų rūšių specializacijos susitarimams (OL L 143, 2023 6 2, p. 20).

- (15) negalima preziumuoti, kad viršijus minėtas rinkos dalies ribas technologijų perdavimo susitarimai patenka į Sutarties 101 straipsnio 1 dalies taikymo sritį. Pavyzdžiui, nekonkuruojančių įmonių išimtiniai licencijavimo susitarimai dažnai nepatenka į 101 straipsnio 1 dalies taikymo sritį. Taip pat negalima preziumuoti, kad viršijus tas rinkos dalies ribas technologijų perdavimo susitarimai, kuriems taikoma 101 straipsnio 1 dalis, netenkins išimties sąlygų. Tačiau taip pat negalima preziumuoti, kad jais paprastai bus sukurti tokio pobūdžio ir dydžio objektyvūs privalumai, kad būtų kompensuotos jais sudaromos kliūtys konkurencijai;
- (16) šiuo reglamentu nustatyta išimtis neturėtų būti taikoma technologijų perdavimo susitarimams, kuriuose yra apribojimų, nebūtinų gamybai ar platinimui gerinti. Šiuo reglamentu nustatyta bendroji išimtis visų pirma neturėtų būti taikoma technologijų perdavimo susitarimams, kuriuose yra tam tikrų griežtų antikonkurencinių apribojimų, pvz., kainos trečiosioms šalims nustatymas, neatsižvelgiant į atitinkamų įmonių rinkos dalis. Jei susitarime nustatyti tokie griežti apribojimai, bendroji išimtis neturėtų būti taikoma visam susitarimui;
- (17) siekiant apsaugoti paskatas diegti inovacijas ir tinkamą intelektinės nuosavybės teisių taikymą, bendroji išimtis neturėtų būti taikoma tam tikriems apribojimams. Visų pirma ji neturėtų būti taikoma tam tikriems atsakomojo suteikimo įsipareigojimams ir reikalavimams neprieštarauti. Kai tokie apribojimai įtraukiami į technologijų perdavimo susitarimą, bendroji išimtis neturėtų būti taikoma tik atitinkamam apribojimui;
- (18) šiame reglamente numatytos rinkos dalies ribos, išlygos netaikymas technologijų perdavimo susitarimams, kuriuose yra griežtų antikonkurencinių apribojimų, ir neleistini apribojimai paprastai užtikrins, kad susitarimai, kuriems taikoma bendroji išimtis, neeis dalyvaujančioms įmonėms pašalinti konkurencijos dėl žymios atitinkamų produktų dalies;
- (19) šiame reglamente turėtų būti nurodytos tipinės situacijos, kurioms susiklosčius būtų tikslinga panaikinti teisę naudotis šiuo reglamentu nustatyta išimtimi pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 1/2003 ⁽⁷⁾ 29 straipsnį;
- (20) siekdama sustiprinti technologijų perdavimo susitarimų lygiagrečių tinklų, kurie turi panašų ribojamąjį poveikį ir apima daugiau kaip 50 % konkrečios rinkos, priežiūrą, Komisija gali reglamentu paskelbti šį reglamentą netaikytinu technologijų perdavimo susitarimams, kuriuose yra su atitinkama rinka susijusių konkrečių apribojimų, ir taip atnaujinti visapusišką Sutarties 101 straipsnio taikymą tokiems susitarimams,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

1 straipsnis

Terminų apibrėžtys

1. Šiame reglamente vartojamų terminų apibrėžtys:
 - a) susitarimas – susitarimas, įmonių asociacijos sprendimas arba suderinti veiksmai;
 - b) technologijos teisės – praktinė patirtis ir šios teisės arba jų derinys, įskaitant paraiškas dėl tų teisių arba paraiškas dėl jų registracijos:
 - i) patentai;
 - ii) naudingieji modeliai;
 - iii) dizaino teisės;
 - iv) puslaidininkinių gaminių topografijos;

⁽⁷⁾ 2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų Sutarties 81 ir 82 straipsniuose, įgyvendinimo, (OL L 1, 2003 1 4, p. 1).

- v) papildomos apsaugos liudijimai, skirti medicinos arba kitiems produktams, kuriems gali būti išduodami tokie liudijimai
 - vi) augalų veislių selekcininkų sertifikatai ir
 - vii) programinės įrangos autorių teisės;
- c) technologijų perdavimo susitarimas –
- i) dviejų įmonių sudarytas technologijos teisių licencijavimo susitarimas, kuriuo licenciui ir (arba) jo subrangovui (-ams) suteikiama licencija gaminti sutartinius produktus;
 - ii) technologijos teisių perleidimas tarp dviejų įmonių sutartiniais produktams gaminti, kai dalis rizikos, susijusios su technologijos naudojimu, tenka technologiją perleidžiančiam subjektui;
- d) abipusis susitarimas – technologijų perdavimo susitarimas, kai dvi įmonės ta pačia arba atskiromis sutartimis suteikia viena kitai technologijos teisių licencijas ir kai tos licencijos yra susijusios su konkuruojančiomis technologijomis arba gali būti naudojamos konkuruojantiems produktams gaminti;
- e) neabipusis susitarimas – technologijų perdavimo susitarimas, kai viena įmonė suteikia kitai įmonei technologijos teisių licenciją arba kai dvi įmonės tokią licenciją suteikia viena kitai, tačiau tos licencijos yra nesusijusios su konkuruojančiomis technologijomis ir negali būti naudojamos konkuruojantiems produktams gaminti;
- f) produktas – prekės arba paslauga, įskaitant tiek tarpines prekes ir paslaugas, tiek galutines prekes ir paslaugas;
- g) sutartinis produktas – produktas, tiesiogiai ar netiesiogiai pagamintas remiantis licencijuotos technologijos teisėmis;
- h) intelektinės nuosavybės teisės – pramoninės nuosavybės teisės, visų pirma patentai ir prekių ženklai, autorių teisės ir gretutinės teisės;
- i) praktinė patirtis – rinkinys praktinės informacijos, gautos iš patirties ir atliekant bandymus, kuri yra:
- i) slapta, t. y. nėra visuotinai žinoma arba lengvai prieinama;
 - ii) esminė, t. y. svarbi ir naudinga sutartiniais produktams gaminti, ir
 - iii) apibrėžta, t. y. pakankamai išsamiai aprašyta, kad būtų galima patikrinti, ar ji atitinka slaptumo ir esmingumo kriterijus;
- j) atitinkama produkto rinka – sutartinių produktų ir jų pakaitalų, t. y. visų tų produktų, kuriuos dėl jų savybių, kainų ir numatytos paskirties pirkėjai laiko lygiavertėmis sutartiniais produktams arba jų pakaitalais, rinka;
- k) atitinkama technologijos rinka – licencijuotos technologijos teisių ir jų pakaitalų, t. y. visų tų technologijos teisių, kurias dėl jų savybių, už tas teises mokamų autorių atlyginimų ir numatytos paskirties licenciatai laiko lygiavertėmis licencijuotos technologijos teisėmis arba jų pakaitalais, rinka;
- l) atitinkama geografinė rinka – teritorija, kurioje atitinkamos įmonės yra įtrauktos į produktų pasiūlą ir paklausą arba technologijos teisių licencijavimą, kurioje konkurencijos sąlygos yra pakankamai vienodos ir kuri nuo gretimų teritorijų skiriasi tuo, kad jose yra pastebimai skirtingos konkurencijos sąlygos;
- m) atitinkama rinka – atitinkamos produkto arba technologijos rinkos ir atitinkamos geografinės rinkos derinys;
- n) konkuruojančios įmonės – įmonės, kurios konkuruoja atitinkamoje rinkoje, t. y.:
- i) atitinkamoje rinkoje, kurioje technologijos teisės licencijuojamos, konkuruojančios įmonės, t. y. įmonės, kurios suteikia konkuruojančios technologijos teisių licencijas (faktiniai konkurentai atitinkamoje rinkoje);

- ii) atitinkamoje rinkoje, kurioje sutartiniai produktai parduodami, konkuruojančios įmonės, t. y. įmonės, kurios, nesant technologijų perdavimo susitarimo, abi veiktų atitinkamoje (-ose) rinkoje (-se), kurioje (-iose) sutartiniai produktai parduodami (faktiniai konkurentai atitinkamoje rinkoje), arba kurios, jei nebūtų technologijų perdavimo susitarimo, realiai, o ne vien teoriškai, tikriausiai atliktų būtinas papildomas investicijas ar patirtų kitų būtinų išlaidų, kad į atitinkamą (-as) rinką (-as) patektų per laikotarpį, kuris būtų pakankamai trumpas, kad būtų galima daryti konkurencinį spaudimą atitinkamoje rinkoje jau veikiančioms įmonėms (potencialūs konkurentai atitinkamoje rinkoje);
- o) pasirinktinio platinimo sistema – platinimo sistema, kai licenciaras įsipareigoja tiesiogiai ar netiesiogiai licencijuoti sutartinių produktų gamybą tik licenciatams, pasirinktiems pagal apibrėžtus kriterijus, ir kai tie licenciatai įsipareigoja neparduoti sutartinių produktų neigaliojantiems platintojams toje teritorijoje, kurioje licenciaras tokią sistemą taiko;
- p) išimtinė licencija – licencija, pagal kurią licenciarui neleidžiama gaminti produktų naudojantis licencijuotos technologijos teisėmis ir neleidžiama suteikti licencijuotos technologijos teisių licencijos trečiosioms šalims arba apskritai, arba tam tikram naudojimui, arba konkrečioje teritorijoje.
- q) išskirtinė teritorija – teritorija, kurioje tik vienai įmonei leidžiama gaminti sutartinius produktus, tačiau, kurioje vis dėlto galima leisti kitam licenciatui gaminti sutartinius produktus toje teritorijoje tik konkrečiam klientui, kai antroji licencija buvo suteikta siekiant sudaryti tam klientui alternatyvų tiekimo šaltinį;
- r) išskirtinė klientų grupė – klientų grupė, kuriai aktyviai parduoti sutartinius produktus, pagamintus naudojant licencijuotą technologiją, leidžiama tik vienai technologijų perdavimo susitarimo šaliai;
- s) aktyvus pardavimas – aktyvus kreipimasis į klientus per vizitus, laiškais, e. paštu, skambučiais ar kitomis tiesioginio susisiekiimo priemonėmis arba internetu ir ne internetu platinant tikslinę reklamą ir skatinant pirkti, pavyzdžiui, tam naudojantis spausdintinėmis ar skaitmeninėmis žiniasklaidos priemonėmis, įskaitant internetines žiniasklaidos priemones, kainų palyginimo priemonėmis ar paieškos sistemose skelbiant reklamą, skirtą konkrečių teritorijų klientams ar konkrečioms klientų grupėms, valdant interneto svetainę, kurios aukščiausio lygio domenas atitinka tam tikras teritorijas, arba sudarant galimybę interneto svetainėje pasirinkti kalbas, kurios dažniausiai vartojamos konkrečiose teritorijose, kitas nei tos, kurios paprastai vartojamos teritorijoje, kurioje įsisteigęs pirkėjas;
- t) pasyvus pardavimas – pardavimas, atliktas tenkinant pavienio kliento iniciatyva pateiktą prašymą, įskaitant prekių tiekimą ir paslaugų teikimą tokiam klientui, kai tas pardavimas nebuvo inicijuotas į tam tikrą klientą, klientų grupę ar teritoriją nukreipta aktyvia reklama, taip pat įskaitant pardavimus, vykdomus dalyvaujant viešųjų pirkimų konkursuose arba atsiliepiant į privačiojo sektoriaus kvietimus pateikti pasiūlymus;

2. Šiame reglamente terminai „įmonė“, „licenciaras“ ir „licenciatas“ apima atitinkamas susijusias įmones.

Susijusios įmonės – tai:

- a) įmonės, kuriose technologijų perdavimo susitarimo šalis tiesiogiai ar netiesiogiai:
 - i) turi įgaliojimus naudotis daugiau kaip puse balsavimo teisių arba
 - ii) turi įgaliojimus skirti daugiau kaip pusę stebėtojų tarybos, valdybos arba įmonei teisiškai atstovaujančių organų narių, arba
 - iii) turi teisę tvarkyti įmonės reikalus;
- b) įmonės, kurios tiesiogiai ar netiesiogiai per technologijų perdavimo susitarimo šalį turi a punkte išvardytas teises ar įgaliojimus;
- c) įmonės, kuriose b punkte nurodyta įmonė tiesiogiai ar netiesiogiai turi a punkte išvardytas teises ar įgaliojimus;
- d) įmonės, kuriose technologijų perdavimo susitarimo šalis kartu su viena ar daugiau a, b arba c punkte nurodytų įmonių arba kuriose dvi ar daugiau tų įmonių kartu turi a punkte išvardytas teises ar įgaliojimus;

- e) įmonės, kuriose a punkte išvardytas teisės ar įgaliojimus kartu turi:
- i) technologijų perdavimo susitarimo šalys arba jų atitinkamos susijusios įmonės, nurodytos a–d punktuose, arba
 - ii) viena ar daugiau technologijų perdavimo susitarimo šalių arba viena ar daugiau jų susijusių įmonių, nurodytų a–d punktuose, ir viena ar daugiau trečiųjų šalių.

2 straipsnis

Išimtis

1. Pagal Sutarties 101 straipsnio 3 dalį ir atsižvelgiant į šio reglamento nuostatas Sutarties 101 straipsnio 1 dalis technologijų perdavimo susitarimams netaikoma.
2. 1 dalyje nustatyta išimtis taikoma tada, kai technologijų perdavimo susitarimuose yra konkurencijos apribojimų, kuriems taikoma Sutarties 101 straipsnio 1 dalis. Išimtis taikoma tol, kol licencijuotos technologijos teisės galioja arba iki kol jos prarandamos ar paskelbiamos negaliojančiomis arba, praktinės patirties atveju, kol praktinė patirtis išlieka slapta. Tačiau tuo atveju, kai praktinė patirtis tampa viešai žinoma dėl licenciuoto veiksmų, išimtis taikoma susitarimo galiojimo laikotarpiu.
3. 1 dalyje nustatyta išimtis taip pat taikoma technologijų perdavimo susitarimų nuostatoms, pagal kurias licenciatas perka produktus arba pagal kurias licenciatui licencijuojamos ar perleidžiamos kitos intelektinės nuosavybės teisės arba praktinė patirtis, jeigu ir tiek, kiek tos nuostatos yra tiesiogiai susijusios su sutartinių produktų gamyba arba pardavimu.

3 straipsnis

Rinkos dalies ribos

1. Kai susitarimą sudariusios įmonės yra konkuruojančios įmonės, 2 straipsnyje nustatyta išimtis taikoma su sąlyga, kad bendra šalių rinkos dalis atitinkamoje (-ose) rinkoje (-ose) neviršija 20 %.
2. Kai susitarimą sudariusios įmonės nėra konkuruojančios įmonės, 2 straipsnyje nustatyta išimtis taikoma su sąlyga, kad kiekvienos iš šalių rinkos dalis atitinkamoje (-ose) rinkoje (-ose) neviršija 30 %.

4 straipsnis

Griežti apribojimai

1. Kai susitarimą sudariusios įmonės yra konkuruojančios įmonės, 2 straipsnyje nustatyta išimtis netaikoma susitarimams, kuriais tiesiogiai ar netiesiogiai, atskirai ar kartu su kitais nuo šalių priklausančiais veiksniais siekiama bet kurio iš šių tikslų:
 - a) apriboti šalies galimybę nustatyti savo kainas parduodant produktus trečiosioms šalims;
 - b) apriboti produkciją, išskyrus sutartinių produktų produkcijos apribojimus, nustatytus licenciatui neabipusiame susitarime arba tik vienam iš licenciatų abipusiame susitarime;
 - c) pasidalyti rinką ar klientus, išskyrus:
 - i) licenciaro ir (arba) licenciuoto įsipareigojimą neabipusiame susitarime negaminti naudojant licencijuotos technologijos teises išskirtinėje kitai šaliai skirtoje teritorijoje ir (arba) nevykdyti aktyvaus ir (arba) pasyvaus sutartinių produktų pardavimo išskirtinėje kitai šaliai skirtoje teritorijoje arba išskirtinėms kitai šaliai skirtoms klientų grupėms;

- ii) neabipusiam susitarime nustatytą licencianto aktyvaus sutartinių produktų pardavimo išskirtinėje teritorijoje ar išskirtinei klientų grupei, kurias licenciaras priskyrė kitam licenciatui, apribojimą, jei pastarasis nebuvo licenciaro konkuruojanti įmonė nuosavos licencijos suteikimo metu;
 - iii) licencianto išipareigojimą gaminti sutartinius produktus tik savo reikmėms, jei licenciatui neuždrausta aktyviai ir pasyviai parduoti sutartinių produktų kaip nuosavų produktų atsarginių dalių;
 - iv) licencianto išipareigojimą neabipusiam susitarime gaminti sutartinius produktus tik konkrečiam klientui, jei licencija buvo suteikta siekiant sudaryti tam klientui alternatyvų tiekimo šaltinį;
- d) apriboti licencianto galimybę naudoti nuosavas technologijos teises arba apriboti kurios nors iš susitarimo šalių galimybę vykdyti mokslinius tyrimus ir plėtrą, nebent toks apribojimas yra būtinas, kad licencijuota praktinė patirtis nebūtų atskleista trečiosioms šalims.

2. Kai susitarimą sudariusios šalys nėra konkuruojančios įmonės, 2 straipsnyje nustatyta išimtis netaikoma susitarimams, kuriais tiesiogiai ar netiesiogiai, atskirai ar kartu su kitais nuo šalių priklausančiais veiksniais siekiama bet kurio iš šių tikslų:

- a) apriboti šalies galimybę nustatyti savo kainas parduodant produktus trečiosioms šalims, neuždraudžiant nustatyti didžiausią arba rekomenduojamą pardavimo kainą, jei tai nelemia fiksuotos arba minimalios pardavimo kainos dėl bet kurios iš šalių spaudimo ar lengvatų;
- b) apriboti teritoriją, kurioje licenciatas gali pasyviai parduoti sutartinius produktus, ir klientus, kuriems licenciatas gali pasyviai parduoti sutartinius produktus, išskyrus:
 - i) pasyvaus pardavimo išskirtinėje teritorijoje arba išskirtinei klientų grupei, skirtų licenciarui, apribojimą;
 - ii) išipareigojimą gaminti sutartinius produktus tik savo reikmėms, jei neribojama licencianto galimybė aktyviai ir pasyviai parduoti sutartinių produktų kaip nuosavų produktų atsarginių dalių;
 - iii) išipareigojimą gaminti sutartinius produktus tik konkrečiam klientui, jei licencija buvo suteikta siekiant sudaryti tam klientui alternatyvų tiekimo šaltinį;
 - iv) licencianto, veikiančio didmeninės prekybos lygmeniu, pardavimo galutiniams vartotojams apribojimą;
 - v) pardavimo neįgaliesiems platintojams, esantiems teritorijoje, kurioje licenciaras valdo sutartinių produktų pasirinktinio platinimo sistemą, apribojimą;
- c) apriboti aktyvų ar pasyvų licencianto, kuris yra pasirinktinio platinimo sistemos narys ir veikia mažmeninės prekybos lygiu, pardavimą galutiniams vartotojams, neribojant galimybės uždrausti sistemos nariui veikti iš neįgaliosios įstaigos vietos.

3. Kai susitarimą sudariusios įmonės nėra konkuruojančios įmonės susitarimo sudarymo metu, tačiau vėliau tampa konkuruojančiomis įmonėmis, viso susitarimo galiojimo laikotarpiu taikoma ne 1 dalis, o 2 dalis, nebent susitarimas vėliau iš esmės pakeičiamas. Toks pakeitimas apima šalių naujo technologijų perdavimo susitarimo, susijusio su konkuruojančios technologijos teisėmis, sudarymą.

5 straipsnis

Neleistini apribojimai

1. Šio reglamento 2 straipsnyje nustatyta išimtis netaikoma nė vienam iš šių technologijų perdavimo susitarimų įtrauktų įpareigojimų:

- a) bet koks tiesioginis ar netiesioginis licencianto įpareigojimas licenciarui ar jo paskirtai trečiajai šaliai suteikti išimtinę licenciją arba perleisti visas teises ar jų dalį, susijusias su nuosavais licencijuotos technologijos patobulinimais ar nuosavu nauju licencijuotos technologijos taikymu;

- b) bet koks tiesioginis ar netiesioginis šalies įpareigojimas neprieštarauti intelektinės nuosavybės teisių, kurias kita šalis turi Sąjungoje, teisėtumui, neribojant galimybės išimtinės licencijos atveju numatyti technologijų perdavimo susitarimo nutraukimą tuo atveju, jei licenciatas prieštarauja bet kurios licencijuotos technologijos teisių teisėtumui.
2. Kai susitarimą sudariusios įmonės nėra konkuruojančios įmonės, 2 straipsnyje nustatyta išimtis netaikoma jokiam tiesioginiam ar netiesioginiam įpareigojimui, kuriuo ribojama licenciatų galimybė naudotis savo technologijos teisėmis arba kurios nors susitarimo šalies galimybė vykdyti mokslinius tyrimus ir plėtrą, nebent toks pastarasis apribojimas yra būtinas, kad licencijuota praktinė patirtis nebūtų atskleista trečiosioms šalims.

6 straipsnis

Atšaukimas atskirais atvejais

1. Nustačiusi, kad konkrečiu atveju technologijų perdavimo susitarimas, kuriam taikoma šio reglamento 2 straipsnyje nustatyta išimtis, vis dėlto turi su Sutarties 101 straipsnio 3 dalimi nesuderinamą poveikį, Komisija pagal Reglamento (EB) Nr. 1/2003 29 straipsnio 1 dalį gali atšaukti šiuo reglamentu nustatytą išimtį, visų pirma kai:
- a) apriojamas trečiųjų šalių technologijų patekimas į rinką, pavyzdžiui, dėl panašių ribojamųjų susitarimų, kuriais licenciatams draudžiama naudoti trečiųjų šalių technologijas, lygiagrečių tinklų kumuliacinio poveikio;
- b) apriojamas potencialių licenciatų patekimas į rinką, pavyzdžiui, dėl panašių ribojamųjų susitarimų, kuriais draudžiama licenciarams teikti licencijas kitiems licenciatams, lygiagrečių tinklų kumuliacinio poveikio, arba dėl to, kad vienintelis technologijos savininkas, suteikiantis atitinkamos technologijos teisių licenciją, sudaro išimtinės licencijos susitarimą su licenciatu, kuris jau veikia produkto rinkoje naudodamasis pakeičiamomis technologijos teisėmis.
2. Kai konkrečiu atveju technologijų perdavimo susitarimas, kuriam taikoma šio reglamento 2 straipsnyje nustatyta išimtis, turi su Sutarties 101 straipsnio 3 dalimi nesuderinamą poveikį valstybės narės teritorijoje ar jos dalyje, kuri turi visus atskiros geografinės rinkos požymius, tos valstybės narės konkurencijos institucija pagal Reglamento (EB) Nr. 1/2003 29 straipsnio 2 dalį gali atšaukti šiuo reglamentu nustatytą išimtį toje teritorijoje tokiomis pačiomis aplinkybėmis, kokios nurodytos šio straipsnio 1 dalyje.

7 straipsnis

Šio reglamento netaikymas

1. Pagal Reglamento Nr. 19/65/EEB 1a straipsnį Komisija reglamentu gali paskelbti, kad tada, kai panašių technologijų perdavimo susitarimų lygiagretūs tinklai apima daugiau kaip 50 % atitinkamos rinkos, šis reglamentas netaikomas technologijų perdavimo susitarimams, kuriuose yra su ta rinka susijusių konkrečių apribojimų.
2. Pagal 1 dalį priimtas reglamentas pradedamas taikyti ne anksčiau kaip po šešių mėnesių nuo jo priėmimo.

8 straipsnis

Rinkos dalies ribų taikymas

Taikant 3 straipsnyje nustatytas rinkos dalies ribas, laikomasi šių taisyklių:

- a) rinkos dalis apskaičiuojama remiantis pardavimų rinkoje verte; jei pardavimų rinkoje vertės duomenų nėra, atitinkamos įmonės rinkos daliai nustatyti gali būti naudojami kita patikima rinkos informacija pagrįsti skaičiavimai, įskaitant pardavimų rinkoje apimtį;

- b) rinkos dalis apskaičiuojama remiantis praėjusių kalendorinių metų duomenimis; jei praėjusių kalendorinių metų duomenys neatspindi šalių padėties atitinkamoje (-ose) rinkoje (-ose), rinkos dalis apskaičiuojama kaip šalių rinkos dalių per praėjusius trejus kalendorinius metus vidurkis;
- c) 1 straipsnio 2 dalies antros pastraipos e punkte nurodytų įmonių turima rinkos dalis proporcingai padalijama kiekvienai įmonei, turinčiai 1 straipsnio 2 dalies antros pastraipos a punkte išvardytas teises arba įgaliojimus;
- d) atitinkamoje technologijos rinkoje veikiančios šalies rinkos dalis apskaičiuojama remiantis tos šalies technologijos teisių buvimu atitinkamoje (-ose) rinkoje (-ose) (t. y. produkto rinkoje (-ose) ir geografinėje (-ėse) rinkoje (-ose), kurioje (-iose) parduodami sutartiniai produktai), t. y. remiantis bendrais tos šalies ir jos licenciatų produktų, pagamintų naudojantis tos šalies licencijuotos technologijos teisėmis, pardavimais;
- e) jei 3 straipsnio 1 arba 2 dalyje nurodyta rinkos dalis iš pradžių yra ne didesnė kaip atitinkamai 20 % arba 30 %, bet vėliau šias ribas viršija, 2 straipsnyje nustatyta išimtis toliau galioja trejus iš eilės kalendorinius metus, einančius po tų metų, kai 20 % riba arba 30 % riba buvo pirmą kartą viršyta.

9 straipsnis

Ryšys su kitais bendrosios išimties reglamentais

Šis reglamentas netaikomas nuostatomis dėl licencijų suteikimo mokslinių tyrimų ir plėtros susitarimuose, kurie patenka į Reglamento (ES) 2023/1066 taikymo sritį, arba specializacijos susitarimuose, kurie patenka į Reglamento (ES) 2023/1067 taikymo sritį.

10 straipsnis

Pereinamasis laikotarpis

Sutarties 101 straipsnio 1 dalyje nustatytas draudimas nuo 2026 m. gegužės 1 d. iki 2027 m. balandžio 30 d. netaikomas susitarimams, kurie 2026 m. balandžio 30 d. jau galiojo ir kurie netenkina šiuo reglamentu nustatytos išimties sąlygų, tačiau 2026 m. balandžio 30 d. tenkino Reglamentu (ES) Nr. 316/2014 nustatytos išimties sąlygas.

11 straipsnis

Galiojimo laikotarpis

Šis reglamentas įsigalioja 2026 m. gegužės 1 d.

Jis nustoja galioti 2038 m. balandžio 30 d.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje ...

Komisijos vardu

Pirmininkė

Ursula VON DER LEYEN

II PRIEDAS

KOMISIJOS KOMUNIKATAS

Gairės dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio taikymo technologijų perdavimo susitarimams

(Tekstas svarbus EEE)

PROJEKTAS

TURINYS

1.	ĮVADAS	13
2.	BENDRIEJI PRINCIPAI	14
2.1.	Sutarties 101 straipsnis ir intelektinės nuosavybės teisės	14
2.2.	Sutarties 101 straipsnio taikymui technologijų perdavimo susitarimams aktualios sąvokos	16
2.2.1.	Įmonės sąvoka	16
2.2.2.	Konkurencijos ribojimas ir ribojimo pagal tikslą bei ribojimo pagal poveikį skirtumas	16
2.2.3.	Technologijų perdavimo susitarimų poveikis	17
2.2.4.	Rinkos apibrėžimas	19
2.2.5.	Konkuruojančių ir nekonkuruojančių šalių skirtumai	21
2.3.	Susitarimai, kuriems Sutarties 101 straipsnio 1 dalis paprastai netaikoma	23
3.	TPBIR TAIKYMAS	23
3.1.	TPBIR teisinis poveikis	23
3.2.	TPBIR taikymo sritis ir trukmė	24
3.2.1.	Technologijų perdavimo susitarimų esmė	24
3.2.2.	Perdavimo sąvoka	27
3.2.3.	Dviejų šalių susitarimai	28
3.2.4.	Susitarimai dėl sutartinių produktų gamybos	28
3.2.5.	Trukmė	30
3.2.6.	Ryšys su kitais bendrosios išimties reglamentais	31
3.3.	Rinkos dalies ribos pagal TPBIR	32
3.3.1.	Rinkos dalies ribos	33
3.3.2.	Rinkos dalių technologijos rinkose skaičiavimas pagal TPBIR	33
3.4.	Griežti apribojimai pagal TPBIR	36
3.4.1.	Bendrieji principai	36
3.4.2.	Konkuruojančių šalių susitarimai	37
3.4.3.	Nekonkuruojančių šalių susitarimai	42
3.5.	Neleistini apribojimai	45
3.6.	Bendrosios išimties atšaukimas ir netaikymas	48
3.6.1.	Bendrosios išimties taikymo atšaukimas	48
3.6.2.	TPBIR netaikymas	49

4.	SUTARTIES 101 STRAIPSNIO 1 IR 3 DALIŲ TAIKYMAS TUO ATVEJU, KAI NETAIKOMAS BENDROSIOS IŠIMTIES REGLAMENTAS	50
4.1.	Bendrieji analizės principai	50
4.1.1.	Pagal Sutarties 101 straipsnio 1 dalį atliekamam vertinimui svarbūs veiksniai	50
4.1.2.	Pagal Sutarties 101 straipsnio 3 dalį atliekamam vertinimui svarbūs veiksniai	52
4.2.	Sutarties 101 straipsnio taikymas įvairiems licencijavimo apribojimams	54
4.2.1.	Įsipareigojimas mokėti autorinį atlyginimą	54
4.2.2.	Išimtinis licencijavimas ir pardavimo ribojimas	55
4.2.3.	Produkcijos apribojimai	58
4.2.4.	Naudojimo srities apribojimai	59
4.2.5.	Uždarojo naudojimo apribojimai	60
4.2.6.	Siejimas ir jungimas	61
4.2.7.	Įsipareigojimas nekonkuruoti	62
4.3.	Susitarimai dėl ginčų sprendimo	63
4.4.	Technologijų fondai	65
4.4.1.	Technologijų fondų kūrimo ir naudojimo vertinimas	66
4.4.2.	Konkrečių apribojimų fondo ir jo licenciatų susitarimuose vertinimas	70
4.5.	Licencijavimo derybų grupės	71
4.5.1.	Įvadas	71
4.5.2.	Vertinimas pagal Sutarties 101 straipsnio 1 dalį	72
4.5.3.	Vertinimas pagal Sutarties 101 straipsnio 3 dalį	76

1. ĮVADAS

- (1) Šiomis gairėmis nustatomi technologijų perdavimo susitarimų vertinimo pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – Sutartis) 101 straipsnį principai ⁽¹⁾. Technologijų perdavimo susitarimai yra susitarimai, pagal kuriuos licenciaras leidžia licenciatui naudoti tam tikras technologijos teises prekėms gaminti arba paslaugoms teikti, kaip apibrėžta ... Komisijos reglamento (ES) .../... dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio 3 dalies taikymo tam tikrų rūšių technologijų perdavimo susitarimams (toliau – Technologijų perdavimo bendrosios išimties reglamentas, TPBIR) 1 straipsnio 1 dalies c punkte ⁽²⁾.
- (2) Šiose gairėse pateikiamos rekomendacijas dėl TPBIR taikymo, taip pat dėl Sutarties 101 straipsnio taikymo technologijų perdavimo susitarimams, kuriems TPBIR netaikomas. Šiomis gairėmis Komisija siekia padėti įmonėms įvertinti savo technologijų perdavimo susitarimus pagal Sąjungos konkurencijos taisykles ir taip palengvinti tokių susitarimų naudojimą. Technologijų perdavimo susitarimais sudaromos sąlygos technologijų sklaidai ir suteikiama paskatų vykdyti pirminius mokslinius tyrimus ir plėtrą, taip skatinant inovacijas ⁽³⁾. Technologijų sklaida ir inovacijos yra pagrindiniai konkurencingos, atsparios ⁽⁴⁾ ir tvarios Sąjungos ekonomikos veiksniai.
- (3) Šiose gairėse išdėstyti principai turi būti taikomi atsižvelgiant į konkrečias kiekvieno atvejo aplinkybes. Jie negali būti taikomi mechanškai. Pavyzdžiai šiose gairėse pateikiami tik paaiškinimo tikslais ir neatspindi visų galimų atvejų.
- (4) Šiomis gairėmis nedaromas poveikis tam, kaip Bendrasis Teismas ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismas (toliau kartu – Europos Sąjungos Teisingumo Teismas) aiškina Sutarties 101 straipsnį ir TPBIR.
- (5) TPBIR ir šiomis gairėmis neribojama galimybė technologijų perdavimo susitarimams taip pat taikyti Sutarties 102 straipsnį ⁽⁵⁾.
- (6) Šios gairių struktūra yra tokia:
 - (a) 2.1 skirsnyje apibrėžiami bendrieji principai, pagal kuriuos technologijų perdavimo susitarimams taikomas Sutarties 101 straipsnis. 2.2 skirsnyje aptariamos šių susitarimų vertinimui pagal 101 straipsnį aktualios sąvokos, įskaitant teigiamą ir neigiamą intelektinės nuosavybės licencijavimo poveikį konkurencijai, atitinkamos rinkos apibrėžimą ir kuo konkuruojančios šalys skiriasi nuo nekonkuruojančių; 2.3 skirsnyje aptariami susitarimai, kuriems 101 straipsnis paprastai netaikomas.
 - (b) 3 skirsnyje pateikiamos rekomendacijos dėl TPBIR taikymo srities. Jame paaiškinama technologijų perdavimo susitarimų dėl sutartinių produktų gamybos apibrėžtis, TPBIR ir kitų bendrosios išimties reglamentų tarpusavio ryšys, TPBIR 3 straipsnyje nustatytos rinkos dalies ribos, taip pat TPBIR 4 ir 5 straipsniuose numatyti griežti ir neleistini apribojimai.

⁽¹⁾ Šiomis gairėmis pakeičiamos Komisijos gairės „Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio taikymo technologijų perdavimo susitarimams gairės“ (OL C 89, 2014 3 28, p. 3).

⁽²⁾ OL L [...]. TPBIR pakeičia 2014 m. kovo 21 d. Komisijos reglamentą (ES) Nr. 316/2014 dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio 3 dalies taikymo technologijų perdavimo susitarimų kategorijoms (OL L 93, 2014 3 28, p. 17, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2014/316/oj>).

⁽³⁾ Žr. Komisijos komunikatą Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „ES konkurencingumo kelrodis“ (COM(2025) 30 final).

⁽⁴⁾ Atsparumas apima gynybos parengtį, gynybos tiekimo grandinių ir vidaus rinkos atsparumą.

⁽⁵⁾ Analogiškai žr. 2023 m. gruodžio 21 d. Teismo sprendimo *European Superleague Company*, C-333/21, ECLI:EU:C:2023:1011, 119 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką. Pavyzdį iš technologijų perdavimo susitarimų srities galima rasti 2012 m. gruodžio 20 d. Komisijos sprendime byloje AT.39230 – *Rio Tinto Alcan*.

- (c) 4 skirsnyje apibūdinama Komisijos numatyta vykdymo užtikrinimo atskirais atvejais politika. Šiuo tikslu jame paaiškinama, kaip technologijų perdavimo susitarimai, kuriems netaikomas TPBIR, vertinami pagal Sutarties 101 straipsnio 1 ir 3 dalis, ir pateikiama rekomendacijų dėl įvairių apribojimų, kurių paprastai būna technologijų perdavimo susitarimuose ir kituose su technologijos teisėmis susijusiuose susitarimuose, rūšių.

2. BENDRIEJI PRINCIPAI

2.1. *Sutarties 101 straipsnis ir intelektinės nuosavybės teisės*

- (7) Sutarties 101 straipsniu siekiama užtikrinti, kad įmonės nenaudotų susitarimų, įmonių asociacijų sprendimų ir suderintų veiksmų ⁽⁶⁾, siekdamos užkirsti kelią konkurencijai rinkoje, ją apriboti ar iškreipti, taip darant žalą vartotojams. 101 straipsniu taip pat siekiama tikslo sukurti integruotą vidaus rinką, kuri stiprintų konkurenciją Sąjungoje.
- (8) Sutarties 101 straipsnis taikomas įmonių susitarimams, kurie gali paveikti valstybių narių tarpusavio prekybą ⁽⁷⁾ ir kurie trukdo konkurencijai, ją riboja arba iškraipo ⁽⁸⁾. Jame pateiktas teisinis tokių susitarimų vertinimo pagrindas, kuriame atsižvelgiama į antikonkurencinio ir konkurenciją skatinančio poveikio atskyrimą.
- (9) Susitarimų vertinimas pagal Sutarties 101 straipsnį atliekamas dviem etapais. Pirmas žingsnis yra įvertinti, ar susitarimas turi antikonkurencinį tikslą arba faktinį ar galimą ribojamąjį poveikį pagal 101 straipsnio 1 dalį. Antras žingsnis, kurį reikia atlikti tik tuomet, jei nustatoma, kad susitarimu ribojama konkurencija pagal 101 straipsnio 1 dalį, yra įvertinti, ar dėl susitarimo atsiranda veiksmingumas, kuris atitinka 101 straipsnio 3 dalyje numatytas keturias išimties taikymo sąlygas. Pagal tas sąlygas reikalaujama, kad susitarimas i) padėtų gerinti produktų gamybą ir platinimą arba skatinti technikos ir ekonomikos pažangą, kartu ii) sudarydamas sąlygas gaunama nauda sąžiningai pasidalyti su vartotojais, iii) nenustatydamas apribojimų, kurie nėra būtini šiems tikslams pasiekti ir iv) nesuteikdamas galimybės susitarime dalyvaujančioms įmonėms panaikinti konkurenciją didelės atitinkamų produktų dalies atžvilgiu ⁽⁹⁾. Pagal Reglamento 1/2003 2 straipsnį pareiga įrodyti, kad susitarimu ribojama konkurencija, kaip apibrėžta 101 straipsnio 1 dalyje, tenka konkurencijos institucijai arba subjektui, teigiančiam, kad 101 straipsnis pažeistas, o pareiga įrodyti, kad įvykdytos visos keturios 101 straipsnio 3 dalies sąlygos išimčiai taikyti, tenka įmonėms, siekiančioms pasinaudoti ta išimtimi.
- (10) Intelektinės nuosavybės teisės aktais išimtinės teisės suteikiamos patentų, autorių teisių, dizaino teisių, prekių ženklų ir kitų teisės aktais saugomų teisių turėtojams. Intelektinės nuosavybės savininkas pagal intelektinės nuosavybės teisės aktus turi teisę neleisti naudoti jo intelektinės nuosavybės be leidimo, o pats gali ja naudotis, pavyzdžiui, suteikdamas licenciją trečiosioms šalims. Išskyrus atlikimo teises ⁽¹⁰⁾, kai produktas, pagamintas naudojantis intelektinės nuosavybės teise, pateikiamas Europos ekonominės erdvės (EEE) rinkai tokios teisės

⁽⁶⁾ Šiose gairėse, jei nenurodyta kitaip, sąvoka „susitarimas“ apima suderintus veiksmus ir įmonių asociacijų sprendimus.

⁽⁷⁾ Žr. Komisijos gaires dėl poveikio prekybai koncepcijos pagal Sutarties 81 ir 82 straipsnius (OL C 101, 2004 4 27, p. 81).

⁽⁸⁾ Šiose gairėse sąvoka „apribojimas“ apima trukdymą konkurencijai ir jos iškraipymą.

⁽⁹⁾ 101 straipsnio 3 dalyje nustatytos sąlygos ir jų taikymo metodika išsamiau aiškinamos Komisijos gairėse dėl Sutarties 81 straipsnio 3 dalies taikymo (OL C 101, 2004 4 27, p. 97).

⁽¹⁰⁾ Ši išimtis taikoma ir nuomos teisėms. Šiuo klausimu žr. 2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2006/115/EB dėl nuomos ir panaudos teisių bei tam tikrų teisių, gretutinių autorių teisėms, intelektinės nuosavybės srityje 1 straipsnio 2 dalį (OL L 376, 2006 12 27, p. 28, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2006/115/oj>).

turėtojo arba su jo sutikimu, intelektinės nuosavybės teisė pasibaigia, t. y. šios teisės turėtojas nebegali kontroliuoti produkto pardavimo (teisės išnaudojimo Sąjungoje principas) ⁽¹¹⁾. Teisės turėtojas pagal intelektinės nuosavybės teisės aktus neturi teisės drausti licenciatams arba pirkėjams parduoti tokius pagal licencijuotą technologiją pagamintus produktus. Teisės išnaudojimo Sąjungoje principas atitinka pagrindinę intelektinės nuosavybės teisių funkciją – suteikti teisės turėtojui teisę uždrausti kitiems be jo sutikimo naudoti jo intelektinę nuosavybę.

- (11) Tai, kad intelektinės nuosavybės teisės aktais suteikiamos išimtinės naudojimo teisės, nereiškia, kad intelektinės nuosavybės teisėms nėra taikoma konkurencijos teisė. Sutarties 101 straipsnis visų pirma taikomas susitarimams, kuriais teisės turėtojas kitai įmonei suteikia licenciją naudoti jo intelektinės nuosavybės teisėmis ⁽¹²⁾. Tai taip pat nereiškia, kad intelektinės nuosavybės teisių esmė prieštarauja Sąjungos konkurencijos taisyklėms. Intelektinės nuosavybės teisės padeda kurti inovacijas – įmonės skatinamos investuoti į mokslinius tyrimus ir naujų produktų bei procesų kūrimą arba jų tobulinimą. Tokių patų poveikį turi ir konkurencija – įmonės patiria spaudimą diegti inovacijas. Inovacijos – esminė ir dinamiška atviros ir konkurencingos rinkos ekonomikos dalis. Todėl intelektinės nuosavybės teisės ir konkurencija yra būtinos inovacijoms skatinti ir jų konkurencingam naudojimui užtikrinti.
- (12) Vertinant technologijų perdavimo susitarimus pagal Sutarties 101 straipsnį, būtina prisiminti, kad intelektinės nuosavybės teisių įgijimas dažnai yra susijęs su didelėmis investicijomis ir kad ši veikla dažnai yra rizikinga. Kad nesumažėtų dinamiška konkurencija ir būtų išlaikyta paskata diegti inovacijas, negalima nepagrįstai riboti novatoriaus galimybių naudoti intelektinės nuosavybės teisėmis, kurios jam atrodo vertingos. Dėl šių priežasčių novatoriai turėtų turėti galimybę už sėkmingus projektus nevaržomi siekti deramo atlygio, kuris būtų pakankamas investavimo paskatomis išlaikyti ir nepavykusių projektų išlaidoms atlyginti. Technologijų licencijavimas taip pat gali būti susijęs su didelėmis neatsiperkančiomis licenciuoto investicijomis į licencijuojamą technologiją ir jai naudoti būtinus gamybos išteklius (t. y. nutraukdamas tos rūšies veiklą licenciatas negali panaudoti investicijų kitai veiklai vykdyti arba jų parduoti nepatirdamas didelių nuostolių). 101 straipsnio negalima taikyti neatsižvelgiant į šalių išankstines investicijas ir su jomis susijusią riziką. Dėl šalių patiriamos rizikos ir būtinų neatsiperkančių investicijų tam tikrą laikotarpį, kuris reikalingas investicijoms susigrąžinti, susitarimui gali būti netaikoma 101 straipsnio 1 dalis arba jis gali tenkinti 101 straipsnio 3 dalyje nustatytas sąlygas.

⁽¹¹⁾ Šis teisės išnaudojimo Sąjungoje principas įtvirtintas, pavyzdžiui, 2015 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2015/2436 valstybių narių teisės aktams, susijusiems su prekių ženklais, suderinti 15 straipsnio 1 dalyje (OL L 336, 2015 12 23, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2015/2436/oj>), 2017 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2017/1001 dėl Europos Sąjungos prekių ženklo 15 straipsnio 1 dalyje (OL L 154, 2017 6 16, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1001/oj>), 1998 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 98/71/EB dėl teisinės dizaino apsaugos 15 straipsnyje (OL L 289, 1998 10 28, p. 28, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/1998/71/oj>), 2001 m. gruodžio 12 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 6/2002 dėl Europos Sąjungos dizaino 21 straipsnyje (OL L 3, 2002 1 5, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2002/6/oj>), 10 išnašoje nurodytoje Direktyvos 2006/115/EB 9 straipsnio 2 dalyje, 2001 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/29/EB dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo 4 straipsnio 2 dalyje (OL L 167, 2001 6 22, p. 10, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2001/29/oj>), 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/24/EB dėl kompiuterių programų teisinės apsaugos 4 straipsnio 2 dalyje (OL L 111, 2009 5 5, p. 16, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2009/24/oj>), 1996 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 96/9/EB dėl duomenų bazių teisinės apsaugos 5 straipsnio c punkte (OL L 77, 1996 3 27, p. 20, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/1996/9/oj>), 1986 m. gruodžio 16 d. Tarybos direktyvos 87/54/EEB dėl puslaidininkių įtaisų topografijų teisinės apsaugos 5 straipsnio 5 dalyje (OL L 24, 1987 1 27, p. 36, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/1987/54/oj>), 1994 m. liepos 27 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 2100/94 dėl augalų veislių teisinės apsaugos Bendrijoje 16 straipsnyje (OL L 227, 1994 9 1, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1994/2100/oj>), 2012 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1257/2012, kuriuo įgyvendinamas tvirtesnis bendradarbiavimas kuriant bendrą patentinę apsaugą, 6 straipsnyje (OL L 361, 2012 12 31, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2012/1257/oj>). Dėl autorių teisių į programinę įrangą, žr., pvz., 2012 m. liepos 3 d. Teismo sprendimą *UsedSoft GmbH / Oracle International Corp.*, C-128/11, ECLI:EU:C:2012:407, ir 2016 m. spalio 12 d. Teismo sprendimą *Ranks ir Vasilevičs*, C-166/15, ECLI:EU:C:2016:762.

⁽¹²⁾ Žr., pvz., 2023 m. rugsėjo 27 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Valve / Komisija*, T-172/21, ECLI:EU:T:2023:587, 191 punktą.

- (13) Sutarties 101 straipsnyje nustatytas teisinis pagrindas yra pakankamai lankstus ir jį įgyvendinant sudaromos sąlygos atsižvelgti į technologijų licencijavimo dinamikos aspektą. Nepreziumuojama, kad dėl intelektinės nuosavybės teisių ir licencijavimo susitarimų kyla konkurencijos problemų. Dauguma technologijų licencijavimo susitarimų konkurencijos neriboja. Iš tiesų technologijų licencijavimu paprastai prisidedama prie konkurencijos didėjimo, nes juo skatinama technologijų sklaida ir licenciarai bei licenciatai skatinami diegti inovacijas. Kai technologijų licencijavimo susitarimai konkurenciją visgi riboja, dėl jų dažnai didinamas konkurenciją skatinantis veiksmingumas, atitinkantis 101 straipsnio 3 dalies sąlygas⁽¹³⁾. Todėl didžioji dauguma technologijų licencijavimo susitarimų yra suderinami su 101 straipsniu.

2.2. **Sutarties 101 straipsnio taikymui technologijų perdavimo susitarimams aktualios sąvokos**

2.2.1. **Įmonės sąvoka**

- (14) Sutarties 101 straipsnio 1 dalis taikoma įmonėms ir įmonių asociacijoms. Įmonė yra asmeninių, materialių ir nematerialių elementų turintis subjektas, vykdamas ekonominę veiklą, neatsižvelgiant į jo teisinį statusą ir finansavimo būdą.

2.2.2. **Konkurencijos ribojimas ir ribojimo pagal tikslą bei ribojimo pagal poveikį skirtumas**

- (15) Sutarties 101 straipsnio 1 dalimi yra draudžiami susitarimai, kuriais siekiama riboti konkurenciją arba kuriais konkurencija ribojama. 101 straipsnio 1 dalis taikoma ir tais atvejais, kai ribojama susitarimo šalių tarpusavio konkurencija, ir tais atvejais, kai ribojama bet kurios iš šalių ir trečiųjų šalių tarpusavio konkurencija.
- (16) Vertinant, ar technologijų perdavimo susitarimu ribojama konkurencija, būtina atsižvelgti į faktines aplinkybes, kuriomis vykta konkurencija, jei nebūtų tariamą ribojamąjį poveikį darančio susitarimo. Atliekant šį vertinimą, būtina atsižvelgti į galimą susitarimo poveikį skirtingų technologijų tarpusavio konkurencijai (t. y. įmonių, naudojančių konkuruojančias technologijas, konkurencijai) ir tų pačių technologijų konkurencijai (t. y. įmonių, naudojančių tas pačias technologijas, konkurencijai)⁽¹⁴⁾. Sutarties 101 straipsnio 1 dalimi draudžiama riboti ir skirtingų technologijų, ir tų pačių technologijų konkurenciją. Todėl būtina įvertinti, koks poveikis susitarimu daromas arba gali būti daromas tiems dviem konkurencijos rinkoje aspektams.
- (17) Apribojimų pagal tikslą sąvoka susijusi tik su tam tikrų rūšių įmonių veiklos koordinavimu, kuris rodo didelį žalos konkurencijai laipsnį, todėl jų poveikio konkurencijai įvertinti nebūtina⁽¹⁵⁾.
- (18) Apribojimų pagal poveikį sąvoka susijusi su susitarimais, kurie neturi antikonkurencinio tikslo, tačiau įrodyta, kad jie turi realų arba galimą ribojamąjį poveikį konkurencijai, kurį įmanoma pastebėti⁽¹⁶⁾. Kad susitarimas turėtų ribojamąjį poveikį konkurencijai, jis turi daryti pastebimą neigiamą poveikį bent vienam iš konkurencijos rinkoje kriterijų, kaip antai kainai, produkcijai, produktų kokybei, produktų įvairovei ar inovacijoms, arba toks

⁽¹³⁾ Žr. 9 išnašoje nurodytas Sutarties 81 straipsnio 3 dalies taikymo gaires.

⁽¹⁴⁾ Įmonių, naudojančių tas pačias technologijas, konkurencija (tų pačių technologijų licenciatų konkurencija) yra svarbi ir papildo įmonių, naudojančių konkuruojančias technologijas, konkurenciją (skirtingų technologijų konkurencija). Pavyzdžiui, dėl tų pačių technologijų konkurencijos gali sumažėti pagal atitinkamą technologiją pagamintų produktų kainos, o tai duos ne tik tiesioginę ir greitą naudą tų produktų vartotojams, bet ir toliau skatins įmonių, naudojančių konkuruojančias technologijas, konkurenciją. Kalbant apie licencijavimą taip pat turi būti atsižvelgta į tai, kad licenciatai parduoda savo produktus. Jie neperparduoda kitos įmonės produktų. Todėl didėja produktų diferenciacija ir tarp licenciatų vyksta didesnė konkurencija dėl kokybės nei vertikaliųjų susitarimų dėl produktų perpardavimo atveju.

⁽¹⁵⁾ Žr., pavyzdžiui, 2023 m. gruodžio 21 d. Teismo sprendimo *European Superleague Company*, C-333/21, ECLI:EU:C:2023:1011, 162 punktą ir nurodytą teismų praktiką.

⁽¹⁶⁾ Daugiau rekomendacijų dėl apribojimų pagal tikslą ir pagal poveikį sąvokos, jų atitinkamos analizės principus ir atitinkamų tokių apribojimų pavyzdžių rasite, pvz., 2023 m. gruodžio 21 d. Teismo sprendimo *European Superleague Company*, C-333/21, ECLI:EU:C:2023:1011, 161 ir tolesniuose punktuose ir 2024 m. gruodžio 5 d. Teismo sprendimo *Tallinna Kaubamaja Grupp ir KIA Auto*, C-606/23, ECLI:EU:C:2024:1004, 23 ir tolesniuose punktuose; taip pat žr. Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio taikymo horizontaliesiems bendradarbiavimo susitarimams gairių (toliau – Gairės dėl horizontaliųjų susitarimų) (OL C259, 2023 7 21, p. 1) 22 ir tolesnius punktus.

pastebimas neigiamas poveikis turi būti tikėtinas. Siekiant įrodyti, kad susitarimu dėl jo poveikio ribojama konkurencija, paprastai būtina apibrėžti atitinkamą (-as) rinką (-as) ir konkrečiu atveju įvertinti susitarimo poveikį rinkos dinamikai. Pavyzdžiui, pastebimas antikonkurencinis poveikis yra labiau tikėtinas, jei bent viena iš susitarimo šalių turi arba įgyja tam tikrą įtaką rinkoje ⁽¹⁷⁾.

- (19) Kai įmonės vykdo bendradarbiavimą, kuriam netaikomas Sutarties 101 straipsnio 1 dalyje nustatytas draudimas, nes toks bendradarbiavimas daro neutralų arba teigiamą poveikį konkurencijai, vienos ar kelių šalių komercinio savarankiškumo apribojimas taip pat nepatenka į to draudimo taikymo sritį, jeigu toks apribojimas yra objektyviai būtinas bendradarbiavimui vykdyti ir yra proporcingas bendradarbiavimo tikslams (*pagalbiniai apribojimai*) ⁽¹⁸⁾. Siekiant nustatyti, ar apribojimas yra pagalbinis apribojimas, reikia išnagrinėti, ar nesant aptariamo apribojimo bendradarbiavimo nebūtų įmanoma vykdyti. Tai, kad bendradarbiavimą be atitinkamo apribojimo yra tiesiog sunkiau vykdyti arba jis yra mažiau pelningas, nereiškia, kad toks apribojimas yra objektyviai reikalingas, taigi – pagalbinis ⁽¹⁹⁾.
- (20) Kaip paaiškinta šių gairių (9) punkte, susitarimas, kuriuo ribojama konkurencija pagal Sutarties 101 straipsnio 1 dalį, vis tiek gali būti suderinamas su 101 straipsniu, jei šalys gali įrodyti, kad tas susitarimas atitinka visas keturias 101 straipsnio 3 dalyje numatytas sąlygas.

2.2.3. Technologijų perdavimo susitarimų poveikis

- (21) Vertinant technologijų perdavimo susitarimus pagal Sutarties 101 straipsnį, būtina atsižvelgti į visus svarbius konkurencijos parametrus, pavyzdžiui, kainas, produkciją produktų kiekio, kokybės ir įvairovės aspektu, taip pat inovacijas. Tolesniuose skirsnuose pateikiami pavyzdžiai, kuriais parodytas galimas licencijavimo susitarimų poveikis tokiems parametrams, išskiriant jų teigiamą ir neigiamą poveikį.

2.2.3.1. Teigiamas poveikis

- (22) Technologijų perdavimo susitarimai gali turėti reikšmingą konkurenciją skatinantį poveikį ir dauguma tokių susitarimų konkurencija iš tiesų yra skatinama. Technologijų perdavimo susitarimais, kuriais novatoriams suteikiama galimybė uždirbti pajamų ir padengti bent dalį savo mokslinių tyrimų ir plėtros (MTP) išlaidų, gali būti skatinamos inovacijos.
- (23) Technologijų perdavimo susitarimais taip pat skatinama technologijų sklaida, kuri yra vertinga tuo, kad dėl jos gali sumažėti licenciato gamybos sąnaudos arba jam gali būti suteikta galimybė gaminti naujus arba tobulesnius produktus. Licenciato veiksmingumas dažnai padidėja licenciario technologiją derinant su licenciato ištekliais ir technologijomis. Licencijavimas dažnai yra vykdomas todėl, kad licenciarui yra naudingiau licencijuoti technologiją, nei ją naudoti pačiam. Taip visų pirma gali atsitikti tuomet, jei licenciatas jau turi galimybę naudotis reikalingais gamybos ištekliais. Tada licenciatui susitarimu suteikiama galimybė naudotis technologija, kurią galima sujungti su tais ištekliais, taigi, naudotis naujomis arba tobulesnėmis technologijomis.

⁽¹⁷⁾ Įtaka rinkoje – tai gebėjimas tam tikrą laiką pelningai išlaikyti didesnes nei konkurencinio lygio kainas arba tam tikrą laiką pelningai išlaikyti mažesnę nei konkurencinio lygio produkciją produktų kiekio, kokybės ir įvairovės ar inovacijų aspektu. Įtakos rinkoje lygis, kurio paprastai reikia, kad būtų nustatytas 101 straipsnio 1 dalies nuostatų pažeidimas, yra žemesnis už įtakos rinkoje lygį, kuris reikalingas, kad būtų nustatytas dominavimas pagal 102 straipsnį.

⁽¹⁸⁾ 2023 m. spalio 26 d. Teismo sprendimo *EDP - Energias de Portugal ir kt.*, C-331/21, ECLI:EU:C:2023:812, 88 ir tolesni punktai, 2014 m. rugsėjo 11 d. Teismo sprendimo *MasterCard / Komisija*, C-382/12 P, ECLI:EU:C:2014:2201, 89 punktas, 1985 m. liepos 11 d. Teismo sprendimo *Remia ir kt. / Komisija*, byla 42/84, EU:C:1985:327, 19–20 punktai, 1986 m. sausio 28 d. Teismo sprendimo *Pronuptia*, byla 161/84, ECLI:EU:C:1986:41, 15–17 punktai, 1994 m. gruodžio 15 d. Teismo sprendimo *Gotttrup-Klim*, C-250/92, ECLI:EU:C:1994:413, 35 punktas ir 1995 m. gruodžio 12 d. Teismo sprendimo *Oude Luttikhuis ir kt.*, C-399/93, ECLI:EU:C:1995:434, 12–15 punktai.

⁽¹⁹⁾ 2023 m. spalio 26 d. Teismo sprendimo *EDP - Energias de Portugal ir kt.*, C-331/21, ECLI:EU:C:2023:812, 90 punktas ir 2014 m. rugsėjo 11 d. Teismo sprendimo *MasterCard / Komisija*, C-382/12 P, ECLI:EU:C:2014:2201, 91 punktas.

- (24) Kitas licencijavimo, kuriuo būtų galima skatinti veiksmingumą, pavyzdys: licenciatas jau turi technologiją ir tą technologiją veiksmingai jungia su licenciaro technologija, todėl atsiranda sinergija. Sujungęs šias abi technologijas, licenciatas gali įgyti galimybę pasiekti tokį išlaidų ir produkcijos santykį, kuris kitu atveju būtų neįmanomas.
- (25) Licencijavimo susitarimais, kaip ir vertikalaisiais prekių ir paslaugų platinimo susitarimais, veiksmingumą galima padidinti platinimo etapu. Veiksmingumas gali pasireikšti kaip išlaidų taupymas arba vertingų paslaugų vartotojams teikimas. Teigiamas vertikaliųjų susitarimų poveikis apibūdintas Komisijos vertikaliųjų apribojimų gairėse ⁽²⁰⁾ (toliau – Vertikaliųjų apribojimų gairės).
- (26) Licencijavimu taip pat gali būti siekiama skatinti konkurenciją, t. y. pašalinti paties licenciatos technologijų plėtros ir naudojimo kliūtis. Visų pirma sektoriuose, kuriuose yra didelis patentų skaičius, licencijavimas dažnai vykdomas siekiant dizaino laisvės, kadangi taip pašalinama licenciaro pretenzijų dėl pažeidimo rizika ⁽²¹⁾.

2.2.3.2. Neigiamas poveikis

- (27) Nors technologijų perdavimo susitarimais konkurencija paprastai skatinama, tam tikrais atvejais įmonės gali jais naudotis siekdamos antikonkurencinių tikslų, kurie galiausiai kenkia vartotojams.
- (28) Neigiamą poveikį rinkai, kurį gali sukelti ribojamieji technologijų perdavimo susitarimai, sukelia šie veiksniai:
- (a) skirtingų technologijų konkurencijos mažinimas, įskaitant galimybę lengviau sudaryti slaptus (oficialius ir numanomas) susitarimus;
 - (b) konkurentų konkurencinių galimybių ribojimas, didinant jų patiriamas sąnaudas, ribojant galimybę naudotis pagrindiniais ištekliais arba kitaip sudarant patekimo į rinką kliūtis, ir
 - (c) tą pačią technologiją naudojančių įmonių konkurencijos mažinimas.
- (29) Mažesnės konkurencijos tarp tą pačią technologiją naudojančių įmonių rizika didesnė, jei nustatomi abipusiai išsipareigojimai ⁽²²⁾. Pavyzdžiui, jei konkurentai perduoda vienas kitam konkuruojančias technologijas ir nustato abipusį išsipareigojimą ateityje vienas kitam teikti atitinkamų technologijų patobulinimus ir jei toks susitarimas konkurentui trukdo įgyti technologinį pranašumą prieš kitą šalį, šalių konkurencija inovacijų srityje yra ribojama (taip pat žr. (262) punktą).
- (30) Technologijų perdavimo susitarimais tarp konkuruojančių šalių taip pat sudaromos palankesnės sąlygos slapties susitarimams. Slaptų susitarimų sudarymo rizika yra didesnė koncentruotose rinkose ⁽²³⁾. Technologijų perdavimo susitarimai, kuriais didinamas rinkos skaidrumas, kontroliuojama tam tikra elgsena, didinamos kliūtys patekti į rinką, gali sudaryti palankesnes sąlygas slapties susitarimams. Be to, palankesnes sąlygas slapties susitarimams galima sudaryti susitarimais, kurie lemia didelį sąnaudų bendrumą, nes labiau tikėtina, kad panašių sąnaudų turinčios įmonės turės panašią koordinavimo sąlygų viziją ⁽²⁴⁾.

⁽²⁰⁾ OL C 248, 2022 6 30, p. 1, 12 ir tolesni punktai.

⁽²¹⁾ Tačiau tais atvejais, kai dėl tokių licencijavimo susitarimų vienai iš šalių tenka palikti rinką, tokiems susitarimams gali būti taikoma 101 straipsnio 1 dalis.

⁽²²⁾ Pavyzdžiui galėtų būti atvejais, kai dvi įmonės, įsteigtos skirtingose valstybėse narėse, viena kitai suteikia konkuruojančių technologijų licencijas ir sutinka neprekiuoti produktais viena kitos vidaus rinkose. Tokiu susitarimu ribojama galima jų tarpusavio konkurencija.

⁽²³⁾ Kad būtų sudaromi slapti susitarimai, suinteresuotoms įmonėms reikia turėti panašią bendrą interesų ir koordinavimo mechanizmo funkcionavimo viziją. Kad slapti susitarimai būtų veiksmingi, įmonės taip pat turi stebėti viena kitos elgseną rinkoje, turi būti pakankamai atgrasomųjų priemonių užtikrinti, jog egzistuos paskata nenukrypti nuo bendros rinkos politikos, o kliūtys patekti į rinką turi būti tokios didelės, kad būtų apribotas kitų šalių patekimas į rinką arba plėtra.

⁽²⁴⁾ Šiuo klausimu žr. Gairių dėl horizontaliųjų susitarimų 21 punktą.

- (31) Palankesnės sąlygos slapties susitarimams taip pat gali būti sudarytos konkuruojančioms šalims keičiantis neskelbtina komercine informacija vykdant technologijų perdavimo susitarimą. Vykdamas licencijavimo susitarimą gali pririnkti keistis neskelbtina komercine informacija. Jei pats susitarimas nepatenka į Sutarties 101 straipsnio 1 dalyje nustatyto draudimo taikymo sritį, nes jo poveikis konkurencijai yra neutralus arba teigiamas, keitimasis informacija, kuriuo tas susitarimas papildomas, taip pat nepatenka į šio draudimo taikymo sritį. Taip yra tuo atveju, jei keitimasis informacija yra objektyviai būtinas licencijavimo susitarimui įgyvendinti ir proporcingas jo tikslams. Jei keičiantis informacija viršijama tai, kas objektyviai būtina susitarimui įgyvendinti, arba kai keitimasis informacija nėra proporcingas to susitarimo tikslui, keitimasis informacija turi būti vertinamas pagal Gairių dėl horizontaliųjų susitarimų 6 skyriuje pateiktas rekomendacijas. Jei keitimuisi informacija taikoma 101 straipsnio 1 dalis, jis vis tiek gali atitikti 101 straipsnio 3 dalies sąlygas.
- (32) Technologijų perdavimo susitarimais taip pat gali būti ribojama skirtingų technologijų konkurencija sukuriant kliūtis konkurentams patekti į rinką ir joje plėsti savo veiklą. Pavyzdžiui, trečiųjų šalių konkurencinės galimybės gali būti ribojamos, jei seniai rinkoje veikiantys licenciarai licenciatams nustato tokį išipareigojimą nekonkuruoti, kad trečiosios šalys negali sudaryti licencinių susitarimų su pakankamu licenciatų skaičiumi, ir jei licenciatams yra sunku patekti į rinką ⁽²⁵⁾.
- (33) Technologijų perdavimo susitarimai taip pat gali riboti tų pačių technologijų konkurenciją. Toks ribojimas, pavyzdžiui, gali atsirasti licenciatams taikant apribojimus dėl perpardavimo kainų išlaikymo arba teritorinius apribojimus, arba apribojimus parduoti tik tam tikriems klientams. Tų pačių technologijų konkurencijos ribojimas gali sudaryti sąlygas slapties licenciatų susitarimams. Be to, jais galima sudaryti sąlygas slapties konkuruojančių technologijų savininkų susitarimams arba, padidinant kliūtis patekti į rinką, sumažinti skirtingų technologijų konkurenciją.

2.2.4. Rinkos apibrėžimas

- (34) Komisijos požiūris į atitinkamos rinkos apibrėžimą yra pateiktas jos Pranešime dėl atitinkamos rinkos apibrėžimo Sąjungos konkurencijos teisės tikslams ⁽²⁶⁾ (toliau – Pranešimas dėl rinkos apibrėžimo). Šiose gairėse nagrinėjami tik tie rinkos apibrėžimo aspektai, kurie yra ypač svarbūs technologijų licencijavimo srityje.
- (35) Technologija yra išteklius, įtraukiamas į produktą arba gamybos procesą. Todėl technologijų licencijavimas gali turėti įtakos konkurencijai tiek gamintojų grandies išteklių rinkose, tiek vartotojų grandies produktų rinkose. Pavyzdžiui, susitarimu tarp dviejų šalių, kurios parduoda konkuruojančius produktus vartotojų grandies rinkoje ir viena kitai suteikia technologijos teisių, susijusių su tų produktų gamyba gamintojų grandies rinkoje, licencijas, gali būti ribojama konkurencija atitinkamoje prekių ar paslaugų vartotojų grandies rinkoje. Abipusiu licencijavimu taip pat gali būti ribojama konkurencija gamintojų grandies technologijos rinkoje ir potencialiai gamintojų grandies išteklių rinkose. Todėl vertinant licencijavimo susitarimų poveikį konkurencijai gali pririnkti apibrėžti atitinkamą (-as) produkto rinką (-as) bei atitinkamą (-as) technologijos rinką (-as) ⁽²⁷⁾.

⁽²⁵⁾ Kitas pavyzdys yra galimas pakaitinių technologijų tiekėjų konkurencinių galimybių ribojimas, kuris gali atsirasti, kai didelę įtaką rinkoje turintis licenciaras įvairias technologijos sudedamąsias dalis sudeda į vieną licencijavimo paketą, nors tam tikram produktui gaminti būtina tik dalis paketo.

⁽²⁶⁾ OL C, C/2024/1645, 2024 2 22, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/1645/oj>.

⁽²⁷⁾ Žr., pvz., 2010 m. lapkričio 17 d. Komisijos sprendimą byloje COMP/M.5675 – Syngenta/Monsanto, kuriame Komisija nagrinėjo dviejų vertikaliai integruotų saulėgrąžų selekcijos įmonių susijungimą atsižvelgdama į i) gamintojų grandies veislių (tėvinės linijos bei hibridai) prekybos rinką (t. y. keitimąsi ir licencijavimą) ir į ii) vartotojų grandies hibridų komercinimo rinką. 2009 m. kovo 13 d. Sprendime byloje COMP/M.5406, IPIC/MAN Ferrostaal AG, Komisija apibrėžė ne tik aukštos kokybės melamino gamybos rinką, bet ir gamintojų grandies technologijos rinką melamino gamybos technologijoms tiekti. Taip pat žr. 1995 m. birželio 8 d. Komisijos sprendimą byloje Nr. COMP/M.269, Shell/Montecatini, ir 2023 m. birželio 2 d. Komisijos sprendimą byloje Nr. COMP/M.10783, EQT Future/AM Fresh/SNFL/IFG, kuriame Komisija įvertino įmonių susijungimą, kuriame dalyvavo įmonės, vykdančios veiklą valgomųjų vynuogių sektoriuje, išstirdama gamintojų grandies besėklių valgomųjų vynuogių saugomų vynuogių veislių selekcijos ir licencijavimo rinką, taip pat vartotojų grandies valgomųjų vynuogių auginimo ir platinimo rinkas.

- (36) Atitinkama produkto rinka apima pagal licencijuotą technologiją pagamintus sutartinius produktus ir produktus, kuriuos dėl jų savybių, kainų ir numatytos paskirties pirkėjai laiko lygiaverčiais sutartiniais produktams arba jų pakaitalais, atsižvelgiant į konkurencijos sąlygas bei į pasiūlos ir paklausos rinkoje struktūrą. Sutartiniai produktai gali priklausyti galutinio ir (arba) tarpinio produkto rinkai.
- (37) Atitinkama technologijos rinka apima licencijuotos technologijos teises ir jų pakaitalus, t. y. kitas technologijos teises, kurias dėl technologijos teisių savybių, autoriinių atlyginimų ir numatytos paskirties licenciatai laiko lygiavertėmis licencijuotų technologijų teisėms arba jų pakaitalais, atsižvelgiant į konkurencijos sąlygas bei į pasiūlos ir paklausos rinkoje struktūrą. Atsižvelgiant į licenciaro parduodamą technologiją, būtina nustatyti kitas technologijas, prie kurių licenciatas galėtų pereiti reaguodamas į licenciaro technologijos tiekimo sąlygų suprastėjimą, palyginti su kitų technologijų tiekimo sąlygomis. Alternatyvus būdas – išanalizuoti produktų, kurie pagaminti pagal licencijuotos technologijos teises, rinką (žr. (40) punktą).
- (38) Terminas „atitinkama rinka“, vartojamas TPBIR 3 straipsnyje ir apibrėžtas jo 1 straipsnio 1 dalies m punkte, reiškia atitinkamą produkto rinką ir atitinkamą technologijos rinką ir produkto, ir geografiniu atžvilgiu.
- (39) Atitinkama geografinė rinka yra apibrėžta TPBIR 1 straipsnio 1 dalies l punkte ir apima teritoriją, kurioje atitinkamos įmonės yra įtrauktos į produktų pasiūlą ir paklausą arba technologijos teisės licencijavimą, kurioje konkurencijos sąlygos yra pakankamai vienodos ir kuri nuo gretimų teritorijų skiriasi tuo, kad jose yra pastebimai skirtingos konkurencijos sąlygos. Atitinkamos (-ų) technologijos rinkos (-ų) geografinė rinka gali skirtis nuo atitinkamos (-ų) produkto rinkos (-ų) geografinės rinkos.
- (40) Apibrėžus atitinkamas rinkas, jų dalys gali būti priskirtos įvairiems rinkos konkurencijos šaltiniams ir naudojamos santykinę rinkos dalyvių galiai nustatyti. Kalbant apie technologijos rinkas, vienas iš galimų būdų yra apskaičiuoti rinkos dalis pagal kiekvienai technologijai tenkančią visų licencijavimo pajamų iš autoriinių atlyginimų dalį, kuri parodo technologijos dalį rinkoje, kurioje licencijuojamos konkuruojančios technologijos. Tačiau dėl informacijos apie pajamas iš autorinio atlyginimo trūkumo šis būdas dažnai gali būti įmanomas tik teoriškai, bet ne praktiškai. Kitas būdas, naudojamas TPBIR nustatytos apsaugos taisyklės taikymo tikslu, yra apskaičiuoti rinkos dalis technologijos rinkoje remiantis pagal licencijuotą technologiją pagamintų produktų pardavimu vartotojų grandies produktų rinkose (išsamesnė informacija pateikiama šių gairių (110)–(115) punktuose). Atskirais atvejais, kai netaikoma TPBIR nustatyta apsaugos taisyklė, siekiant tiksliau įvertinti licenciaro galią rinkoje ir atsižvelgti į kitus žinomus veiksniai, kurie aiškiai parodo santykinę esamų technologijų padėtį rinkoje (daugiau informacijos apie šiuos veiksniai pateikiama šių gairių (184)–(193) punktuose) ⁽²⁸⁾, gali prireikti, jei praktiškai įmanoma, taikyti abu pirmiau apibūdintus metodus.
- (41) Technologijų licencijavimo susitarimai gali daryti poveikį konkurencijai inovacijų srityje ⁽²⁹⁾. Tačiau nagrinėdama tokių poveikį Komisija paprastai apsiribos susitarimo poveikio konkurencijai esamose produkto ir technologijos rinkose analize. Poveikį konkurencijai tokiose rinkose gali daryti susitarimai, dėl kurių uždelsiamas tobulėsių arba naujų produktų, ateityje pakeisiančių dabartinius produktus, diegimas. Tokiais atvejais inovacijos yra potencialios konkurencijos šaltinis, į kurį būtina atsižvelgti vertinant susitarimo poveikį produkto ir technologijos

⁽²⁸⁾ Žr., pvz., 2012 m. gruodžio 20 d. Komisijos sprendimo byloje AT.39230 – *Rio Tinto Alcan*, 38–41 punktus. Taip pat žr. 27 išnašoje nurodytus Komisijos sprendimus bylose Nr. COMP/M.5675 *Syngenta/Monsanto* ir COMP/M.5406 *IPIC/MAN Ferrostaal AG*.

⁽²⁹⁾ Pavyzdžiui, technologijų licencijavimo susitarimai gali turėti įtakos produktų arba technologijų kūrimui, kuris leis i) patobulinti esamus produktus ar technologijas; ii) pakeisti esamus produktus ar technologijas kitais produktais arba technologijomis, arba kuris leistų iii) atsirasti visiškai naujai paklausai. Technologijų licencijavimo susitarimai taip pat gali turėti įtakos iv) ankstyvoms su inovacijomis susijusioms pastangoms, t. y. MTP veiklai, kuri nėra glaudžiai susijusi su konkrečiu produktu ar technologija.

rinkoms. Tačiau kai kuriais atvejais gali būti naudinga ir būtina taip pat atskirai išnagrinėti poveikį konkurencijai inovacijų srityje. Tai ypač pasakytina apie labai novatoriškas rinkas, kurioms būdingi dažni ir reikšmingi moksliniai tyrimai ir plėtra ir kuriose susitarimas daro poveikį inovacijoms, kuriomis siekiama kurti naujus produktus ar technologijas⁽³⁰⁾. Tokiais atvejais gali būti analizuojama, ar sudarius susitarimą išliks pakankamai konkuruojančių tyrimų ir technologinės plėtros projektų, kad būtų išlaikyta veiksminga konkurencija inovacijų srityje⁽³¹⁾.

2.2.5. Konkuruojančių ir nekonkuruojančių šalių skirtumai

- (42) Paprastai konkuruojančių šalių susitarimai kelia didesnę riziką konkurencijai nei nekonkuruojančių šalių susitarimai⁽³²⁾.
- (43) Siekiant nustatyti susitarimo šalių konkurencinius santykius, būtina išnagrinėti, ar šalys būtų faktinės arba potencialios konkurentės, jei susitarimo nebūtų. Jeigu nesudarius susitarimo šalys nebūtų faktinės arba potencialios konkurentės atitinkamoje rinkoje, kuriai daro poveikį susitarimas, jos laikomos nekonkuruojančiomis šalimis.
- (44) Šalys yra faktinės konkurentės produktų tiekimo rinkoje, jeigu prieš sudarydamos susitarimą veikė toje pačioje atitinkamoje rinkoje.
- (45) Šalis laikoma potencialia kitos šalies konkurente produktų tiekimo rinkoje, jeigu be susitarimo pirmoji šalis būtų turėjusi realių ir konkrečių galimybių patekti į atitinkamą rinką ir konkuruoti su kita toje rinkoje įsitvirtinusia šalimi⁽³³⁾. Potencialios konkurencijos konstatavimas turi būti pagrįstas nuoseklių faktinių aplinkybių visuma, atsižvelgiant į rinkos struktūrą ir ekonomines bei teisinės aplinkybes, kuriomis ji veikia. Hipotetinės galimybės įeiti į rinką arba vien šalies noro ar troškimo įeiti į rinką nepakanka⁽³⁴⁾. Ir priešingai, nebūtina užtikrintai įrodyti, kad įmonė iš tikrųjų pateks į atitinkamą rinką ir kad ji ten sugebės likti⁽³⁵⁾. Pavyzdžiui, patekimas į rinką labiau tikėtinas, jeigu licenciatas turi išteklių, kuriuos gali lengvai panaudoti, kad patektų į rinką nepatirdamas didelių negrįžtamųjų sąnaudų, arba jeigu jis jau turi patekimo į rinką planų arba pradėjo kitaip investuoti, kad patektų į rinką.
- (46) Atsižvelgiant į konkrečias intelektinės nuosavybės teisių aplinkybes, gali būti, kad viena ar abi šalys turi galiojančias intelektinės nuosavybės teises, dėl kurių kita šalis negali veikti atitinkamoje rinkoje arba patekti į ją nepažeisdama tokių technologijos teisių. Tai vadinama blokavimo poveikiu. Vertindamos galimą blokavimo poveikį jų konkuravimui, šalys turėtų atsižvelgti į šiuos veiksnius:
- (a) jeigu abi šalys jau veikia atitinkamoje rinkoje, labai mažai tikėtina, kad jos daro blokavimo poveikį, nebent galutiniu teismo sprendimu būtų patvirtinta, kad esama pažeidimo ir galioja intelektinės nuosavybės teisė. Nesant tokio sprendimo, šalys paprastai laikomos faktinėmis konkurentėmis;

⁽³⁰⁾ Žr., pvz., 26 išnašoje nurodyto Pranešimo dėl rinkos apibrėžimo 90 ir tolesnius punktus.

⁽³¹⁾ Šiuo atžvilgiu šiose gairėse numatoma negriežta apsaugos taisyklė technologijų perdavimo susitarimams, kuriems dėl viršytų rinkos dalies ribų bendroji išimtis netaikoma – žr. (181) punktą.

⁽³²⁾ Žr., pvz., Vertikaliųjų apribojimų gairių 10 punkto nuostatas, kurios *mutatis mutandis* taikomos technologijų licencijavimui.

⁽³³⁾ Žr. 2023 m. spalio 26 d. Teismo sprendimo EDP – *Energias de Portugal ir kt.*, C-331/21, ECLI:EU:C:2023:812, 61 punktą.

⁽³⁴⁾ Žr., pavyzdžiui, 2023 m. spalio 26 d. Teismo sprendimo EDP – *Energias de Portugal ir kt.*, C-331/21, ECLI:EU:C:2023:812, 60–63 punktus ir 2020 m. sausio 30 d. Teismo sprendimo *Generics (UK) ir kt.*, C-307/18, ECLI:EU:C:2020:52, 36–39 punktus.

⁽³⁵⁾ Žr., pavyzdžiui, 2023 m. spalio 26 d. Teismo sprendimo EDP – *Energias de Portugal ir kt.*, C-331/21, ECLI:EU:C:2023:812, 62 punktą; 2020 m. sausio 30 d. Teismo sprendimo *Generics (UK) ir kt.*, C-307/18, ECLI:EU:C:2020:52, 36–45 punktus; 2021 m. kovo 25 d. Teismo sprendimo *H. Lundbeck A/S ir Lundbeck Ltd / Europos Komisija*, C-591/16 P, ECLI:EU:C:2021:243, 54–57 punktus; 2024 m. birželio 27 d. Teismo sprendimo *Komisija / Servier ir kt.*, C-176/19 P, ECLI:EU:C:2024:549, 100–101 punktus.

- (b) jei viena iš šalių dar nepradėjo veikti rinkoje, tačiau jau nemažai investavo arba ėmėsi svarbių parengiamųjų veiksmų patekti į rinką, labai tikėtina, kad šalys yra bent jau potencialios konkurentės ⁽³⁶⁾. Nesant tokių investicijų ar veiksmų, šalys, spręsdamos klausimą, ar jos yra potencialios konkurentės, turės remtis visais tuo metu turimais įrodymais, be kita ko, susijusiais su intelektinės nuosavybės teisių pažeidimo galimybe, atitinkamų teisių galiojimu, taip pat su tuo, ar nėra faktinių galimybių esamas intelektinės nuosavybės teises apeiti. Ypač įtikinamų blokavimo poveikio įrodymų reikalaujama tais atvejais, kai abi šalys siekia būti laikomos nekonkuruojančiomis šalimis ir todėl yra suinteresuotos, kad būtų patvirtinta, jog egzistuoja blokavimo poveikis, pavyzdžiui, kai įtariamas blokavimo poveikis susijęs su technologijomis, kurios technologškai yra viena kitos pakaitalai (žr. (37) punktą), arba jeigu viena arba abi šalys kitai šaliai teikia didelę paskatą ⁽³⁷⁾.
- (47) Šalys yra faktinės konkurentės technologijos rinkoje, jeigu jos abi jau licencijuoja pakeičiamas technologijos teises, arba licenciatas jau licencijuoja savo technologijos teises, o licenciaras į technologijos rinką patenka licenciatui suteikdamas konkuruojančių technologijos teisių licenciją.
- (48) Šalys, turinčios nuosavų pakaitinių technologijų, laikomos potencialiomis konkurentėmis technologijos rinkoje, jeigu licenciatas nelicencijuoja savo technologijos, bet yra tikėtina, kad jis tai darytų, jeigu suprastėtų licenciaro technologijos tiekimo sąlygos, palyginti su kitų technologijų tiekimo sąlygomis ⁽³⁸⁾. Paprastai yra sunkiau įvertinti, ar šalys yra potencialios konkurentės technologijos rinkose. Todėl taikant TPBIR į potencialią konkurenciją technologijos rinkoje nėra atsižvelgiama (žr. šių gairių (107) punktą), o šalys laikomos nekonkuruojančiomis šalimis.
- (49) Kai kuriais atvejais taip pat galima daryti išvadą, kad, nors licenciaras ir licenciatas ir gamina konkuruojančius produktus, jie yra nekonkuruojančios šalys atitinkamoje produkto ir atitinkamoje technologijos rinkoje, nes licencijuota technologija yra tokia radikali inovacija, kad dėl jos licenciatas technologija tapo pasenusi ir nekonkurencinga. Tokiais atvejais licenciaro technologija sukuria naują rinką arba išstumia iš esamos rinkos licenciatas technologiją. Tačiau susitarimo sudarymo metu dažnai neįmanoma padaryti tokios išvados. Tai, kad senesnė technologija paseno arba yra nekonkurencinga, paprastai paaiškėja tik praėjus tam tikram laikui, per kurį vartotojai turi galimybę naudoti technologiją arba pagal šią technologiją pagamintus produktus. Pavyzdžiui, sukūrus kompaktinių diskų technologiją ir pradėjus rinkoje prekiauti grotuvais bei diskais, dar nebuvo akivaizdu, kad naujoji technologija pakeis vinilinių plokštelių technologiją. Tai tapo akivaizdu tik po kelerių metų. Todėl, jei susitarimo sudarymo metu nebus akivaizdu, kad licenciatas technologija yra pasenusi arba nekonkurencinga, šalys bus laikomos konkurentėmis. Tačiau dėl to, kad Sutarties 101 straipsnio 1 ir 3 dalys turi būti taikomos atsižvelgiant į faktines susitarimo sudarymo aplinkybes, vertinimui įtakos turi svarbūs faktų pasikeitimai. Todėl šalių santykių vertinimas pasikeis ir šalys gali būti laikomos nekonkuruojančiomis šalimis, jeigu po kurio laiko licenciatas technologija rinkoje taps pasenusi arba nekonkurencinga.

⁽³⁶⁾ Pavyzdžiui, tikėtina, kad šalys bus laikomos potencialiomis konkurentėmis atitinkamoje produktų tiekimo rinkoje, jeigu licenciatas vienoje geografinėje rinkoje gamina produktus pagal nuosavą technologiją, o kitoje geografinėje rinkoje pradeda gaminti produktus pagal licencijuojamą konkuruojančią technologiją. Tokiomis aplinkybėmis tikėtina, kad licenciatas, gamindamas produktus pagal nuosavą technologiją, būtų galėjęs patekti į antrąją geografinę rinką, jeigu jam netrukdytų objektyvūs veiksniai, tarp jų – blokuojančiosios intelektinės nuosavybės teisės.

⁽³⁷⁾ Šiuo klausimu žr. 2020 m. sausio 30 d. Teismo sprendimo *Generics (UK) ir kt., C-307/18*, ECLI:EU:C:2020:52, 54–56 punktus; 2024 m. birželio 27 d. Teismo sprendimo *Komisija / Servier ir kt., C-176/19 P*, ECLI:EU:C:2024:549, 87–89, 103 ir 131 punktus; 2024 m. birželio 27 d. Teismo sprendimo *Komisija / Krka, C-151/19 P*, ECLI:EU:C:2024:546, 411 punktą.

⁽³⁸⁾ Atliekant tokį vertinimą, veiklos ir praktiniais tikslais paprastai daugiausia dėmesio skiriama tam, kaip reaguojama į kainų augimą. Pavyzdžiui, vienas iš būdų yra apsvastyti, ar tikėtina, kad licenciatas, reaguodamas į nežymiai, bet nuolat augančias technologijų kainas, pradės licencijuoti savo paties technologiją. Tačiau atliekant vertinimą taip pat galima atsižvelgti į pokyčius, turinčius įtakos kitiems konkurencijos parametrams, pavyzdžiui, produkto kokybei ar inovacijų lygiui.

- (50) Susitarimą sudariusios šalys gali tapti konkurentėmis, jei licenciatas sukuria ar išsityja ir pradeda naudoti konkuruojančią technologiją. Tokiais atvejais būtina atsižvelgti į tai, kad susitarimo sudarymo metu šalys buvo nekonkuruojančios šalys ir kad susitarimas buvo sudarytas tokiomis aplinkybėmis. Todėl Komisija daugiausia dėmesio skirs tam, kokią poveikį susitarimas daro licenciatui naudoti nuosavą (konkuruojančią) technologiją. Todėl griežtų apribojimų sąrašas, taikomas konkurentų susitarimams, šiems susitarimams netaikomas, nebent šalims tapus konkurentėmis susitarimas vėliau kaip nors iš esmės pakeičiamas (žr. TPBIR 4 straipsnio 3 dalį).
- (51) Susitarimą sudariusios įmonės gali tapti konkurentėmis ir po susitarimo sudarymo, jeigu licenciatas jau veikė atitinkamoje rinkoje, kurioje parduodami sutartiniai produktai, dar prieš susitarimo sudarymą ir jeigu licenciaras po to įeina į tokią rinką naudodamasis licencijuotos technologijos teisėmis arba nauja technologija. Tokiu atveju griežtų apribojimų sąrašas, taikomas nekonkuruojančių šalių susitarimams, vėlgi bus taikomas visą susitarimo galiojimo laiką, nebent susitarimas vėliau kaip nors iš esmės pakeičiamas (žr. TPBIR 4 straipsnio 3 dalį). Esminis pakeitimas apima šalių naujo technologijų perdavimo susitarimo, susijusio su konkuruojančių technologijų teisėmis, kurios gali būti naudojamos produktams, konkuruojantiems su sutartiniais produktais, gaminti, sudarymą.

2.3. **Susitarimai, kuriems Sutarties 101 straipsnio 1 dalis paprastai netaikoma**

- (52) Susitarimai, kurie negali reikšmingai paveikti valstybių narių tarpusavio prekybos (poveikio prekybai nebuvimas) arba kurie reikšmingai neriboja konkurencijos (nedidelės svarbos susitarimai), nepatenka į Sutarties 101 straipsnio 1 dalies taikymo sritį. Gairės dėl poveikio prekybai nebuvimo Komisija yra pateikusi Komisijos gairėse dėl EB steigimo sutarties 81 ir 82 straipsniuose pateiktos poveikio prekybai sąvokos ⁽³⁹⁾ (toliau – Gairės dėl poveikio prekybai), o dėl nedidelės svarbos susitarimų – Komisijos pranešime dėl nedidelės svarbos susitarimų, kurie reikšmingai neriboja konkurencijos pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio 1 dalį ⁽⁴⁰⁾ (toliau – *De minimis* pranešimas). Tiek Gairės dėl poveikio prekybai, tiek *De minimis* pranešimas yra ypač svarbūs vertinant mažųjų ir vidutinių įmonių sudaromus technologijų perdavimo susitarimus ⁽⁴¹⁾.

3. TPBIR TAIKYMAS

3.1. **TPBIR teisinis poveikis**

- (53) Technologijų perdavimo susitarimams, kurie tenkina TPBIR sąlygas, taikoma Sutarties 101 straipsnio 1 dalyje nustatyto draudimo išimtis. Susitarimai, kuriems taikomos bendrosios išimtys, yra teisėti ir vykdytini ⁽⁴²⁾.
- (54) TPBIR numatyta bendroji išimtis grindžiama prielaida, kad tam tikrų rūšių technologijų perdavimo susitarimai, kiek jiems taikoma Sutarties 101 straipsnio 1 dalis, paprastai tenkina 101 straipsnio 3 dalyje numatytas sąlygas ⁽⁴³⁾. Nustatytų rinkos dalies ribų (TPBIR 3 straipsnis), griežtų apribojimų (TPBIR 4 straipsnis) ir neleistinų apribojimų (TPBIR 5 straipsnis) tikslas yra užtikrinti, kad bendroji išimtis būtų taikoma tik tiems ribojamiesiems susitarimams, kurie pagrįstai gali būti vertinami kaip atitinkantys keturias 101 straipsnio 3 dalies sąlygas.

⁽³⁹⁾ OL C 101, 2004 4 27, p. 81.

⁽⁴⁰⁾ OL C 291, 2014 8 30, p. 1.

⁽⁴¹⁾ Rekomendacijų dėl atitinkamų rinkų apibrėžimo ir rinkos dalių apskaičiavimo, kai tai susiję su technologijų perdavimo susitarimais, pateikiama šių gairių 2.2.4. skirsnyje.

⁽⁴²⁾ Susitarimai, kuriems taikoma bendroji išimtis, gali būti uždrausti tik Komisijai arba valstybių narių konkurencijos institucijoms panaikinus bendrąją išimtį – žr. šių gairių 3.6 skirsnį dėl bendrosios išimties atšaukimo.

⁽⁴³⁾ Žr. (9) punktą.

- (55) Kaip nurodyta šių gairių 2 skyriuje, daugeliui technologijų perdavimo susitarimų Sutarties 101 straipsnio 1 dalis nėra taikoma dėl to, kad šiais susitarimais visai neribojama konkurencija, arba dėl to, kad konkurencija ribojama nepastebimai ⁽⁴⁴⁾. Bet koku atveju, kai technologijų perdavimo susitarimas atitinka TPBIR sąlygas, vertinti, ar jis patenka į 101 straipsnio 1 dalies taikymo sritį, nereikia ⁽⁴⁵⁾.
- (56) Kai bendroji išimtis netaikoma, svarbu išnagrinėti, ar konkrečiu atveju susitarimu ribojama konkurencija, kaip tai numatyta Sutarties 101 straipsnio 1 dalyje, ir, jei taip, ar tenkinamos 101 straipsnio 3 dalyje nustatytos sąlygos. Nepreziumuojama, kad technologijos perdavimo susitarimams, kuriems nėra taikoma bendroji išimtis, taikoma 101 straipsnio 1 dalis arba kad jie netenkina 101 straipsnio 3 dalies sąlygų. Visų pirma, vien faktas, kad šalių rinkos dalys yra didesnės nei nustatytosios TPBIR 3 straipsnyje, nėra pakankamas pagrindas daryti išvadą, kad susitarimui yra taikoma 101 straipsnio 1 dalis. Reikia atlikti atskirą tikėtino susitarimo poveikio vertinimą.

3.2. TPBIR taikymo sritis ir trukmė

3.2.1. Technologijų perdavimo susitarimų esmė

- (57) TPBIR ir šios gairės taikomi technologijų perdavimo susitarimams. Pagal TPBIR 1 straipsnio 1 dalies b punktą, sąvoka „technologijos teisės“ apima praktinę patirtį ir patentus, naudinguosius modelius, dizaino teises, puslaidininkių produktų topografijas, papildomos apsaugos liudijimus, skirtus medicinos arba kitiems produktams, kuriems gali būti išduodami tokie liudijimai, augalų veislių selekcininkų sertifikatus ir programinės įrangos autorių teises arba jų derinį, taip pat paraiškas dėl tų teisių ir tų teisių registracijos. Licencijuotos technologijos teisės turėtų suteikti licenciatui galimybę (naudojant kitus išteklius arba jų nenaudojant) gaminti sutartinius produktus. TPBIR taikomas tik valstybėse narėse, kuriose licenciaras turi atitinkamas technologijos teises. Kitu atveju perduodamų technologijos teisių, kaip apibrėžta TPBIR, nėra.
- (58) Praktinė patirtis, kaip apibrėžta TPBIR 1 straipsnio 1 dalies i punkte, – tai praktinės informacijos, gautos iš patirties ir atliekant bandymus, kuri yra slapta, esminė ir apibrėžta, rinkinys:
- (a) „slapta“ reiškia tai, kad praktinė patirtis nėra visuotinai žinoma arba lengvai prieinama;
 - (b) „esminė“ reiškia tai, kad praktinė patirtis apima informaciją, kuri yra svarbi ir naudinga licencijavimo susitarimo produktams gaminti arba licencijavimo susitarimo procesui taikyti. Kitaip tariant, informacija turi būti labai svarbi sutartinių produktų gamybai arba ją palengvinti. Tai, kad licencijuota praktinė patirtis yra susijusi su produktu, o ne su procesu, reiškia, kad praktinė patirtis yra naudinga gaminant sutartinį produktą. Ši sąlyga netenkinama, kai sutartinis produktas gali būti gaminamas pagal laisvai prieinamą technologiją. Tačiau šia sąlyga nėra reikalaujama, kad sutartinio produkto vertė būtų didesnė nei produktų, pagamintų pagal laisvai prieinamą technologiją. Proceso technologijų atveju ši sąlyga reiškia, kad praktinė patirtis yra naudinga dėl to, kad susitarimo sudarymo metu galima pagrįstai tikėtis, kad bus galima labai pagerinti licenciato konkurencinę padėtį, pavyzdžiui, sumažinant jo gamybos sąnaudas;
 - (c) „apibrėžta“ reiškia tai, kad galima patikrinti, ar licencijuota praktinė patirtis atitinka slaptumo ir esmingumo kriterijus. Ši sąlyga tenkinama, jei licencijuota praktinė patirtis yra aprašyta skaitmenine arba popierine forma. Tačiau kai kuriais atvejais gali būti neįmanoma to padaryti dėl pagrįstų priežasčių. Licencijuotą praktinę patirtį gali sudaryti praktinės licenciaro darbuotojų žinios. Pavyzdžiui, licenciaro darbuotojai gali turėti slaptų ir esminių žinių apie tam tikrą gamybos procesą, kurios licenciatui perduodamos teikiant mokymą jo darbuotojams. Tokiais atvejais susitarime pakanka nurodyti bendrą praktinės patirties pobūdį ir darbuotojus, kurie dalyvavo ar dalyvaus perduodant šią patirtį licenciatui.

⁽⁴⁴⁾ Žr., pavyzdžiui, 2.4 skirsnį.

⁽⁴⁵⁾ Pagal 2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų Sutarties 81 ir 82 straipsniuose, įgyvendinimo 3 straipsnio 2 dalį (OL L 1, 2003 1 4, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2003/1/oj>), susitarimai, kuriais gali būti daromas poveikis valstybių narių tarpusavio prekybai, tačiau kurie nėra draudžiami 101 straipsniu, taip pat negali būti draudžiami nacionaliniais konkurencijos teisės aktais.

3.2.1.1. TPBIR 2 straipsnio 3 dalies taikymas

- (59) Technologijų perdavimo susitarimų nuostatomis, kuriose numatyta, kad licenciatas perka produktus, TPBIR yra taikomas tik tuo atveju, jeigu tos nuostatos yra tiesiogiai susijusios su sutartinių produktų gamyba arba pardavimu. Todėl TPBIR netaikomas technologijų perdavimo susitarimo dalims, susijusioms su ištekliais arba įranga, kurie naudojami kitais tikslais, nei sutartiniais produktams gaminti. Pavyzdžiui, kai pienas parduodamas kartu su sūrio gamybos technologijos licencija, TPBIR bus taikomas tik pienui, iš kurio gaminamas sūris naudojant licencijuotą technologiją. Technologijų perdavimo susitarimų nuostatomis, kuriose numatytas kito pobūdžio intelektinės nuosavybės, pavyzdžiui, prekių ženklų ir autorių teisių, išskyrus programinės įrangos autorių teises (dėl programinės įrangos autorių teisių žr. šių gairių (57) ir (86) punktus), licencijavimas, TPBIR yra taikomas tik tuo atveju, jeigu (ir tokiu mastu, kokių) tos nuostatos yra tiesiogiai susijusios su sutartinių produktų gamyba arba pardavimu. Šia sąlyga užtikrinama, kad nuostatomis dėl kito pobūdžio intelektinės nuosavybės teisių bendroji išimtis būtų taikoma, jei tos kitos intelektinės nuosavybės teisės suteikia licenciatui galimybę geriau išnaudoti licencijuotos technologijos teises. Pavyzdžiui, jeigu licenciaras leidžia licenciatui ant pagal licencijuotą technologiją pagamintų produktų naudoti jo prekių ženklą, įsigijęs prekių ženklo licenciją licenciatas galės geriau išnaudoti licencijuotą technologiją, nes vartotojai galės iš karto susieti produktą ir savybes, kurios jam suteikiamos dėl licencijuotos technologijos teisių. Nustatant licenciatui prievolę naudoti licenciaro prekių ženklą taip pat skatinama technologijos sklaida, nes licenciaras gali nurodyti, kad jis yra atitinkamos technologijos autorius. Šio scenarijaus atveju TPBIR taikomas technologijų perdavimo susitarimams net jei šalys iš esmės yra suinteresuotos išnaudoti prekių ženklą, o ne technologiją ⁽⁴⁶⁾.

3.2.1.2. Intelektinės nuosavybės teisių licencijavimas, kuris nepatenka į TPBIR taikymo sritį

- (60) Komisija TPBIR ir šiose gairėse nustatytų principų netaikys prekių ženklų licencijavimui (išskyrus šių gairių (59) punkte nurodytą atvejį). Prekių ženklų licencijos dažnai suteikiamos prekėms ir paslaugoms platinti ir perparduoti ir apskritai yra labiau susijusios su platinimo susitarimais, o ne su technologijos licencijavimu. Kai prekių ženklo licencija yra tiesiogiai susijusi su prekių ir paslaugų naudojimu, pardavimu arba perpardavimu ir nėra pagrindinis susitarimo objektas, licencijavimo susitarimui taikomas Komisijos reglamentas (ES) 720/2022 ⁽⁴⁷⁾ (toliau – Vertikaliųjų susitarimų bendrosios išimties reglamentas).
- (61) TPBIR netaikomas kitų nei programinės įrangos autorių teisių licencijavimui (išskyrus šių gairių (59) punkte nurodytą atvejį). Vis dėlto, Komisija, vertindama autorių teisių, susijusių su sutartinių produktų gamyba, licencijavimą pagal Sutarties 101 straipsnį, paprastai taikys TPBIR ir šiose gairėse nustatytus principus ⁽⁴⁸⁾. Ir priešingai, Komisija TPBIR ir šiose gairėse nustatytų principų netaikys autorių teisių licencijavimui prekybos susitarimuose. Tokiuose susitarimuose paprastai būna teisių turėtojas, kuris licencijuoja prekių ženklą, išgalvotą personažą arba visuomenės veikėją produktų su tokiu ženklu arba personažu ar veikėju gamybos ir pardavimo tikslu. Tokie susitarimai dažnai labiau panašūs į platinimo susitarimus nei į technologijų perdavimo susitarimus ⁽⁴⁹⁾.

⁽⁴⁶⁾ Pavyzdžiui, TPBIR galėtų būti taikomas technologijų perdavimo susitarimui, kuris įvertintas 1990 m. kovo 23 d. Komisijos sprendime 90/186/EEB dėl procedūros pagal EEB sutarties 85 straipsnį (IV/32.736 – *Moosehead/Whitbread*) (OL L 100, 1990 4 20, p. 32, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/1990/186/oj>), žr. to sprendimo 16 punktą.

⁽⁴⁷⁾ 2022 m. gegužės 10 d. Komisijos reglamentas (ES) 720/2022 dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio 3 dalies taikymo tam tikrų rūšių vertikaliesiems susitarimams ir suderintiems veiksams (OL L 134, 2022 5 11, p. 4, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/720/oj>).

⁽⁴⁸⁾ Vertindama, ar taikyti TPBIR ir šiose gairėse nustatytus principus, Komisija atsižvelgs į teisinio ir ekonominio konteksto ypatumus. Dėl 101 straipsnio taikymo autorių teisių licencijoms, žr., pvz., 2011 m. spalio 4 d. Teismo sprendimo *Football Association Premier League ir kt.*, C-403/08, ECLI:EU:C:2011:631, 137–146 punktus ir 2020 m. gruodžio 9 d. Teismo sprendimą *Groupe Canal+ / Komisija*, C-132/19 P, ECLI:EU:C:2020:1007.

⁽⁴⁹⁾ Žr., pavyzdžiui, 2019 m. kovo 25 d. Komisijos sprendimą byloje AT.40436 – *Sporto atributikos prekės*; 2019 m. liepos 9 d. Komisijos sprendimą byloje AT.40432 – *Su personažais susijusios atributikos prekės* ir 2020 m. sausio 30 d. Komisijos sprendimą byloje AT. 40433 – *Filmų atributikos prekės*.

3.2.1.3. Tam tikrų rūšių duomenų licencijavimas

TPBIR ir gairėse nustatytų principų taikymas

- (62) TPBIR netaikomas duomenų licencijavimui, išskyrus atvejus, kai licencijuojami duomenys atitinka TPBIR 1 straipsnio 1 dalies i punkte pateiktą praktinės patirties apibrėžtį (žr. šių gairių (58) punktą) arba TPBIR 1 straipsnio 1 dalies b punkte pateiktą vienos iš technologijos teisių apibrėžtį, arba kai duomenų licencijavimas vyksta pagal technologijų perdavimo susitarimą ir atitinka TPBIR 2 straipsnio 3 dalies sąlygas ⁽⁵⁰⁾.
- (63) Tačiau Komisija paprastai taikys TPBIR ir šiose gairėse nustatytus principus pagal Sutarties 101 straipsnį vertindama dviejų įmonių sudarytus duomenų licencijavimo susitarimus sutartinių produktų gamybos tikslu, kai licencijuoti duomenys yra susiję su duomenų baze, kuri saugoma autorių teisių arba *sui generis* teisės, kaip apibrėžta Direktyvoje 96/9/EB.
- (64) Vertinant susitarimus dėl tokių duomenų bazių licencijavimo prekių gamybos ar paslaugų teikimo tikslu pagal Sutarties 101 straipsnį, būtina atsižvelgti į panašius aspektus, kaip ir licencijuojant technologijos teises, kurioms taikomas TPBIR. Kuriant autorių teisių arba *sui generis* teisės saugomas duomenų bazes gali prireikti didelių investicijų, o jų licencijavimas paprastai prisideda prie konkurencijos skatinimo. Tai skatina inovacijas, nes duomenų bazių kūrėjai gali gauti tam tikrą grąžą ir taip padengti bent dalį savo MTP sąnaudų. Tai taip pat sudaro sąlygas platinti intelektinės nuosavybės teisėmis saugomus duomenis, o tai savo ruožtu gali paskatinti tolesnes inovacijas ir kurti vertę mažinant licenciatų patiriamas gamybos sąnaudas arba sudarant jiems sąlygas gaminti naujus arba tobulesnius produktus ⁽⁵¹⁾.
- (65) Tačiau, panašiai kaip ir technologijų perdavimo susitarimų atveju, su autorių teisių arba *sui generis* teisių saugomomis duomenų bazėmis susijusiuose licencijavimo susitarimuose nustatyti konkurencijos apribojimai gali turėti konkurenciją rinkoje mažinantį poveikį ⁽⁵²⁾, ypač tais atvejais, kai viena iš šalių turi įtaką rinkoje. Vertindama tokius apribojimus Komisija paprastai taikys TPBIR ir šiose gairėse nustatytus principus. Vis dėlto duomenų licencijavimas yra sparčiai kintanti praktika ir negalima atmesti galimybių, kad tam tikriems į tokias licencijas įtrauktiems konkurencijos apribojimams šios gairės netaikomos arba jie daro tokį poveikį konkurencijai arba vartotojams, kuris iš esmės skiriasi nuo šiose gairėse aprašyto poveikio. Tokiais atvejais Komisija vertins apribojimus pagal Sutarties 101 straipsnį, kiekvieno atvejo aplinkybėms taikydama bendruosius principus (žr. šių gairių 2 skirsnį).
- (66) Kai duomenų licencijavimo susitarimai yra susiję su duomenimis, kurie nėra saugomi duomenų bazių *sui generis* teisių arba duomenų bazių autorių teisių, tai, ar tinkama taikyti TPBIR ir šiose gairėse nustatytus principus, Komisija vertins atsižvelgdama į kiekvieno atvejo aplinkybes. Dėl prekių gamybos arba paslaugų teikimo sudaryti duomenų licencijavimo susitarimai gali būti susiję su įvairių rūšių duomenimis. Dėl skirtingų duomenų savybių, atitinkamų reguliavimo sistemų arba būdų, kuriais duomenys renkami arba generuojami, TPBIR ir šiose gairėse nustatyti principai (įskaitant tolesniuose šio skirsnio punktuose nustatytus principus) ne visais atvejais gali tikti tokiems susitarimams įvertinti.

⁽⁵⁰⁾ Taip bus tuo atveju, kai duomenų licencijavimas vyksta pagal technologijų perdavimo susitarimą, yra tiesiogiai susijęs su sutartinių produktų gamyba arba pardavimu ir laikomas intelektinės nuosavybės teisių arba praktinės patirties licencijavimu arba perleidimu licenciatui. Komisija laiko, kad pastarasis reikalavimas yra įvykdytas, kai licencijuojami duomenys yra saugomi autorių teisių arba duomenų bazės *sui generis* teisių, kaip apibrėžta Direktyvoje 96/9/EB dėl duomenų bazių teisinės apsaugos.

⁽⁵¹⁾ Konkurenciją skatinantis poveikis vartotojų grandies rinkai, kurioje veikia licenciatas, siejamas su licencijos tikslu, kuris yra sutartinių produktų gamyba. Tačiau licenciatui licencijuotas duomenų bazes gali naudoti ir kitais tikslais, įskaitant konkurenciją mažinančiu vartotojams nepalankiu būdu (pavyzdžiui, siekiant išnaudoti tam tikrus vartotojus (jų grupes). Šiame skirsnyje pateiktos rekomendacijos taikomos tik tokiems licencijavimo susitarimams, kurie sudaromi sutartinių produktų gamybos tikslu.

⁽⁵²⁾ Rekomendacijas, kaip apibrėžti rinkas, galima rasti 26 išnašoje nurodytame Pranešime dėl rinkos apibrėžimo.

Keitimasis neskelbtina komercine informacija

- (67) Konkurentų keitimasis neskelbtina komercine informacija (nepriklausomai nuo to, ar ja keičiamasi tiesiogiai, ar netiesiogiai per trečiąją šalį) gali pažeisti Sutarties 101 straipsnį ⁽⁵³⁾.
- (68) *Sui generis* teisių arba autorių teisių saugomų duomenų bazių licencijavimo atveju, keitimasis neskelbtina komercine informacija gali vykti: i) jei pačios licencijos dalykas, t. y. *sui generis* teisių arba autorių teisių saugoma duomenų bazė, turi savyje neskelbtinos komercinės informacijos ir (arba) ii) jei, įgyvendindamos duomenų licencijavimo susitarimą, šalys keičiasi informacija, kuri, nebūdama pačios duomenų bazės dalis, yra neskelbtina komercinė informacija.
- (69) Vertindama keitimąsi neskelbtina komercine informacija konkurentų duomenų licencijavimo susitarimuose, Komisija paprastai taikys Gairių dėl horizontaliųjų susitarimų 6 skyriuje nustatytus principus dėl keitimosi informacija. Jei pačios duomenų bazės licencijavimas nepatenka į Sutarties 101 straipsnio 1 dalyje nustatyto draudimo taikymo sritį, nes jo poveikis konkurencijai yra neutralus arba teigiamas, keitimasis informacija, kuriuo tas susitarimas papildomas, taip pat nepatenka į šio draudimo taikymo sritį. Taip bus tuo atveju, jei keitimasis neskelbtina komercine informacija yra objektyviai būtinas duomenų licencijavimo susitarimui įgyvendinti ir yra proporcingas jo tikslams.
- (70) Be to, daugeliu atvejų keitimasis neskelbtina komercine informacija, kai tai susiję su duomenų bazių licencijavimu, neriboja konkurencijos pagal savo tikslą; tokiu atveju reikės įvertinti, ar keitimasis turi ribojamąjį poveikį ⁽⁵⁴⁾. Atliekant šį vertinimą svarbu atsižvelgti į informacijos, kuria keičiamasi, pobūdį, keitimosi ypatumus ir rinkos charakteristikas, taip pat į visas priemones, kurių šalys ėmėsi siekdamos kuo labiau sumažinti konkurencijos teisės pažeidimų riziką ⁽⁵⁵⁾.
- (71) Jei konkurentai duomenų licencijavimo susitarimus naudoja kaip priemonę keistis neskelbtina komercine informacija, siekdamos tikslo riboti konkurenciją, vertindama susitarimą pagal Sutarties 101 straipsnį Komisija tų gairių principų netaikys.

Kitais Sąjungos teisės aktais nustatytos prievolės

- (72) Šiose gairėse pateikiamos rekomendacijos netrukdo taikyti Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) ⁽⁵⁶⁾ ir kitų Sąjungos teisės aktų, taikomų keitimuisi informacija.
- (73) Jeigu *sui generis* teisių arba autorių teisių saugomų duomenų bazių licencijavimas yra privalomas pagal Sąjungos teisės aktais nustatytą dalijimosi duomenimis prievolę, Komisija atsižvelgs į tokią prievolę licencijavimo susitarimui taikydama TPBIR ir šiose gairėse nustatytus principus. Tiek, kiek įmonės išlaiko teisę savo nuožiūra spręsti, kaip įgyvendinti atitinkamus teisės aktus, toliau taikomas Sutarties 101 straipsnis.

3.2.2. Perdavimo sąvoka

- (74) Sąvoka „perdavimas“ reiškia, kad technologiją viena įmonė turi perduoti kitai įmonei. Toks perdavimas paprastai atliekamas suteikiant licenciją, pagal kurią licenciaras už autoriinį atlyginimą suteikia licenciatui teisę naudoti jo technologijos teises.

⁽⁵³⁾ Žr. Gairių dėl horizontaliųjų susitarimų 6 skyrių; taip pat žr. 2024 m. liepos 29 d. Teismo sprendimo *Banco BPN / BIC Português ir kt.*, C-298/22, ECLI:EU:C:2024:638, 51 ir tolesnius punktus.

⁽⁵⁴⁾ Žr. Gairių dėl horizontaliųjų susitarimų 6.2.7 skirsnį.

⁽⁵⁵⁾ Žr. Gairių dėl horizontaliųjų susitarimų 6.2.4.4 skirsnį.

⁽⁵⁶⁾ 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (OL L 119, 2016 5 4, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>).

- (75) Kaip nustatyta TPBIR 1 straipsnio 1 dalies c punkte, perleidimo susitarimai, kai dalis rizikos, susijusios su technologijos teisių naudojimu tenka technologiją perleidžiančiam subjektui, taip pat laikomi technologijų perdavimo susitarimais. Taip visų pirma yra tuomet, kai už perleidimą mokėtina suma priklauso nuo gavėjo apyvartos iš produktų, pagamintų naudojantis perleista technologija, tokių pagamintų produktų kiekio arba taikant tą technologiją atliktų operacijų skaičiaus.
- (76) Susitarimas, kuriuo licenciaras savo technologijos teisių išpareigoja nenaudoti prieš licenciatą, taip pat gali būti laikomas technologijos teisių perdavimu. Iš tiesų grynosios patentinės licencijos esmę sudaro teisė veikti neviršijant išimtinės patentų teisės. Tai reiškia, kad TPBIR taip pat taikomas vadinamiesiems teisės reikšti pretenzijas atsisakymo susitarimams, kuriais licenciaras leidžia licenciatui vykdyti gamybą pagal patentą ⁽⁵⁷⁾.

3.2.3. Dviejų šalių susitarimai

- (77) Pagal TPBIR 1 straipsnio 1 dalies c punktą, bendroji išimtis taikoma tik „dviejų įmonių“ sudarytiems technologijų perdavimo susitarimams. TPBIR nėra taikomas daugiau nei dviejų įmonių technologijų perdavimo susitarimams ⁽⁵⁸⁾.
- (78) Dviejų įmonių sudaryti susitarimai patenka į TPBIR taikymo sritį net ir tuo atveju, kai susitarime nustatomos sąlygos daugiau nei vienam prekybos lygmeniui. Pavyzdžiui, TPBIR taikomas technologijų perdavimo susitarimui, kuris sudaromas ne tik dėl gamybos, bet ir dėl platinimo etapo ir kuriame nustatomi įpareigojimai, kuriuos licenciatas turi arba gali nustatyti pagal licenciją pagamintų produktų perpardavėjams ⁽⁵⁹⁾.
- (79) Susitarimai, kuriais steigiami technologijų fondai ir teikiamos licencijos iš technologijų fondų, paprastai yra daugiašaliai susitarimai, todėl jiems TPBIR netaikomas ⁽⁶⁰⁾. Technologijų fondo sąvoka apima susitarimus, kuriais dvi arba daugiau šalių susitaria sujungti atitinkamas technologijas ir licencijuoti jų paketą. Technologijų fondo sąvoka taip pat apima susitarimus, kuriais dvi arba daugiau įmonių susitaria suteikti licenciją trečiajai šaliai ir leisti jai licencijuoti technologijų paketą.
- (80) Daugiau nei dviejų įmonių sudaryti susitarimai dažnai kelia tokių pačių problemų kaip ir to paties pobūdžio dviejų įmonių sudaryti licencijavimo susitarimai. Atskirai vertindama licencijavimo susitarimus, kurių pobūdis yra toks pats kaip susitarimų, kuriems taikoma bendroji išimtis, tačiau kuriuos sudarė daugiau nei dvi įmonės, Komisija analogiškai taikys TPBIR nustatytus principus. Tačiau technologijų fondų ir licencijavimo iš technologijų fondų klausimai konkrečiai nagrinėjami šių gairių 4.4 skirsnyje.

3.2.4. Susitarimai dėl sutartinių produktų gamybos

- (81) Iš TPBIR 1 straipsnio 1 dalies c punkto išplaukia, jog tam, kad būtų galima taikyti bendrąją išimtį, technologijų perdavimo susitarimai turi būti sudaromi „siekiant gaminti sutartinius produktus“, t. y. produktus, gaminamus pagal licencijuotos technologijos teises arba jomis naudojantis. Pagal susitarimą licenciatui ir (arba) jo subrangovui (-ams) turi būti leidžiama naudotis licencijuota technologija prekėms gaminti arba paslaugoms teikti (taip pat žr. TPBIR 7 konstatuojamąją dalį).

⁽⁵⁷⁾ Šiose gairėse vartojamos sąvokos „licencijavimas“ ir „licencijuotas“ taip pat apima teisės reikšti pretenzijas atsisakymo susitarimus, jeigu technologijos teisės perduodamos taip, kaip aprašyta šiame skirsnyje.

⁽⁵⁸⁾ Pagal 1965 m. kovo 2 d. Tarybos reglamentą Nr. 19/65/EEB dėl Sutarties 85 straipsnio 3 dalies taikymo tam tikroms susitarimų ir suderintų veiksmų rūšims (OL 36, 1965 3 6, p. 533, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1965/19/oj>), Komisija neturi įgaliojimų taikyti bendrosios išimties technologijų perdavimo susitarimams, kuriuos sudarė daugiau nei dvi įmonės.

⁽⁵⁹⁾ Žr. TPBIR 6 konstatuojamąją dalį ir tolesnį šių gairių 3.2.6 skirsnį.

⁽⁶⁰⁾ Daugiau informacijos pateikiama (268) punkte.

- (82) Jeigu susitarimu siekiama ne gaminti sutartinius produktus, bet, pavyzdžiui, tik blokuoti konkuruojančios technologijos plėtojimą arba komercinimą, licencijavimo susitarimui TPBIR netaikomas ir šios gairės gali būti netinkamos tokiam susitarimui vertinti. Apskritai jei šalys nenaudoja licencijuotos technologijos teisių, nevyksta jokia veiksmingumą didinanti veikla, todėl nėra pagrindo bendrajai išimčiai.
- (83) Licencijuotos technologijos teisių naudojimas nebūtinai turi reikšti išteklių integravimą. Naudojimas taip pat vyksta, jei išdavus licenciją licenciatui suteikiama dizaino laisvė, nes suteikiama galimybė naudoti nuosavą technologiją ir nerizikuoti, kad licenciaras pateiks pretenzijų dėl teisių pažeidimo. Jei licencijas suteikia konkuruojančios šalys, faktas, kad šalys nenaudoja licencijuotos technologijos, gali reikšti, kad už susitarimo slėpi kartelis. Dėl šių priežasčių Komisija itin atidžiai nagrinės technologijos nenaudojimo atvejus.
- (84) TPBIR taikomas technologijų perdavimo susitarimams, kuriais licenciatui ir (arba) jo subrangovui (-ams) suteikiama licencija gaminti sutartinius produktus. Todėl TPBIR netaikomas technologijų perdavimo susitarimams (jų dalims), kuriais leidžiamas sublicencijavimas. Tačiau Komisija TPBIR nustatytus principus ir šias gaires analogiškai taikys licenciaro ir licenciato pagrindiniams licencijavimo susitarimams (t. y. susitarimams, kuriais licenciaras leidžia licenciatui sublicencijuoti technologiją). TPBIR yra taikomas licenciato ir sublicenciato susitarimams dėl sutartinių produktų gamybos.
- (85) Sąvoka „sutartiniai produktai“ apima prekes ir paslaugas, gaminamas arba teikiamas naudojant licencijuotos technologijos teises. Taip yra tais atvejais, kai licencijuota technologija yra naudojama gamybos procese ir kai ji yra įtraukiama į produktą. Šiose gairėse terminas „pagal licencijuotą technologiją pagaminti produktai“ apima abu šiuos atvejus. TPBIR taikomas visais atvejais, kai technologijos teisės yra licencijuojamos prekėms gaminti ir paslaugoms teikti. TPBIR ir šios gairės yra grindžiami prielaida, kad tarp licencijuotos technologijos teisių ir sutartinio produkto egzistuoja tiesioginė sąsaja. Tais atvejais, kai tokios sąsajos nėra, t. y. jeigu susitarimu nesiekama sudaryti sąlygų sutartiniams produktams gaminti, TPBIR ir šiose gairėse nustatyti analizės principai gali būti netinkami.
- (86) Programinės įrangos autorių teisių licencijavimas programinės įrangos perpardavimo arba kitokio platinimo fiziniiais ar skaitmeniniais kanalais tikslu ⁽⁶¹⁾ nėra laikomas gamyba, kaip ši sąvoka apibrėžta TPBIR reglamente, todėl TPBIR ir šios gairės tokiam licencijavimui netaikomi. Vietoj jų tokiam licencijavimui pagal analogiją taikomas Vertikaliųjų susitarimų bendrosios išimties reglamentas ir Vertikaliųjų apribojimų gairės ⁽⁶²⁾. Pavyzdžiui, TPBIR ir šios gairės netaikomi programinės įrangos autorių teisių licencijavimui, kai licenciatui suteikiama skaitmeninė arba fizinė programinės įrangos kopija, kad jis galėtų siūlyti programinę įrangą galutiniams naudotojams. TPBIR ir šios gairės taip pat netaikomi programinės įrangos autorių teisių licencijavimui ir jos platinimui pagal paketo (angl. *clickwrap*) licencijas, t. y. sąlygas, pateikiamas galutiniam naudotojui programinės įrangos diegimo arba parsisiuntimo iš interneto metu – laikoma, kad naudotojas su jomis sutiko spustelėdamas „Sutinku“ arba jam lygiavertį mygtuką prieš tęsdamas; TPBIR ir šios gairės taip pat netaikomi programinės įrangos autorių teisių licencijavimui ir jos platinimui atsisiunčiant programinę įrangą internetu arba srautinio transliavimo būdu.
- (87) Tačiau jei licenciatas licencijuotą programinę įrangą įdiegs į sutartinį produktą, tai bus laikoma gamyba, o ne vien tik perpardavimu. Pavyzdžiui, TPBIR ir šios gairės taikomi programinės įrangos autorių teisių licencijavimui, kai licenciatas turi teisę naudoti programinę įrangą įdiegiant ją į įrenginį, su kuriuo ta programinė įranga sąveikauja. Panašiai, kai licencijuota programinė įranga naudojama kaip išteklius licenciato pramoniniuose procesuose arba kai licenciatas, modifikuodamas arba toliau plėtodamas programinę įrangą, jos vertę smarkiai padidina, tai laikoma licencijavimu gamybos tikslais.

⁽⁶¹⁾ Žr., pvz., 2021 m. sausio 20 d. Komisijos sprendimą byloje AT.40413 – *Focus Home*.

⁽⁶²⁾ Nurodyta 20 išnašoje.

- (88) TPBIR taikomas subrangai, kai licenciaras technologijos licencijos teises suteikia licenciatui, kuris įsipareigoja gaminti pagal šią licenciją tam tikrus produktus išimtinai licenciarui. Subrangos atveju licenciaras taip pat gali suteikti įrangą, naudojamą susitarimo prekėms gaminti ir paslaugoms teikti. Kad tokiai technologijų perdavimo susitarime numatytai subrangai būtų taikomas TPBIR, suteikta įranga turi būti tiesiogiai susijusi su sutartinių produktų gamyba. Subrangai taip pat taikomas Komisijos pranešimas dėl subrangos susitarimų⁽⁶³⁾. Pagal tą pranešimą, kuris tebetaikomas, subrangos susitarimams, kuriais subrangovas įsipareigoja gaminti tam tikrus produktus išimtinai rangovui, Sutarties 101 straipsnio 1 dalis paprastai nėra taikoma. Subrangos susitarimams, kuriais rangovas nustato subrangos vertės grandinėje esančio vieno subrangovo tarpinio sutartinio produkto perdavimo kitam subrangovui kainą, 101 straipsnio 1 dalis taip pat netaikoma, jeigu sutartiniai produktai gaminami išimtinai rangovui. Tačiau 101 straipsnio 1 dalis gali būti taikoma kitiems subrangovui nustatytiems apribojimams, pavyzdžiui, įpareigojimui savo iniciatyva nevykdyti mokslinių tyrimų ir plėtros ir jais nesinaudoti⁽⁶⁴⁾.
- (89) TPBIR taip pat taikomas susitarimams, pagal kuriuos, prieš gaudamas komerciniam naudojimui jau parengtą produktą arba procesą, licenciatas turi vykdyti mokslinius tyrimus ir plėtrą, su sąlyga, kad susitarimo objektas yra identifiukuoto sutartinio produkto, t. y. naudojant licencijuotos technologijos teises gaminamo produkto, gamyba. Jei licenciaras yra mokslo įstaiga, mokslinių tyrimų institutas arba MVĮ, kurie bet koku atveju jokios gamybinės veiklos nevykdo, produktas technologijų perdavimo susitarime gali būti identifiukuojamas bendresnėmis sąvokomis.
- (90) TPBIR ir šios gairės nėra taikomi susitarimams, kuriais technologijos teisių licencija suteikiama tam, kad licenciatas galėtų tęsti mokslinius tyrimus ir plėtrą įvairiose srityse, įskaitant tolesnį produkto, susijusio su tokiais moksliniais tyrimais ir plėtra, plėtojimą. Jei tokie susitarimai tenkina juose nustatytas sąlygas, jiems taikomas Komisijos reglamentas (ES) 2023/1066⁽⁶⁵⁾ (toliau – MTP bendrosios išimties reglamentas) ir jie vertinami pagal atitinkamame Gairių dėl horizontaliųjų susitarimų skyriuje numatytus principus, taikomus mokslinių tyrimų ir plėtros susitarimams⁽⁶⁶⁾. Pavyzdžiui, TPBIR ir šios gairės netaikomi subrangos būdu vykdomiems moksliniams tyrimams ir plėtrai, kai licenciatas įsipareigoja vykdyti mokslinius tyrimus ir plėtrą licencijuotos technologijos srityje ir licenciarui grąžinti patobulintą technologijos paketą⁽⁶⁷⁾. Be to, vertinant pagal Sutarties 101 straipsnį, vien technologinio mokslinių tyrimų įrankio licencijavimas dėl naudojimo tolesnėje mokslinių tyrimų veikloje yra panašesnis į mokslinių tyrimų ir plėtros susitarimus. Vertindama tokius susitarimus, Komisija paprastai taikys MTP bendrosios išimties reglamente ir Gairių dėl horizontaliųjų susitarimų skyriuje dėl mokslinių tyrimų ir plėtros susitarimų nustatytus principus.

3.2.5. Trukmė

- (91) Bendroji išimtis taikoma tol, kol licencijuotos technologijos teisė nepasibaigia, nepanaikinama arba nepaskelbiama negaliojančia. Praktinės patirties atveju bendroji išimtis taikoma tol, kol licencijuota praktinė patirtis išlieka slapta, ir nustoja būti taikoma, kai tik praktinė patirtis praranda savo slaptumą, išskyrus tuos atvejus, kai praktinė patirtis tampa viešai žinoma dėl licenciato veiksmų – šiuo atveju išimtis taikoma visu susitarimo galiojimo laikotarpiu (žr. TPBIR 2 straipsnio 2 dalį).

⁽⁶³⁾ 1978 m. gruodžio 18 d. Komisijos pranešimas dėl tam tikrų subrangos susitarimų vertinimo pagal EEB sutarties 85 straipsnio 1 dalį (OL C 1, 1979 1 3, p. 2).

⁽⁶⁴⁾ Žr. 63 išnašoje nurodyto Komisijos pranešimo dėl subrangos susitarimų 3 punktą.

⁽⁶⁵⁾ 2023 m. birželio 1 d. Komisijos reglamentas (ES) 2023/1066 dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio 3 dalies taikymo tam tikrų rūšių mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros susitarimams (OL L 143, 2023 6 2, p. 9, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1066/oj>). Taip pat žr. šių gairių 3.2.6.1 skirsnį.

⁽⁶⁶⁾ Žr. Gairių dėl horizontaliųjų susitarimų 51 ir tolesnius punktus.

⁽⁶⁷⁾ Tačiau pastarajam pavyzdžiui taikomas 65 išnašoje nurodytas MTP bendrosios išimties reglamentas, taip pat žr. šių gairių 3.2.6.1 skirsnį.

- (92) Bendroji išimtis taikoma kiekvienai susitarimo licencijuotos technologijos teisei ir nebetaikoma paskutinei technologijos teisei nustojus galioti, tapus negaliojančia arba vieša, kaip apibrėžta TPBIR.

3.2.6. Ryšys su kitais bendrosios išimties reglamentais

- (93) TPBIR taikomas dviejų įmonių susitarimams dėl technologijos teisių licencijavimo sutartiniais produktams gaminti. Tačiau technologijos teisės gali būti ir kitokio pobūdžio susitarimų dalis. Be to, pagal licencijuotą technologiją pagaminti produktai vėliau parduodami rinkoje. Todėl būtina išnagrinėti TPBIR sąsają su Komisijos reglamentu (ES) 2023/1067⁽⁶⁸⁾ (toliau – Specializacijos bendrosios išimties reglamentas), MTP bendrosios išimties reglamentu⁽⁶⁹⁾ ir Vertikaliųjų susitarimų bendrosios išimties reglamentu⁽⁷⁰⁾.

3.2.6.1. Bendrosios išimties reglamentai dėl specializacijos ir MTP susitarimų

- (94) Pagal TPBIR 9 straipsnį TPBIR netaikomas licencijavimui pagal specializacijos susitarimus, kuriems taikomas Specializacijos bendrosios išimties reglamentas, arba licencijavimui pagal MTP susitarimus, kuriems taikomas MTP bendrosios išimties reglamentas.
- (95) Pagal Specializacijos bendrosios išimties reglamento 1 straipsnio 1 dalį tas reglamentas taikomas specializacijos susitarimams, pagal kuriuos viena arba daugiau šalių sutinka nustoti gaminti tam tikrus produktus ir juos pirkti iš kitos šalies, taip pat bendros gamybos susitarimams, pagal kuriuos dvi arba daugiau šalių sutinka bendrai gaminti tam tikrus produktus. Tas reglamentas taip pat taikomas nuostatomis dėl intelektinės nuosavybės teisių perdavimo arba naudojimo, jeigu jos nėra pagrindinis susitarimo objektas, tačiau yra tiesiogiai su juo susijusios ir būtinos jam įgyvendinti.
- (96) Jei įmonės įsteigia bendrą gamybos įmonę ir bendrai įmonei suteikia technologijos licenciją produktų gamybai, tokiame licencijavime taikomas Specializacijos bendrosios išimties reglamentas, o ne TPBIR. Tačiau jeigu bendra įmonė licencijuoja technologiją trečiosioms šalims, ši veikla nėra susijusi su bendros įmonės vykdoma gamyba ir jai Specializacijos bendrosios išimties reglamentas nėra taikomas. Licencijavimo susitarimais, kuriais sujungiamos šalių technologijos, sukuriama technologijų fondai, kurie nagrinėjami šių gairių 4.4 skirsnyje.
- (97) MTP bendrosios išimties reglamentas taikomas dviejų arba daugiau įmonių sudarytiems susitarimams, susijusiems su bendrais arba apmokamais MTP ir bendru naudojimu jų rezultatais. Pagal to reglamento 1 straipsnio 1 dalies 10 punktą MTP ir naudojimas jų rezultatais vykdomi bendrai, kai tokį darbą atlieka bendra grupė, organizacija arba įmonė, kai toks darbas bendrai patikimas trečiajai šaliai arba pasidalijamas tarp šalių pagal specializaciją mokslinių tyrimų ir plėtos ar rezultatų naudojimo srityse; vykdamas MTP arba specializaciją naudojantis MTP rezultatais (tai apima gamybą ir platinimą, įskaitant licencijavimą).
- (98) Tai reiškia, kad MTP bendrosios išimties reglamentas taikomas tuo atveju, kai šalys suteikia licenciją viena kitai ir kai šalys suteikia licenciją bendrai įmonei pagal MTP susitarimą, ir kad TPBIR tokiame licencijavime netaikomas. Tokiuose susitarimuose šalys taip pat gali nustatyti bendrų arba apmokamų MTP rezultatų licencijavimo trečiosioms šalims sąlygas. Tačiau atsižvelgiant į tai, kad trečioji šalis licenciatė nėra MTP susitarimo šalis, su trečiosiomis šalimis sudarytiems atskiriems licencijavimo susitarimams MTP bendrosios išimties reglamentas netaikomas. Tokiems licencijavimo susitarimams gali būti taikoma TPBIR numatyta bendroji išimtis, jei tenkinamos TPBIR sąlygos.

⁽⁶⁸⁾ 2023 m. birželio 1 d. Komisijos reglamentas (ES) 2023/1067 dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio 3 dalies taikymo tam tikrų rūšių specializacijos susitarimams (OL L 143, 2023 6 2, p. 20, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1067/oj>).

⁽⁶⁹⁾ Nurodyta 65 išnašoje.

⁽⁷⁰⁾ Nurodyta 47 išnašoje.

3.2.6.2. Vertikaliųjų susitarimų bendrosios išimties reglamentas

- (99) Vertikaliųjų susitarimų bendrosios išimties reglamentas ⁽⁷¹⁾ taikomas susitarimams, kurie sudaromi tarp dviejų ar daugiau įmonių, kurių kiekviena, įgyvendindama susitarimą, veikia skirtinguose gamybos arba platinimo grandinės lygmenyse, ir susiję su sąlygomis, kuriomis šalys gali pirkti, parduoti arba perparduoti tam tikras prekes arba paslaugas. Todėl šis reglamentas taikomas tiekimo ir platinimo susitarimams.
- (100) Atsižvelgiant į tai, kad TPBIR taikomas tik dviejų šalių susitarimams ir kad licenciatas, kuris parduoda pagal licencijuotą technologiją pagamintus produktus, pagal Vertikaliųjų susitarimų bendrosios išimties reglamentą yra laikomas tiekėju, šie du bendrosios išimties reglamentai yra glaudžiai susiję. Licenciario ir licenciato technologijų perdavimo susitarimams taikomas TPBIR, o licenciato ir sutartinių produktų pirkėjų susitarimams taikomas Vertikaliųjų susitarimų bendrosios išimties reglamentas.
- (101) Išimtis pagal TPBIR taip pat taikoma licenciario ir licenciato susitarimams, kai susitarime licenciatui nustatomi įpareigojimai dėl pagal licencijuotą technologiją pagamintų produktų pardavimo būdo. Visų pirma licenciaras gali reikalauti, kad licenciatas sukurtų tam tikrą platinimo, pavyzdžiui, išimtinio platinimo arba pasirinktinio platinimo, sistemą. Tačiau platinimo susitarimams, sudaromiems tokiems įpareigojimams įvykdyti, taikomas tik Vertikaliųjų susitarimų bendrosios išimties reglamentas. Pavyzdžiui, licenciaras gali įpareigoti licenciatą sukurti išimtinio platinimo sistemą sutartiniams produktams parduoti. Tačiau tam, kad galėtų pasinaudoti Vertikaliųjų susitarimų bendrosios išimties reglamentu, licenciatas iš esmės privalo užtikrinti, kad jo platintojai galėtų laisvai vykdyti pasyvų pardavimą kitiems jo paskirtiems išimtiniais platintojams priskirtose teritorijose ⁽⁷²⁾.
- (102) Be to, kad būtų taikomas Vertikaliųjų susitarimų bendrosios išimties reglamentas, platintojams iš principo turi būti palikta galimybė nevaržomiems vykdyti tiek aktyvų, tiek pasyvų pardavimą teritorijose, kuriose veikia kitų tiekėjų, t. y. kitų licenciatų, pagal licencijuotos technologijos teises gaminančių savo produktus, platinimo sistemos. Taip yra todėl, kad taikant Vertikaliųjų susitarimų bendrosios išimties reglamentą kiekvienas licenciatas yra laikomas atskiru tiekėju. Tačiau priešastys, kuriomis remiantis aktyvaus pardavimo apribojimams tiekėjo platinimo sistemoje taikoma tame reglamente nustatyta bendroji išimtis, taip pat gali galioti ir tais atvejais, kai pagal licencijuotą technologiją pagamintus produktus skirtingi licenciatai parduoda naudodami bendrą licenciarui priklausančią prekių ženklą. Kai pagal licencijuotą technologiją pagaminti produktai parduodami naudojant bendrą prekių ženklo pavadinimą, tie patys apribojimai dėl tų pačių su veiksmingumu susijusių priešasčių gali būti taikomi ir licenciatų platinimo sistemoms, ir vienai vertikalajai platinimo sistemai. Tokiais atvejais, kai Vertikaliųjų susitarimų bendrosios išimties reglamento reikalavimai yra analogiškai vykdomi, mažai tikėtina, kad Komisija prieštarautų apribojimams. Tam, kad egzistų bendra prekių ženklo tapatybė, produktai turi būti parduodami ir jų rinkodara turi būti vykdoma naudojant bendrą prekių ženklą, galintį perteikti informaciją apie kokybę ir kitą svarbią informaciją vartotojui. Nepakanka, kad be licenciatų prekių ženklų produktas būtų ženklinamas ir licenciario prekių ženklu, nurodančiu, kad licenciaras yra licencijuotos technologijos autorius.

3.3. Rinkos dalies ribos pagal TPBIR

- (103) TPBIR nustatyta teisinės apsaugos taisyklė taikoma atsižvelgiant į rinkos dalies ribas, kurios apriboja bendrosios išimties taikymo susitarimams, kurie apskritai gali būti vertinami kaip atitinkantys Sutarties 101 straipsnio 3 dalies sąlygas, sritį. Tai, kad technologijų perdavimo susitarimui apsaugos taisyklė netaikoma, nes šalių turimos rinkos dalys viršija nustatytas ribas, neleidžia daryti prielaidos, kad susitarimui taikoma 101 straipsnio 1 dalis arba kad susitarimas netenkina 101 straipsnio 3 dalyje nustatytų sąlygų. Tokie susitarimai turi būti atskirai vertinami pagal 101 straipsnį.

⁽⁷¹⁾ Nurodyta 47 išnašoje.

⁽⁷²⁾ Žr. Vertikaliųjų susitarimų bendrosios išimties reglamento 4 straipsnio b, c ir d punktus.

3.3.1. Rinkos dalies ribos

- (104) Rinkos dalies riba, nustatyta siekiant taikyti TPBIR nustatytą apsaugos taisyklę, priklauso nuo to, ar susitarimą sudarė konkuruojančios, ar nekonkuruojančios šalys.
- (105) Rinkos dalies ribos yra taikomos licencijuotos technologijos teisių atitinkamai (-oms) rinkai (-oms) ir sutartinių produktų atitinkamai (-oms) rinkai (-oms). Jeigu taikoma rinkos dalies riba vienoje produkto ir technologijos rinkoje arba keliuose jų yra viršijama, susitarimui tos (-ų) atitinkamos (-ų) rinkos (-ų) atžvilgiu bendroji išimtis netaikoma. Pavyzdžiui, jeigu technologijų perdavimo susitarimas yra susijęs su dviem atskirais produkto rinkomis, bendroji išimtis vienai rinkai gali būti taikoma, kitai – ne.
- (106) Pagal TPBIR 3 straipsnio 1 dalį, TPBIR 2 straipsnyje numatyta apsaugos taisyklė konkurentų sudarytiems technologijų perdavimo susitarimams taikoma su sąlyga, kad šalių bendra rinkos dalis neviršija 20 % atitinkamos rinkos. TPBIR 3 straipsnio 1 dalyje nustatyta rinkos dalies riba yra taikoma, jeigu šalys yra faktinės arba potencialios konkurentės produkto rinkoje (-ose), faktinės konkurentės technologijos rinkoje, arba yra abu šie atvejai (kuo konkuruojančios šalys skiriasi nuo nekonkuruojančių paaiškinta šių gairių 2.2.5 skirsnyje).
- (107) Taikant rinkos dalies ribą arba griežtų apribojimų sąrašą, susijusį su konkurentų susitarimais, į potencialią konkurenciją technologijos rinkoje neatsižvelgiama. Tais atvejais, kai TPBIR nustatyta apsaugos taisyklė netaikoma, atsižvelgiama į potencialią konkurenciją technologijos rinkoje.
- (108) Jeigu technologijų perdavimo susitarimą sudariusios įmonės nėra konkurentės, taikoma TPBIR 3 straipsnio 2 dalyje nustatyta rinkos dalies riba. Tai reiškia, kad bendroji išimtis taikoma, jeigu kiekvienos šalies rinkos dalis neviršija 30 % atitinkamose paveiktose technologijos ir produkto rinkose.
- (109) Jeigu šalys vėliau tampa konkurentėmis, kaip apibrėžta TPBIR 3 straipsnio 1 dalyje, pavyzdžiui, kai licenciatas atitinkamoje rinkoje, kurioje parduodami sutartiniai produktai, veikė prieš įsigydamas licenciją, o licenciaras vėliau tapo faktiniu arba potencialiu tiekėju toje pačioje atitinkamoje rinkoje, 20 % rinkos dalies riba taikoma nuo to momento, kai jos tapo konkurentėmis. Tačiau tokiu atveju griežtų apribojimų sąrašas, taikomas nekonkuruojančių šalių susitarimams, bus taikomas visą susitarimo galiojimo laiką, nebent susitarimas vėliau kaip nors iš esmės pakeičiamas (žr. TPBIR 4 straipsnio 3 dalį ir šių gairių (51) punktą).

3.3.2. Rinkos dalių technologijos rinkose skaičiavimas pagal TPBIR

- (110) TPBIR 8 straipsnio d punkte yra nurodytas metodas, kuris turi būti taikomas apskaičiuojant rinkos dalis atitinkamose technologijų rinkose TPBIR taikymo tikslais. Pagal šį metodą šalies, kuri atitinkamoje technologijos rinkoje veikia kaip licenciarė, rinkos dalis apskaičiuojama remiantis tos šalies technologijos teisių buvimu atitinkamoje (-ose) rinkoje (-ose) (t. y. produkto rinkoje (-ose) ir geografinėje (-ėse) rinkoje (-ose)), kurioje (-iose) parduodami sutartiniai produktai. Visų pirma, tos šalies ir jos licenciatų produktų, pagamintų naudojantis tos šalies technologijos teisėmis, bendros pardavimo apimtys skaičiuojamos kaip visų konkuruojančių produktų pardavimo apimtys, neatsižvelgiant į tai, ar tie konkuruojantys produktai pagaminti pagal licencijuojamą technologiją. Šis metodas taikomas siekiant paskaičiuoti tiek licenciaro, tiek licenciato rinkos dalis tais atvejais, kai atitinkamoje technologijos rinkoje pats licenciatas veikia kaip licenciaras.
- (111) Šis būdas skaičiuoti šalių rinkos dalis atitinkamose technologijos rinkose pagal jų veiklos rodiklį produkto lygmeniu pasirinktas dėl to, kad siekiant apskaičiuoti rinkos dalis technologijos rinkose remiantis pajamomis iš autorinio atlyginimo patiriama praktinių sunkumų (žr. (40) punktą). Be to, kad apskritai sunku gauti patikimus duomenis apie pajamas iš autorinio atlyginimo, tais atvejais, kai autorinis atlyginimas yra sumažinamas dėl abipusio licencijavimo arba susietų produktų tiekimo, faktinės pajamos iš jo gali būti gerokai mažesnės ir neparodyti technologijos padėties rinkoje. Šios rizikos išvengiama rinkos dalis technologijos rinkoje skaičiuojant pagal produktus, pagamintus naudojant tą technologiją. Toks veiklos rodiklis produkto lygmeniu paprastai tiksliai atspindės technologijos padėtį rinkoje.

- (112) Vadovaujantis TPBIR 3 straipsniu ir 8 straipsnio d punktu, jei praėjusiais kalendoriniais metais nebuvo parduota jokių sutartinių produktų, pagamintų pagal licencijuotą technologiją, pavyzdžiui, todėl, kad technologija yra nauja ir pagal tą technologiją gaminami produktai dar nebuvo komercializuoti, TPBIR taikymo tikslu laikoma, kad tokia technologija tais kalendoriniais metais neužėmė jokios rinkos dalies.
- (113) Geriausiu atveju produktai, pagaminti naudojant vidaus reikmėms skirtas nelicencijuojamas technologijas, nebūtų įtraukiami į produkto rinką skaičiuojant veiklos rodiklį, nes toms vidaus reikmėms skirtoms technologijomis licencijuotai technologijai daromas tik netiesioginis konkurencinis spaudimas. Tačiau licenciarui ir licenciatams gali būti praktiškai sunku išsiaiškinti, ar kiti produktai toje pačioje produkto rinkoje yra gaminami naudojant licencijuotas technologijas ar vidaus reikmėms skirtas technologijas, todėl technologijos rinkos dalis taikant TPBIR skaičiuojama remiantis produktų, pagamintų naudojant licencijuotą technologiją, dalimi, palyginti su visais toje produkto rinkoje parduotais produktais. Pagal šį metodą apskaičiuota rinkos dalis, tikėtina, bus mažesnė, nes įtraukiami produktai, pagaminti naudojant vidaus reikmėms skirtas technologijas, tačiau apskritai taip apskaičiuota rinkos dalis yra geras licencijuotos technologijos padėties rinkoje rodiklis. Pirma, pagal jį įvertinama potenciali įmonių, kurios gamybai naudoja nuosavas technologijas ir kurios reaguodamos į licenciaro technologijos tiekimo sąlygų supaprastėjimą palyginti su kitų technologijų tiekimo sąlygomis (pvz., į nedidelę, bet ilgalaikę licenciaro taikomų licencinių mokesčių augimą) tikriausiai pradėtų licencijavimą, konkurenciją. Antra, net jei mažai tikėtina, kad kitų technologijų savininkai pradės licencijavimą, licenciaras nebūtinai turi įtaką technologijos rinkoje, net jei pajamos iš licencijavimo sudaro didelę jo pajamų dalį. Jeigu vartotojų grandies produkto rinka yra konkurencinga, konkurencija tuo lygmeniu gali veiksmingai suvaržyti licenciarą. Autorinių atlyginimų didėjimas gamintojų grandies rinkoje turi įtakos licenciato sąnaudoms – jis tampa ne toks konkurencingas ir todėl gali sumažėti pardavimo apimtis. Technologijos rinkos dalis produkto rinkoje atspindi ir šį aspektą, todėl paprastai yra geras licenciaro įtakos technologijos rinkoje rodiklis.
- (114) Siekiant įvertinti licencijuojamos technologijos padėtį rinkoje, taip pat reikia atsižvelgti į technologijos geografinę rinką. Kartais ji gali skirtis nuo atitinkamos geografinės vartotojų grandies produkto rinkos. Taikant TPBIR, atitinkamą geografinę technologijos rinką taip pat lemia produkto rinka (-os). Tačiau tais atvejais, kai TPBIR nustatyta apsaugos taisyklė netaikoma, taip pat gali būti tikslinga atsižvelgti į didesnę geografinę teritoriją, kurioje veikia konkuruojančių technologijų licenciaras ir licenciatas, kurioje konkurencijos sąlygos yra pakankamai vienodos ir kuri nuo gretimų teritorijų skiriasi tuo, kad jose yra pastebimai skirtingos konkurencijos sąlygos.
- (115) Jeigu šalių rinkos dalis (-ys) susitarimo galiojimo metu viršija atitinkamą 20 % arba 30 % ribą, apsaugos taisyklė toliau taikoma trejus iš eilės kalendorinius metus, einančius po tų metų, kai riba buvo viršyta (žr. TPBIR 8 straipsnio e punktą).

Rinkos dalių produktų rinkose skaičiavimas pagal TPBIR

- (116) Licenciato rinkos dalis atitinkamose rinkose, kuriose parduodami sutartiniai produktai, skaičiuojama pagal licenciaro produktų, pagamintų pagal licenciaro technologiją, ir konkuruojančių produktų pardavimo apimtį, t. y. bendrą licenciato pardavimo atitinkamoje produkto rinkoje apimtį. Jeigu licenciaras taip pat yra produktų į atitinkamą rinką tiekėjas, būtina atsižvelgti ir į jo pardavimo atitinkamoje produkto rinkoje apimtį. Skaičiuojant licenciato arba licenciaro rinkos dalį atitinkamoje (-ose) produkto rinkoje (-ose), į kitų licenciatų pardavimo apimtis neatsižvelgiama.
- (117) Rinkos dalys turėtų būti skaičiuojamos remiantis praėjusiųjų kalendorinių metų pardavimo vertės duomenimis, jei tokių duomenų yra. Tokie duomenys paprastai tiksliau parodo technologijos padėtį rinkoje nei apimties duomenys. Tačiau tais atvejais, kai su verte susijusių duomenų nėra, gali būti naudojami kita patikima rinkos informacija pagrįsti skaičiavimai, įskaitant pardavimo rinkoje apimties duomenis. Paprastai rinkos dalys turi būti apskaičiuojamos remiantis praėjusių kalendorinių metų pardavimo duomenimis. Tačiau tais atvejais, kai praėjusių kalendorinių metų pardavimo duomenys neatspindi šalių padėties atitinkamoje (-ose) rinkoje (-ose), rinkos dalys apskaičiuojamos kaip šalių rinkos dalių per praėjusius trejus kalendorinius metus vidurkis (žr. TPBIR 8 straipsnio b punktą) ⁽⁷³⁾.

⁽⁷³⁾ Taip pat žr. Gairių dėl horizontaliųjų susitarimų 95 punktą.

(118) Šiame 3.3 skirsnyje aptarti principai gali būti paaiškinti tokiais pavyzdžiais:

Licencijos suteikimo nekonkuruojančioms šalims pavyzdžiai

1 pavyzdys

A bendrovė specializuojasi biotechnologinių produktų ir metodų kūrimo srityje ir yra sukūrusi naują produktą *Xeran*. Ji nėra *Xeran* gamintoja, nes tam neturi nei gamybos, nei platinimo infrastruktūros. B bendrovė yra viena iš konkuruojančių produktų gamintojų, produktus gaminanti pagal laisvai prieinamas nepatentuotas technologijas. Pirmaisiais metais B bendrovės produktų, pagamintų pagal laisvai prieinamas nepatentuotas technologijas, pardavimo apimtis sudarė 25 mln. EUR. Antraisiais metais A bendrovė suteikė B bendrovei *Xeran* gamybos licenciją. Tais metais B bendrovės produktų, pagamintų pagal laisvai prieinamas technologijas, pardavimo apimtis siekė 15 mln. EUR, *Xeran* pardavimo apimtis – 15 mln. EUR. Trečiaisiais ir vėlesniais metais B bendrovė gamino ir prekiaavo tik *Xeran*, pardavimo apimtis kasmet buvo 40 mln. EUR. Be to, antraisiais metais A bendrovė suteikė licenciją ir C bendrovei. Iki tol C bendrovė toje produkto rinkoje veiklos nevykdė. C bendrovė gamina ir prekiauja tik *Xeran*: jos pardavimo apimtis antraisiais metais sudarė 10 mln. EUR, trečiaisiais ir vėlesniais metais – po 15 mln. EUR. Bendra *Xeran* ir jo pakaitalų pardavimo apimtis rinkoje, kurioje veikia B ir C bendrovės, kasmet sudarė 200 mln. EUR.

Antraisiais metais, kuriais buvo sudaryti licencijavimo susitarimai, A bendrovės rinkos dalis technologijos rinkoje buvo 0 %, nes, TPBIR taikymo tikslu, jos rinkos dalis turi būti skaičiuojama pagal praėjusiųjų metų bendrą *Xeran* pardavimo apimtį. Trečiaisiais metais A bendrovės rinkos dalis technologijos rinkoje buvo 12,5 % – šis skaičius rodo B ir C bendrovių praėjusiųjų (antrųjų) metų *Xeran* pardavimo apimtį. Ketvirtaisiais ir vėlesniais metais A bendrovės rinkos dalis technologijos rinkoje buvo 27,5 % – šis skaičius rodo B ir C bendrovių praėjusiųjų metų *Xeran* pardavimo apimtį.

Antraisiais metais B bendrovės rinkos dalis produkto rinkoje buvo 12,5 % – šis skaičius rodo B bendrovės pirmųjų metų pardavimo apimtį (25 mln. EUR). Trečiaisiais metais B bendrovės rinkos dalis buvo 15 %, kadangi jos pardavimo apimtis antraisiais metais padidėjo iki 30 mln. EUR. Ketvirtaisiais ir vėlesniais metais B bendrovės rinkos dalis sudarė 20 %, kadangi jos pardavimo apimtis kasmet buvo 40 mln. EUR. C bendrovės rinkos dalis produkto rinkoje pirmaisiais ir antraisiais metais buvo 0 %, trečiaisiais metais – 5 %, o vėlesniais metais – 7,5 %.

Kadangi tiek A ir B bendrovių, tiek A ir C bendrovių licencijavimo susitarimų šalys yra nekonkuruojančios, o atskiros A, B ir C bendrovių rinkos dalys kiekvienais metais sudarė mažiau kaip 30 %, kiekvienam susitarimui taikoma TPBIR nustatyta apsaugos taisyklė.

2 pavyzdys

Situacija yra tokia pati, kaip nurodyta pirmajame pavyzdyje, tačiau šiuo atveju B ir C bendrovės veikia skirtingose geografinėse rinkose. Nustatyta, kad bendra *Xeran* ir jo pakaitalų pardavimo kiekvienoje geografinėje rinkoje apimtis kasmet sudaro po 100 mln. EUR.

Šiuo atveju A bendrovės rinkos dalis atitinkamose technologijos rinkose turi būti skaičiuojama pagal produkto pardavimo duomenis kiekvienoje iš dviejų geografinių produkto rinkų atskirai. Rinkoje, kurioje veikia B bendrovė, A bendrovės rinkos dalį lemia B bendrovės *Xeran* pardavimo apimtis. Kadangi šiame pavyzdyje daroma prielaida, kad bendra rinkos vertė yra 100 mln. EUR, t. y. pusė pirmajame pavyzdyje nurodytos rinkos vertės, A bendrovės rinkos dalis antraisiais metais buvo 0 %, trečiaisiais metais – 15 %, vėlesniais metais – 40 %. B bendrovės rinkos dalis antraisiais metais buvo 25 %, trečiaisiais metais – 30 %, vėlesniais metais – 40 %. Antraisiais ir trečiaisiais metais nei A bendrovės, nei B bendrovės atskiros rinkos dalys neviršijo 30 % ribos. Tačiau nuo ketvirtųjų metų ši riba viršijama, o tai reiškia, kad, pagal TPBIR 8 straipsnio e punktą, pasibaigus septintiesiems metams A ir B bendrovių licencijavimo susitarimui apsaugos taisyklė nebetaikoma ir jis turi būti vertinamas atskirai.

Rinkoje, kurioje veikia C bendrovė, A bendrovės rinkos dalį lemia C bendrovės *Xeran* pardavimo apimtis. Todėl A bendrovės rinkos dalis technologijos rinkoje, atsižvelgiant į C bendrovės praėjusiųjų metų pardavimo apimtį, antraisiais metais buvo 0 %, trečiaisiais metais – 10 %, vėlesniais metais – 15 %. C bendrovės rinkos dalis produkto rinkoje yra tokia pati: antraisiais metais – 0 %, trečiaisiais metais – 10 %, vėlesniais metais – 15 %. Todėl A ir C bendrovių licencijavimo susitarimui visą laiką taikoma apsaugos taisyklė.

Licencijos suteikimo konkuruojančioms šalims pavyzdžiai

3 pavyzdys

A ir B bendrovės veikia toje pačioje tam tikro cheminio produkto atitinkamoje produkto rinkoje ir geografinėje rinkoje. Joms taip pat priklauso skirtingų technologijų, naudojamų tam produktui gaminti, patentai. Pirmaisiais metais A ir B bendrovės pasirašė licencijavimo susitarimą, pagal kurį viena kitai suteikė licencijas naudoti atitinkamas savo technologijas. Pirmaisiais metais, kai A ir B bendrovės gamindamos produktus naudojo tik nuosavas technologijas, A bendrovės to produkto pardavimo apimtis buvo 15 mln. EUR, B bendrovės – 20 mln. EUR. Antraisiais metais abi bendrovės naudojo ir savo, ir kitos bendrovės technologiją. Nuo tų metų A bendrovės produkto, pagaminto pagal nuosavą technologiją, pardavimo apimtis buvo 10 mln. EUR, pagal B bendrovės technologiją – 10 mln. EUR. B bendrovės produkto, pagaminto pagal nuosavą technologiją, pardavimo apimtis nuo antrųjų metų buvo 15 mln. EUR, pagal A bendrovės technologiją – 10 mln. EUR. Bendra to produkto ir jo pakaitalų pardavimo apimtis kasmet sudaro 100 mln. EUR.

Licencijavimo susitarimui pagal TPBIR įvertinti, turi būti apskaičiuotos A ir B bendrovių rinkos dalys ir technologijos, ir produkto rinkose. A bendrovės rinkos dalis technologijos rinkoje priklauso nuo to, kokia buvo produkto, pagaminto A ir B bendrovėse pagal A bendrovės technologiją, pardavimo praėjusiais metais vertė. Todėl antraisiais metais A bendrovės rinkos dalis technologijos rinkoje buvo 15 % – šis skaičius rodo jos pačios gamybos ir pardavimo apimtį pirmaisiais metais – 15 mln. EUR. Nuo trečiųjų metų A bendrovės rinkos dalis technologijos rinkoje buvo 20 % – šis skaičius rodo produkto, pagaminto A ir B bendrovėse pagal A bendrovės technologiją, gamybos ir pardavimo apimtį – 20 mln. EUR (kiekvienos bendrovės – po 10 mln. EUR). Ir antraisiais metais B bendrovės rinkos dalis technologijos rinkoje buvo 20 %, vėlesniais metais – 25 %.

A ir B bendrovių rinkos dalys produkto rinkoje priklauso nuo atitinkamos produkto pardavimo apimties praėjusiais metais, nepaisant to, pagal kokią technologiją buvo pagamintas produktas. Antraisiais metais A bendrovės rinkos dalis produkto rinkoje buvo 15 %, vėlesniais metais – 20 %. B bendrovės rinkos dalis produkto rinkoje antraisiais metais buvo 20 %, vėlesniais metais – 25 %.

Kadangi susitarimą sudarė konkuruojančios šalys, kad jam būtų taikoma TPBIR nustatyta apsaugos taisyklė, bendra šalių rinkos dalis tiek technologijos, tiek produkto rinkose turi neviršyti 20 %. Akivaizdu, kad šiuo atveju yra ne taip. Bendra šalių rinkos dalis technologijos rinkoje ir produkto rinkoje antraisiais metais buvo 35 %, vėlesniais metais – 45 %. Todėl šį konkuruojančių šalių susitarimą reikia vertinti atskirai.

3.4. **Griežti apribojimai pagal TPBIR**

3.4.1. **Bendrieji principai**

(119) TPBIR 4 straipsnyje pateikiamas griežtų apribojimų sąrašas. Tai yra rimti konkurencijos apribojimai, kurie daugeliu atvejų turėtų būti uždrausti dėl vartotojams daromos žalos. Išskirtiniais atvejais Sutarties 101 straipsnio 1 dalis gali būti netaikoma griežtiems apribojimams, kai jų objektyviai reikia, kad būtų sudarytas technologijų perdavimo susitarimas⁽⁷⁴⁾, arba dėl su tam tikro produkto keliamu pavojumi susijusių saugos ar sveikatos priežasčių. Tokia 101 straipsnio 1 dalies taikymo išimtis gali būti daroma tik remiantis objektyviais, nuo šalių nepriklausančiais veiksniais, o ne subjektyviomis šalių nuomonėmis ir požymiais. Klausimu siekiama išsiaiškinti ne tai, ar šalys, esant konkrečiai situacijai, nebūtų sutikusios sudaryti susitarimo, kuriame būtų numatyti mažesni apribojimai, bet tai, ar atsižvelgiant į susitarimo pobūdį ir rinkos ypatybes įmonės panašiomis aplinkybėmis nebūtų sudariusios susitarimo, kuriame būtų numatyti mažesni apribojimai.

(120) Kai technologijų perdavimo susitarime yra griežtų konkurencijos apribojimų, pagal TPBIR 4 straipsnio 1 ir 2 dalis bendroji išimtis netaikoma visam susitarimui. Be to, Komisija mano, kad mažai tikėtina, jog atlikus atskirą vertinimą būtų nustatyta, kad griežti apribojimai tenkina visas keturias Sutarties 101 straipsnio 3 dalyje nustatytas sąlygas.

⁽⁷⁴⁾ Žr. 9 išnašoje nurodytų Komisijos gairių dėl Sutarties 81 straipsnio 3 dalies taikymo 18 punktą.

(121) TPBIR 4 straipsnyje išskiriami konkuruojančių šalių susitarimai ir nekonkuruojančių šalių susitarimai.

3.4.2. Konkuruojančių šalių susitarimai

(122) TPBIR 4 straipsnio 1 dalyje išvardyti griežti apribojimai, taikomi konkuruojančių šalių technologijų perdavimo susitarimams. 4 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad bendroji išimtis nėra taikoma susitarimams, kuriais tiesiogiai ar netiesiogiai, atskirai ar kartu su kitais šalių valdomais veiksniais siekiama bet kurio iš šių tikslų:

- (a) apriboti šalies galimybę nustatyti savo kainas parduodant produktus trečiosioms šalims;
- (b) apriboti produkciją, išskyrus sutartinių produktų produkcijos apribojimus, nustatytus licenciatui neabipusiam susitarime arba tik vienam iš licenciatų abipusiam susitarime;
- (c) pasidalyti rinką ar klientus, išskyrus:
 - i) licenciaro ir (arba) licenciato įsipareigojimą neabipusiam susitarime negaminti naudojant licencijuotos technologijos teises išskirtinėje kitai šaliai skirtoje teritorijoje ir (arba) nevykdyti aktyvaus ir (arba) pasyvaus sutartinių produktų pardavimo išskirtinėje kitai šaliai skirtoje teritorijoje arba išskirtinėms kitai šaliai skirtoms klientų grupėms;
 - ii) neabipusiam susitarime nustatytą licenciato aktyvaus sutartinių produktų pardavimo išskirtinėje teritorijoje ar išskirtinei klientų grupei, kurias licenciaras priskyrė kitam licenciatui, apribojimą, jei pastarasis nebuvo licenciaro konkurentas nuosavos licencijos suteikimo metu;
 - iii) licenciato įsipareigojimą gaminti sutartinius produktus tik savo reikmėms, jei licenciatui neuždrausta aktyviai ir pasyviai parduoti sutartinių produktų kaip nuosavų produktų atsarginių dalių;
 - iv) licenciato įsipareigojimą neabipusiam susitarime gaminti sutartinius produktus tik konkrečiam klientui, jei licencija buvo suteikta siekiant sudaryti tam klientui alternatyvų tiekimo šaltinį;
- (d) apriboti licenciato galimybę naudoti nuosavas technologijos teises arba apriboti kurios nors iš susitarimo šalių galimybę vykdyti MTP, nebent toks apribojimas yra būtinas, kad licencijuota praktinė patirtis nebūtų atskleista trečiosioms šalims.

Konkuruojančių šalių abipusių ir neabipusių susitarimų skirtumai

(123) Kai kurių griežtų apribojimų atveju TPBIR išskiriami abipusiai ir neabipusiai susitarimai. Griežtų apribojimų sąrašas, taikomas konkuruojančių šalių abipusiems susitarimams, yra griežtesnis nei konkuruojančių šalių neabipusiems susitarimams. Abipusiai susitarimai – tai abipusio licencijavimo susitarimai, kai licencijuotos technologijos yra konkuruojančios technologijos arba gali būti naudojamos konkuruojantiems produktams gaminti. Neabipusis susitarimas – tai susitarimas, kuriuo tik viena šalis suteikia technologijos teisių licenciją kitai šaliai, arba, abipusio licencijavimo atveju, kai licencijuotos technologijos yra nekonkuruojančios technologijos ir licencijos teisės negali būti naudojamos konkuruojantiems produktams gaminti. Tai, kad susitarime yra atsakomojo suteikimo įsipareigojimas, arba tai, kad licenciatas suteikia savo paties patobulintos licencijuotos technologijos licenciją, dar nereiškia, kad susitarimas pagal TPBIR yra abipusis. Jeigu neabipusis susitarimas vėliau tampa abipusiu, kadangi tos pačios šalys susitaria dėl antrosios licencijos, šioms šalims gali tekti patikslinti pirmąją licenciją, kad susitarime nebūtų griežto apribojimo. Vertindama tokius atvejus, Komisija atsižvelgs į laikotarpio, praėjusio nuo pirmosios ir antrosios licencijų suteikimo, trukmę.

Konkuruojančių šalių kainų apribojimai

- (124) TPBIR 4 straipsnio 1 dalies a punkte nurodytas griežtas apribojimas yra susijęs su konkuruojančių šalių susitarimais, kurių tikslas – nustatyti trečiosioms šalims parduodamų produktų, įskaitant produktus, pagamintus pagal licencijuotą technologiją, kainas. Kainos nustatymas tarp konkuruojančių šalių paprastai yra konkurencijos apribojimas pagal tikslą. Kaina gali būti nustatoma sudarant susitarimą dėl tikslios kainos arba dėl kainoraščio, kuriame numatytos didžiausios galimos nuolaidos. Tai, ar susitarimas susijęs su fiksuotomis, mažiausiomis, didžiausiomis ar rekomenduojamomis kainomis, nėra svarbu. Kaina taip pat gali būti nustatoma netiesiogiai, taikant priemones, trukdančias nukrypti nuo sutarto kainos lygio, pavyzdžiui, nustatant, kad autorinis atlyginimas bus padidintas, jeigu produkto kaina bus mažesnė už tam tikro lygio kainą. Tačiau licencianto įpareigojimas mokėti tam tikrą minimalų autorinį atlyginimą nėra laikomas kainos nustatymu.
- (125) Tais atvejais, kai autorinis atlyginimas yra skaičiuojamas pagal konkretaus produkto pardavimo apimtį, jo dydis turi tiesioginę įtaką ribinėms produkto sąnaudoms, todėl tiesiogiai veikia ir produkto kainą⁽⁷³⁾. Todėl konkurentai, norėdami derinti ir (arba) didinti kainas vartotojų grandies produkto rinkose, gali pasinaudoti abipusiu licencijavimu už abipusius einamuosius autorinius atlyginimus⁽⁷⁴⁾. Tačiau abipusį licencijavimą už abipusius einamuosius autorinius atlyginimus Komisija vertins kaip kainos nustatymą tik tam tikromis aplinkybėmis, pavyzdžiui, kai pagal susitarimą autoriniai atlyginimai turi būti mokami neatsižvelgiant į tai, ar technologija iš tiesų naudojama, arba kai susitarimu nesiekama skatinti konkurencijos ir todėl tas susitarimas nėra *bona fide* licencijavimo susitarimas.
- (126) TPBIR 4 straipsnio 1 dalies a punkte nurodytas griežtas apribojimas taip pat taikomas susitarimams, pagal kuriuos autorinis atlyginimas skaičiuojamas pagal visą produkto pardavimo apimtį, neatsižvelgiant į tai, ar naudojama licencijuota technologija. Tokiems susitarimams taip pat taikomas TPBIR 4 straipsnio 1 dalies d punkte numatytas griežtas apribojimas, susijęs su licencianto galimybės naudotis nuosavos technologijos teisėmis ribojimu (žr. šių gairių (141) punktą). Paprastai tokiais susitarimais ribojama konkurencija, nes dėl jų padidėja licencianto nuosavos konkuruojančios technologijos teisių naudojimo kaina ir apribojama konkurencija, vykusi iki susitarimo sudarymo⁽⁷⁵⁾. Tai pasakytina tiek apie abipusius, tiek apie neabipusius susitarimus.
- (127) Tačiau išimtiniais atvejais susitarimai, pagal kuriuos autoriniai atlyginimai yra skaičiuojami pagal visą produkto pardavimo apimtį, gali tenkinti Sutarties 101 straipsnio 3 dalyje nustatytas sąlygas, jei, remiantis objektyviais veiksniais, galima daryti išvadą, kad apribojimas yra būtinas, kad galėtų vykti konkurencijai palankus licencijavimas. Taip gali būti tuo atveju, kai, netaikant apribojimo, būtų neįmanoma arba nepagrįstai sudėtinga apskaičiuoti ir kontroliuoti licencianto mokėtiną autorinį atlyginimą, pavyzdžiui, dėl to, kad galutiniame produkte nebelieka jokių akivaizdžių licenciaro technologijos požymių ir negalima taikyti alternatyvių kontrolės metodų.

Konkuruojančių šalių produkcijos apribojimai

- (128) TPBIR 4 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytas griežtas apribojimas yra susijęs su abipusiu šalių produkcijos apribojimu. Produkcijos apribojimas – tai šalies gamybos ir pardavimo apimtys apribojimas. 4 straipsnio 1 dalies b punktas netaikomas licencianto produkcijos apribojimams, nustatytiems neabipusiam susitarime, arba vieno iš licenciatų produkcijos apribojimams, nustatytiems abipusiam susitarime, jeigu tas produkcijos apribojimas yra susijęs tik su produktais, pagamintais naudojant licencijuotą technologiją. Taigi, 4 straipsnio 1 dalies b punkte kaip griežti nurodomi abipusiai produkcijos apribojimai ir licenciarui nustatyti produkcijos apribojimai, susiję su jo nuosava technologija. Kai konkuruojančios šalys susitaria taikyti abipusius produkcijos apribojimus, susitarimu siekiama mažinti produkciją rinkoje ir tikėtina, kad ji bus sumažinta. Tas pats pasakytina apie susitarimus, kuriais mažinamos šalių paskatos didinti produkciją, pavyzdžiui, kai taikomi abipusiai einamieji autoriniai atlyginimai už vieneta, kurie didėja didėjant produkcijai, arba kai visos šalys įpareigojamos mokėti už tai, kad viršijamas tam tikras produkcijos lygis.

⁽⁷³⁾ Šiuo klausimu žr. 9 išnašoje nurodytų Gairių dėl Sutarties 81 straipsnio 3 dalies taikymo 98 punktą.

⁽⁷⁴⁾ Kaip ir tais atvejais, kai viena šalis suteikia licenciją kitai šaliai ir sutinka pirkti fizinius licencianto išteklius. Pirkimo kaina gali atlikti autorinio atlyginimo funkciją.

⁽⁷⁵⁾ Šiuo klausimu žr. 1986 m. vasario 25 d. Teismo sprendimo *Windsurfing International*, C-193/83, ECLI:EU:C:1986:75, 67 punktą.

- (129) Neabipusiai kiekio apribojimai palankiau vertinami todėl, kad vienašalis apribojimas nebūtinai nulemia mažesnę produkcijos apimtį rinkoje, be to, rizika, kad susitarimas nėra *bona fide* licencijavimo susitarimas, taip pat yra mažesnė tuo atveju, kai apribojimas nėra abipusis. Jeigu licenciatas nori sutikti su vienašališku apribojimu, tikėtina, kad susitarimu bus paskatinta reali viena kitą papildančių technologijų integracija arba veiksmingumą didinančios tobulesnės licenciaro technologijos ir licenciato gamybos išteklių integracija. Panašiai tikėtina, kad produkcijos apribojimas abipusiame susitarime, nustatytas vienam iš licenciatų, reiškia, kad vienos iš šalių licencijuojamos technologijos vertė yra didesnė, ir toks produkcijos apribojimas gali skatinti konkurencijai palankų licencijavimą.

Konkuruojančių šalių rinkos ir klientų pasidalijimas

- (130) TPBIR 4 straipsnio 1 dalies c punkte nustatytas griežtas apribojimas yra susijęs su rinkos ir klientų pasidalijimu. Susitarimų, kuriais konkuruojančios šalys pasidalija rinkas ir klientus, tikslas – riboti konkurenciją. Susitarimas, kuriuo konkuruojančios šalys abipusiame susitarime numato negaminti tam tikrose teritorijose arba nevykdyti aktyvaus, pasyvaus ar abiejų rūšių pardavimo tam tikrose kitai šaliai skirtose teritorijose arba tam tikriems kitai šaliai skirtiems klientams, yra griežtas apribojimas. Todėl abipusis išimtinis licencijavimas tarp konkuruojančių šalių laikomas rinkos pasidalijimu.
- (131) TPBIR 4 straipsnio 1 dalies c punktas taikomas neatsižvelgiant į tai, ar licenciatui paliekama laisvė naudoti nuosavos technologijos teises. Licenciatui, paruošusiam įrangą, skirtą tam tikram produktui gaminti pagal licenciaro technologiją, gali būti brangu išlaikyti atskirą gamybos liniją, kurioje būtų naudojama kita technologija, kad būtų galima aptarnauti klientus, kurie nėra paveikti apribojimų. Be to, atsižvelgiant į galimą antikonkurencinį apribojimų poveikį, licenciatas gali būti nelabai suinteresuotas naudoti nuosavą technologiją. Labai mažai tikėtina, kad tokie apribojimai būtų būtini tam, kad vyktų konkurencijai palankus licencijavimas.
- (132) Pagal TPBIR 4 straipsnio 1 dalies c punkto i papunktį griežtu apribojimu nėra laikoma tai, kad licenciaras neabipusiu susitarimu suteikia licenciatui išimtinę licenciją pagal licencijuotą technologiją gaminti produktus tam tikroje teritorijoje ir sutinka pats toje teritorijoje negaminti sutartinių produktų arba tiekti sutartinius produktus iš tos teritorijos. Neatsižvelgiant į teritorijos dydį, tokioms išimtinėms licencijoms yra taikoma bendroji išimtis. Jeigu licencija yra pasaulinio masto, išimtinumas rodo, kad licenciaras nusprendė neiti į rinką arba nelikti rinkoje. Bendroji išimtis taip pat taikoma, jeigu neabipusio susitarimo atveju licenciatui neleidžiama gaminti išskirtinėje licenciarui skirtoje teritorijoje. Tokių susitarimų tikslas gali būti suteikti licenciarui, licenciatui ar jiems abiem paskatą investuoti į licencijuotą technologiją ir ją plėtoti. Todėl susitarimo tikslas nebūtinai bus pasidalyti rinkas.
- (133) Pagal TPBIR 4 straipsnio 1 dalies c punkto i papunktį bendroji išimtis dėl tos pačios priežasties taikoma ir neabipusiems susitarimams, kuriais šalys susitaria nevykdyti aktyvaus arba pasyvaus sutartinių produktų pardavimo išskirtinėje kitai šaliai skirtoje teritorijoje arba išskirtinėms kitai šaliai skirtoms klientų grupėms⁽⁷⁸⁾. Aktyvus ir pasyvus pardavimas apibrėžtas TPBIR 1 straipsnyje⁽⁷⁹⁾. Licenciato arba licenciaro galimybės vykdyti aktyvų, pasyvų arba abiejų šių rūšių pardavimą kitos šalies teritorijoje arba kitos šalies klientų grupei apribojimams bendroji išimtis taikoma tik tada, jei ta teritorija ar klientų grupė yra išskirtinai skirta tai kitai šaliai. Tačiau tam tikromis aplinkybėmis susitarimai, kuriuose yra tokių pardavimo apribojimų, gali atskirais atvejais taip

⁽⁷⁸⁾ Tam tikromis aplinkybėmis, vadovaujantis 2018 m. vasario 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2018/302 dėl nepagrįsto geografinio blokavimo ir kitų formų diskriminavimo dėl klientų pilietybės, gyvenamosios vietos arba įsisteigimo vietos vidaus rinkoje problemos sprendimo, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 2006/2004 ir (ES) 2017/2394 ir Direktyva 2009/22/EB, 6 straipsnio 2 dalimi, licenciaro arba licenciatų pasyvaus pardavimo galutiniais naudotojams apribojimais gali negalioji (OL L 60I, 2018 3 2, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/302/oj>) (toliau – Geografinio blokavimo reglamentas).

⁽⁷⁹⁾ Daugiau informacijos apie aktyvaus ir pasyvaus pardavimo sąvokas pateikta Vertikaliųjų apribojimų gairių 211–215 punktuose.

pat tenkinti Sutarties 101 straipsnio 3 dalies sąlygas, jeigu *ad hoc* išimtaine teise dalijamasi tam, kad, pavyzdžiui, būtų sumažintas laikinas licenciaro arba licenciato, kuriam ta teritorija arba ta klientų grupė yra išskirtinai skirta, produkcijos trūkumas. Tokiais atvejais tebėra tikėtina, kad licenciaras arba licenciatas bus pakankamai apsaugotas nuo aktyvaus, pasyvaus ar abiejų rūšių pardavimo, kad būtų suinteresuotas licencijuoti technologiją arba investuoti į gamybą, kuriai naudojama licencijuota technologija. Nors tokiais apribojimais ribojama konkurencija, jais skatinama konkurencijai palanki technologijų sklaida ir tokių technologijų bei licenciato gamybos išteklių integracija.

- (134) Griežtu apribojimu taip pat nelaikoma tai, kad licenciaras paskiria licenciata savo vieninteliu licenciatu tam tikroje teritorijoje; tai reiškia, kad toje teritorijoje trečiosioms šalims nebus suteikiama licencija gaminti produktus pagal licenciaro technologiją. Tokios vienintelės licencijos atveju bendroji išimtis taikoma neatsižvelgiant į tai, ar susitarimas yra abipusis, jeigu tas susitarimas neturi įtakos šalių galimybei savo atitinkamose teritorijose visapusiškai naudoti nuosavos technologijos teises.
- (135) Pagal TPBIR 4 straipsnio 1 dalies c punkto ii papunktį neabipusiame susitarime nustatyti licenciato aktyvaus sutartinių produktų pardavimo apribojimai toje teritorijoje arba tai klientų grupei, kurias licenciaras priskyrė kitam licenciatui, nėra priskiriami griežtiems apribojimams, todėl, jeigu neviršijama rinkos dalies riba, jiems taikoma bendroji išimtis. Tačiau tai reiškia, kad saugomas licenciatas susitarimo sudarymo metu nebuvo licenciaro konkurentas. Tokioje situacijoje tokių apribojimų priskyrimas griežtiems apribojimams yra nepagrįstas. Tikėtina, kad, licenciarui leidus nustatyti toje atitinkamoje rinkoje neveikusiame licenciatui apsaugą nuo licenciatų, kurie yra licenciaro konkurentai ir dėl to jau yra įsitvirtinę rinkoje, aktyvaus pardavimo, tokiais apribojimais licenciatas būtų skatinamas veiksmingiau naudoti licencijuotą technologiją. Kita vertus, jeigu licenciatui susitaria tarpusavyje nevykdyti nei aktyvaus, nei pasyvaus pardavimo tam tikrose teritorijose arba tam tikroms klientų grupėms, susitarimas būtų prilygintas licenciatų karteliui. Atsižvelgiant į tai, kad toks susitarimas nėra susijęs su technologijų perdavimu, jam taip pat nebūtų taikomas TPBIR.
- (136) TPBIR 4 straipsnio 1 dalies c punkto iii papunktyje numatoma dar viena 4 straipsnio 1 dalies c punkte pateikiamo griežto apribojimo išimtis – uždarojo naudojimo apribojimai, t. y. reikalavimai, kad licenciatas gamintų produktus pagal licencijuotą technologiją tik savo reikmėms. Kai sutartinis produktas yra komponentas, licenciatas gali būti įpareigotas pagamintą komponentą naudoti tik nuosaviems produktams gaminti ir neparduoti komponentų kitiems gamintojams. Tačiau licenciatas turi turėti galimybę parduoti komponentus kaip nuosavų produktų atsargines dalis, todėl turi turėti galimybę juos tiekti trečiosioms šalims, teikiančioms tų produktų garantinio aptarnavimo paslaugas. Uždarojo naudojimo apribojimai gali būti reikalingi technologijos sklaidai, ypač tarp konkuruojančių šalių, skatinti ir jiems yra taikoma bendroji išimtis. Šie apribojimai taip pat nagrinėjami šių gairių 4.2.5 skirsnyje.
- (137) Galiausiai, pagal TPBIR 4 straipsnio 1 dalies c punkto iv papunktį griežtu apribojimu nėra laikomas neabipusiame susitarime numatytas licenciato įsipareigojimas gaminti sutartinius produktus tik konkrečiam klientui, kad tam klientui būtų sudarytas alternatyvus tiekimo šaltinis. Taigi 4 straipsnio 1 dalies c punkto iv papunktis taikomas su sąlyga, kad licencija naudojama tik siekiant sudaryti alternatyvų tiekimo šaltinį konkrečiam klientui. Tačiau jame nėra sąlygos, kad gali būti suteikta tik viena tokia licencija. 4 straipsnio 1 dalies c punkto iv papunktis taip pat yra taikomas tais atvejais, kai tiekimo konkrečiam klientui licencija suteikiama daugiau nei vienai įmonei. 4 straipsnio 1 dalies c punkto iv papunktis taikomas neatsižvelgiant į licencijavimo susitarimo galiojimo trukmę. Pavyzdžiui, ši išimtis taikoma vienkartinę licencijai, suteiktai siekiant vykdyti konkretaus kliento projekto reikalavimus. Jeigu licencija suteikiama tik siekiant vykdyti tiekimą konkrečiam klientui, galimybė, kad tokiais susitarimais bus pasidalytos rinkos, yra nedidelė. Visų pirma tokiomis aplinkybėmis negalima daryti prielaidos, kad dėl minėto susitarimo licenciatas nustos naudoti nuosavą technologiją.

- (138) Naudojimo srities apribojimai, nustatyti konkuruojančių šalių susitarimuose, kuriais licencija suteikiama tik vienoje ar keliose produkto rinkose, vienai ar kelioms techninėms taikymo sritims arba pramonės sektoriams⁽⁸⁰⁾, nėra griežti apribojimai. Tokiems apribojimams taikoma bendroji išimtis, jei neviršijama 20 % rinkos dalis, neatsižvelgiant į tai, ar susitarimas yra abipusis. Laikoma, kad tokiais apribojimais nesiekama pasidalyti rinką ar klientus. Tačiau bendroji išimtis taikoma tik tuo atveju, kai naudojimo srities apribojimai neviršija licencijuotos technologijos naudojimo srities ribų. Pavyzdžiui, jeigu apribojama licenciatų galimybė naudoti nuosavos technologijos teises tik tam tikrose techninėse taikymo srityse, susitarimas prilyginamas rinkos pasidalijimui.
- (139) Bendroji išimtis taikoma neatsižvelgiant į tai, ar naudojimo srities apribojimas yra simetrinis, ar asimetrinis. Asimetrinis naudojimo srities apribojimas abipusiame licencijavimo susitarime reiškia, kad kiekvienai šaliai leidžiama naudoti atitinkamas jos licencijuojamas technologijas tik skirtingai (-oms) naudojimo sričiai (-ims). Jeigu neribojama šalių galimybė naudoti nuosavas technologijas, nelaikoma, kad dėl susitarimo šalys yra priverstos nebevykdyti arba nepradėti vykdyti veiklos tose srityse, kurioms taikoma kitos šalies licencija. Net jei licenciatui paruošia įrangą licencijuotai technologijai naudoti licencijuotoje naudojimo srityje, poveikio ištekliams, kurie yra naudojami ne pagal licenciją vykdomai gamybai, gali nebūti. Šiuo atveju svarbu tai, kad apribojimas yra susijęs su atskiromis produkto rinkomis, pramonės sektoriais arba techninėms taikymo sritims, o ne klientais, skirstomais pagal teritorijas arba grupes ir perkančiais tai pačiai produkto rinkai, pramonės sektoriui arba tai pačiai techninei taikymo sričiai priklausančius produktus. Laikoma, kad rinkos pasidalijimo rizika yra gerokai didesnė antruoju atveju (žr. (131) punktą). Be to, naudojimo srities apribojimai gali būti reikalingi konkurencijai palankiam licencijavimui skatinti (žr. (233) punktą).

Šalių galimybės vykdyti mokslinius tyrimus ir plėtrą apribojimai

- (140) Griežtas konkurencijos apribojimas, nustatytas TPBIR 4 straipsnio 1 dalies d punkte, apima bet kurios iš šalių galimybės vykdyti MTP apribojimus. Abi šalys turi turėti nevaržomą galimybę vykdyti nepriklausomus MTP. Ta taisyklė yra taikoma neatsižvelgiant į tai, ar apribojimas galioja tai sričiai, kuriai taikoma licencija, ar kitoms sritims. Tačiau vien tik faktas, kad šalys sutinka ateityje teikti viena kitai savo atitinkamų technologijų patobulinimus, dar nereiškia nepriklausomų MTP apribojimo. Tokių susitarimų poveikis konkurencijai kiekvienu konkrečiu atveju turi būti vertinamas pagal aplinkybes. 4 straipsnio 1 dalies d punktas taip pat nėra taikomas šalies galimybių kartu su trečiosiomis šalimis vykdyti MTP apribojimui, kai toks apribojimas yra būtinas, kad nebūtų atskleista licenciaro praktinė patirtis. Tam, kad būtų taikoma išimtis, apribojimai, nustatyti siekiant, kad nebūtų atskleista licenciaro praktinė patirtis, turi būti būtini tokiai apsaugai užtikrinti ir proporcingi. Pavyzdžiui, jei susitarime nurodomi konkretūs licenciaro darbuotojai, kuriuos ketinama išmokyti naudoti licencijuotą praktinę patirtį ir kurie yra už tai atsakingi, gali pakakti įpareigoti licenciatą neleisti tiems darbuotojams dalyvauti kartu su trečiosiomis šalimis vykdomuose MTP. Gali būti taikomos ir kitos apsaugos priemonės.

Licenciaro nuosavos technologijos naudojimo apribojimai

- (141) Pagal TPBIR 4 straipsnio 1 dalies d punktą, licenciaro galimybė naudotis nuosavos konkuruojančios technologijos teisėmis negali būti ribojama, jeigu tai darydamas jis nesinaudoja technologijos, kurios licenciją jam suteikė licenciaras, teisėmis. Licenciaro nuosavos technologijos teisėmis negali būti taikomi apribojimai, susiję su produkto gamybos arba pardavimo vieta, techninėmis produkto naudojimo sritimis arba gamybos rinkomis, pagamintų produktų kiekiu arba pardavimo kaina. Už produktus, pagamintus pagal nuosavos technologijos teises, jis taip pat neprivalo mokėti autorinio atlyginimo (žr. šių gairių (126) punktą). Be to, negali būti ribojama licenciaro galimybė licencijuoti nuosavos technologijos teises trečiosioms šalims. Licenciatui nustačius apribojimus, susijusius su jo nuosavos technologijos teisių naudojimu arba teise vykdyti MTP, mažinamas

⁽⁸⁰⁾ Žr. šių gairių 4.2.4 skirsnį, kuriame naudojimo srities apribojimai nagrinėjami išsamiau.

licencianto technologijos konkurencingumas. Dėl to sumažėja konkurencija esamose produkto ir technologijos rinkose ir licencianto paskata investuoti į savo technologijos plėtrą ir tobulinimą. TPBIR 4 straipsnio 1 dalies d punktas netaikomas licencianto nustatomiems apribojimams naudoti trečiosios šalies technologiją, kuri konkuruoja su licencijuota technologija. Nors tokiais įpareigojimais nekonkuruoti gali būti ribojamos trečiųjų šalių technologijų konkurencinės galimybės (žr. šių gairių 4.2.7 skirsnį), dėl jų paprastai nesumažėja licenciatų paskata investuoti į nuosavų technologijų plėtrą ir tobulinimą.

3.4.3. Nekonkuruojančių šalių susitarimai

(142) TPBIR 4 straipsnio 2 dalyje išvardyti griežti apribojimai, taikomi nekonkuruojančių šalių licencijavimui. 4 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad bendroji išimtis nėra taikoma susitarimams, kuriais tiesiogiai ar netiesiogiai, atskirai ar kartu su kitais šalių valdomais veiksniais siekiama bet kurio iš šių tikslų:

- (a) apriboti šalies galimybę nustatyti savo kainas parduodant produktus trečiosioms šalims, neribojant galimybės nustatyti didžiausią pardavimo kainą arba rekomenduojamą pardavimo kainą, jei tai neprilygsta fiksuotos arba mažiausios pardavimo kainos nustatymui dėl bet kurios iš šalių daromo spaudimo ar siūlomų paskatų;
- (b) apriboti teritoriją, kurioje licenciatas gali pasyviai parduoti sutartinius produktus, ir klientus, kuriems licenciatas gali pasyviai parduoti sutartinius produktus, išskyrus:
 - i) pasyvaus pardavimo išskirtinėje teritorijoje arba išskirtinei klientų grupei, skirtų licenciarui, apribojimą;
 - ii) įsipareigojimą gaminti sutartinius produktus tik savo reikmėms, jei neribojama licencianto galimybė aktyviai ir pasyviai parduoti sutartinių produktų kaip nuosavų produktų atsarginių dalių;
 - iii) įsipareigojimą gaminti sutartinius produktus tik konkrečiam klientui, jei licencija buvo suteikta siekiant sudaryti tam klientui alternatyvų tiekimo šaltinį;
 - iv) licencianto, veikiančio didmeninės prekybos lygmeniu, pardavimo galutiniams vartotojams apribojimą;
 - v) pardavimo neigaliojiems platintojams, esantiems teritorijoje, kurioje licenciaras valdo sutartinių produktų pasirinktinio platinimo sistemą, apribojimą;
- (c) apriboti aktyvų ar pasyvų licencianto, kuris yra pasirinktinio platinimo sistemos narys ir veikia mažmeninės prekybos lygiu, pardavimą galutiniams vartotojams, neribojant galimybės uždrausti sistemos nariui veikti iš neigaliosios įsisteigimo vietos.

Kainų nustatymas

(143) Griežtas apribojimas, nustatytas TPBIR 4 straipsnio 2 dalies a punkte, yra susijęs su kainų nustatymu parduodant produktus trečiosioms šalims. Tiksliau, ta nuostata taikoma apribojimams, kurių tiesioginis ar netiesioginis tikslas – nustatyti fiksuotą arba mažiausią pardavimo kainą ar fiksuotą arba mažiausią kainos lygį, kurio turi laikytis licenciaras arba licenciatas, parduodami produktus trečiosioms šalims. Susitarimų, kuriuose pardavimo kaina nustatoma tiesiogiai, atveju apribojimas yra labai aiškus. Tačiau pardavimo kaina gali būti nustatoma ir netiesioginėmis priemonėmis. Tokių priemonių pavyzdžiai: susitarimai, kuriais nustatoma marža ir didžiausia nuolaida, pardavimo kaina susiejama su konkurentų pardavimo kaina, įpareigojimas taikyti galimas mažiausias reklamuojamas kainas, grasinimas, bauginimas, įspėjimai, baudos ar sutarties nutraukimas, jei nesilaikoma nustatyto kainos lygio. Tiesioginės arba netiesioginės kainos nustatymo priemonės gali būti dar veiksmingesnės, jei jos derinamos su priemonėmis, skirtomis kainos mažinimo atvejams nustatyti, pavyzdžiui, kai įdiegiama kainų

stebėjimo sistema⁽⁸¹⁾ arba licenciatui įpareigojami pranešti apie kainos svyravimus. Tiesioginis arba netiesioginis kainos nustatymas taip pat gali būti veiksmingesnis, jei jis derinamas su priemonėmis, kuriomis mažinama licenciatu paskata mažinti pardavimo kainą, pavyzdžiui, kai licenciaras įpareigoja licenciatą taikyti palankiausiai vertinamo kliento sąlygą, t. y. suteikti klientui palankesnes sąlygas, jei tokios palankesnės sąlygos buvo suteiktos bet kuriam kitam klientui. Rekomenduojamų pardavimo kainų taikymas arba įpareigojimas taikyti galimas didžiausias kainas dar nereiškia, kad nustatomos fiksuotos arba galimos mažiausios pardavimo kainos. Tačiau jei licenciaras tokias rekomenduojamas arba galimas didžiausias kainas derina su paskatomis taikyti tam tikrą kainų lygį arba su atgrasymo nuo pardavimo kainos mažinimo priemonėmis, tai gali prilygti kainos nustatymui.

Licenciatu galimybės vykdyti pasyvų pardavimą apribojimais

- (144) Pagal TPBIR 4 straipsnio 2 dalies b punktą, licenciatu galimybės vykdyti pasyvų pagal licencijuotą technologiją gaminamų produktų pardavimą apribojimas priskiriamas griežtiems apribojimams⁽⁸²⁾. Pasyvaus pardavimo apribojimas gali būti tiesioginių įpareigojimų rezultatas, pavyzdžiui, įpareigojimo neparduoti produktų tam tikriems klientams arba klientams tam tikrose teritorijose arba įpareigojimo šių klientų užsakymus perduoti kitiems licenciatams. Pasyvaus pardavimo apribojimo priežastis taip pat gali būti netiesioginės priemonės, kurių tikslas – skatinti licenciatą nevykdyti tokio pardavimo, pavyzdžiui, finansinė paskata ir stebėjimo sistemos įdiegimas faktinei sutartinių produktų paskirties vietai nustatyti⁽⁸³⁾. Kiekybiniai apribojimai gali netiesiogiai riboti pasyvų pardavimą. Komisija nedarys prielaidos, kad būtent toks yra kiekybinių apribojimų tikslas. Tačiau ji darys kitokią prielaidą tais atvejais, kai kiekybiniai apribojimai yra taikomi pagrindiniam rinkos padalijimo susitarimui įgyvendinti. Minėto susitarimo požymiai yra tokie: laikui bėgant atliekamos kiekybinės korekcijos, siekiant patenkinti tik vietinę paklausą; kiekybinių apribojimų derinimas su įpareigojimu parduoti minimalų produktų kiekį toje teritorijoje; išipareigojimai mokėti minimalų autorinį atlyginimą, susieti su pardavimu teritorijoje; autorinio atlyginimo dydžio diferencijavimas, atsižvelgiant į produktų paskirties vietą; atskirų licenciatų parduodamų produktų paskirties vietos stebėjimas.
- (145) Bendram griežtam apribojimui, susijusiam su licenciatu pasyviu pardavimu, taikomos kelios (146)–(151) punktuose aptariamos išimtys. Tačiau tam tikromis aplinkybėmis licenciaro arba licenciatu galimybės vykdyti pasyvų pardavimą galutiniam naudotojams apribojimai gali pagal Geografinio blokavimo reglamento 6 straipsnio 2 dalį būti negaliojantys.
- (146) 1-oji išimtis. TPBIR 4 straipsnio 2 dalies b punktas netaikomas licenciaro vykdomo pardavimo (aktyvaus ir pasyvaus) apribojimams⁽⁸⁴⁾. Jeigu rinkos dalis neviršija 30 %, bendroji išimtis taikoma visiems licenciaro pardavimo apribojimams. Ta pati taisyklė, išskyrus šių gairių (151) punkte pateiktas pastabas dėl aktyvaus pardavimo, taikoma licenciatu vykdomam aktyviam pardavimui. Bendroji aktyvaus pardavimo išimtis grindžiama prielaida, kad tokiais apribojimais skatinamos investicijos, ne kainomis grindžiama konkurencija ir licenciatų teikiamų paslaugų gerinimas, nes išsprendžiamos piktnaudžiavimo (angl. *free rider*) ir sulaukymo problemos. Tai, kad apribojamas aktyvus pardavimas kito licenciatu teritorijoje arba jo klientų grupei, nereiškia, kad saugomam licenciatui buvo skirta išskirtinė teritorija arba išskirtinė klientų grupė. Bendroji išimtis taip pat taikoma aktyvaus pardavimo apribojimams, kai tam tikrai teritorijai arba klientų grupei paskiriamas daugiau nei vienas licenciatas. Tikėtina, kad tais atvejais, kai licenciatas bus tikras, kad aktyvaus pardavimo srityje jis konkuruos tik su keletu toje teritorijoje veikiančių licenciatų ir jam nereikės konkuruoti su už tos teritorijos ribų veikiančiais licenciatais, bus skatinamos veiksmingumą didinančios investicijos.

⁽⁸¹⁾ Tačiau kainų stebėjimas ir pranešimai apie kainas patys savaime dar nereiškia kainų nustatymo.

⁽⁸²⁾ Šis griežtas apribojimas taikomas technologijų perdavimo susitarimams, kurie daro poveikį prekybai Sąjungoje. Dėl informacijos apie technologijų perdavimo susitarimus, susijusius su eksportu už Sąjungos ribų, žr. Gairių dėl poveikio prekybai 100 ir tolesnius punktus.

⁽⁸³⁾ Priemonės, leidžiančios licenciarui patikrinti licencijuotų produktų paskirties vietą, pavyzdžiui, grąsinimas atlikti auditą ar audito atlikimas siekiant patikrinti, ar licenciatas laikosi kitų apribojimų, pačios savaime neriboja konkurencijos. Tačiau jos gali būti laikomos pasyvaus pardavimo griežto apribojimo dalimi, kai licenciaras naudoja tokias priemones teikiamų prekių paskirties vietai kontroliuoti, pavyzdžiui, kai jos naudojamos kartu su kita praktika. Analogiškai žr. 2020 m. sausio 30 d. Komisijos sprendimo byloje AT.40433 *Film merchandise* 65 ir 66 punktus.

⁽⁸⁴⁾ Taip pat žr. (145) punktą dėl Geografinio blokavimo reglamento.

- (147) 2-oji išimtis. Licenciatų aktyvaus ir pasyvaus pardavimo licenciarui skirtoje išskirtinėje teritorijoje arba jam skirtai išskirtinei klientui grupei apribojimai nėra griežti apribojimai (žr. TPBIR 4 straipsnio 2 dalies b punkto i papunktį) ir todėl jiems taikoma bendroji išimtis⁽⁸⁵⁾. Preziumuojama, kad tol, kol neviršijama rinkos dalies riba, tokiais konkurencijos apribojimais skatinama konkurencijai palanki technologijos sklaida ir tokios technologijos ir licenciatų gamybos priemonių integracija. Tam, kad licenciarui būtų skirta teritorija arba klientų grupė, nėra reikalaujama, kad licenciaras faktiškai gamintų produktus naudodamas licencijuotą technologiją toje teritorijoje arba tai klientų grupei. Licenciaras gali rezervuoti teritoriją arba klientų grupę, kad galėtų toje teritorijoje ar tai klientų grupei parduoti produktus vėliau.
- (148) 3-oji išimtis. Pagal TPBIR 4 straipsnio 2 dalies b punkto ii papunktį, bendroji išimtis taikoma apribojimui, kuriuo licenciatas įpareigojamas produktus pagal licencijuotą technologiją gaminti tik savo reikmėms (uždarajam naudojimui). Kai sutartinis produktas yra komponentas, licenciatas gali būti įpareigotas pagamintą komponentą naudoti tik nuosaviems produktams gaminti ir neparduoti produkto kitiems gamintojams. Tačiau licenciatas turi turėti galimybę vykdyti aktyvų ir pasyvų tų produktų, kaip nuosavų produktų atsarginių dalių, pardavimą, todėl turi turėti galimybę juos tiekti trečiosioms šalims, teikiančioms šių produktų garantinio aptarnavimo paslaugas. Uždarąjo naudojimo apribojimai taip pat nagrinėjami 4.2.5 skirsnyje.
- (149) 4-oji išimtis. Kaip ir konkuruojančių šalių susitarimų atveju (žr. šių gairių (137) punktą), bendroji išimtis taip pat taikoma susitarimams, kuriais licenciatas įpareigojamas gaminti sutartinius produktus tik konkrečiam klientui, kad sudarytų tam klientui alternatyvų tiekimo šaltinį, neatsižvelgiant į technologijų perdavimo susitarimo galiojimo trukmę (žr. TPBIR 4 straipsnio 2 dalies b punkto iii papunktį). Nekonkuruojančių šalių susitarimų atveju mažai tikėtina, kad tokiems apribojimams būtų taikoma Sutarties 101 straipsnio 1 dalis.
- (150) 5-oji išimtis. Pagal TPBIR 4 straipsnio 2 dalies b punkto iv papunktį, bendroji išimtis taikoma licenciatui (jeigu jis veikia didmeninės prekybos lygmeniu) įsipareigojimui neparduoti produktų galutiniams vartotojams, t. y. juos parduoti tik mažmeniniams prekyautojams. Tokiu įsipareigojimu licenciarui suteikiama galimybė pavesti licenciatui atlikti didmeninio platinimo funkciją; tokiu atveju 101 straipsnio 1 dalis paprastai netaikoma⁽⁸⁶⁾.
- (151) 6-oji išimtis. Galiausiai, pagal TPBIR 4 straipsnio 2 dalies b punkto v papunktį, bendroji išimtis taikoma licenciatui nustatytam apribojimui neparduoti produktų neigaliojantiems platintojams. Naudodamasis šia išimtimi, licenciaras gali įpareigoti licenciatą dalyvauti pasirinktinio platinimo sistemoje. Pagal TPBIR 4 straipsnio 2 dalies c punktą, tokiu atveju licenciatui privalo būti leidžiama vykdyti aktyvų ir pasyvų pardavimą galutiniams vartotojams, neribojant galimybės licenciatui pavesti tik didmeninės prekybos funkciją, kaip nustatyta TPBIR 4 straipsnio 2 dalies b punkto iv papunktyje (žr. šių gairių (150) punktą). Teritorijoje, kurioje licenciaras valdo pasirinktinio platinimo sistemą, ši sistema negali būti derinama su išskirtinėmis teritorijomis ar išskirtinėmis klientų grupėmis, kai tai sukeltų aktyvaus ar pasyvaus pardavimo galutiniams vartotojams apribojimą, nes tai būtų griežtas apribojimas pagal TPBIR 4 straipsnio 2 dalies c punktą. Vis dėlto tai nepanaikina galimybės uždrausti licenciatui vykdyti veiklos iš neigaliosios įsisteigimo vietas.
- (152) Licenciatų pasyvaus pardavimo kitam licenciatui skirtoje išskirtinėje teritorijoje arba kitam licenciatui skirtai klientų grupei apribojimai yra griežti apribojimai pagal TPBIR 4 straipsnio 2 dalies b punktą. Tačiau tam tikromis aplinkybėmis Sutarties 101 straipsnio 1 dalis kurį laiką tokiems apribojimams gali būti netaikoma, jei tokių apribojimų objektyviai reikia tam, kad apsaugotas licenciatas galėtų patekti į naują rinką⁽⁸⁷⁾. Pavyzdžiui, tai gali būti taikoma tais atvejais, kai licenciatas turi daug investuoti, kad sukurtų ir plėtotų naują rinką, o kitų licenciatų pasyviojo pardavimo apribojimai taikomi tik tiek laiko, kiek reikia, kad licenciatas galėtų susigrąžinti savo investicijas. Šis laikotarpis dažniausiai neviršys dvejų metų, skaičiuojant nuo tos dienos, kai tas licenciatas pirmą kartą pateikė sutartinius produktus išskirtinės teritorijos rinkai arba pirmą kartą pardavė savo išskirtinei klientų grupei.

⁽⁸⁵⁾ Taip pat žr. (145) punktą dėl Geografinio blokavimo reglamento.

⁽⁸⁶⁾ Taip pat žr. (145) punktą dėl Geografinio blokavimo reglamento.

⁽⁸⁷⁾ Taip pat žr. (145) punktą dėl Geografinio blokavimo reglamento.

3.5. **Neleistini apribojimai**

- (153) TPBIR 5 straipsnyje išvardyti trys apribojimai, kuriems netaikoma bendroji išimtis, kad būtų išsaugota paskata diegti inovacijas. Tačiau nedaroma prielaida, kad tokie apribojimai patenka į Sutarties 101 straipsnio 1 dalies taikymo sritį arba kad jie neatitinka 101 straipsnio 3 dalyje nustatytų sąlygų. Tai, kad šiems apribojimams netaikoma bendroji išimtis, reiškia tik tai, kad jie turi būti atskirai vertinami pagal 101 straipsnį. Bendrosios išimties netaikymas apribojimui pagal TPBIR 5 straipsnį apsiriboja tuo konkrečiu apribojimu, su sąlyga, kad jį galima atskirti nuo kitų susitarimo nuostatų. Tokiu atveju likusiai susitarimo daliai bendroji išimtis ir toliau taikoma.

Išimtinis atsakomasis suteikimas

- (154) TPBIR 5 straipsnio 1 dalies a punktas susijęs su įpareigojimais, kuriais nustatomas išimtinis atsakomasis suteikimas, t. y. išimtinis licencijos, susijusios su licencijuotos technologijos patobulinimais, kuriuos atliko licenciatas, atsakomasis suteikimas licenciarui arba licenciaro nurodytai trečiajai šaliai, arba teisių į tokius patobulinius perleidimas licenciarui arba licenciaro nurodytai trečiajai šaliai. Išimtinis atsakomasis licencijos suteikimas apibrėžiamas kaip susitarimas, kuriuo licenciatui (kuris šiuo atveju yra naujovių kūrėjas ir patobulinimo licenciaras) užkertamas kelias pasinaudoti technologijos patobulinimais (tiek pačiam pagal juos gaminti produktus, tiek patobulinius licencijuoti trečiosioms šalims). Tikėtina, kad dėl to sumažės licenciato paskata diegti inovacijas, nes tai trukdo licenciatui naudoti patobulinius, taip pat suteikti šių patobulinių licencijas trečiosioms šalims. Taip yra ir tuo atveju, kai patobulinimas taikomas taip pat kaip licencijuota technologija ir kai licenciatas sukuria naujų licencijuotos technologijos taikymo būdų. Pagal TPBIR 5 straipsnio 1 dalies a punktą tokiems įsipareigojimams bendroji išimtis nėra taikoma.
- (155) TPBIR 5 straipsnio 1 dalies a punktas taikomas nepriklausomai nuo to, ar licenciaras sumoka už įsigijamą patobulinimą arba gautą išimtinę licenciją. Tačiau tokio užmokesčio egzistavimas ir jo suma – įskaitant tai, ar ji skaičiuojama pagal patobulinimo vertę – gali būti svarbus veiksnys, atliekant atskirą vertinimą pagal Sutarties 101 straipsnį. Kai už atsakomąjį suteikimą sumokama, mažiau tikėtina, kad dėl šio įsipareigojimo sumažės licenciato paskata diegti inovacijas. Atskirai vertinant išimtinio atsakomojo suteikimo atvejus, kuriems netaikoma bendroji išimtis, yra svarbi ir licenciaro padėtis technologijos rinkoje. Kuo tvirtesnė licenciaro padėtis rinkoje, tuo labiau tikėtina, kad išimtinio atsakomojo suteikimo įsipareigojimams turės ribojamąjį poveikį konkurencijai inovacijų srityje. Kuo tvirtesnė licenciaro technologijos padėtis rinkoje, tuo svarbiau, kad licenciatas taptų svarbiu inovacijų ir ateityje vykstančios konkurencijos skatintoju. Neigiamas atsakomojo suteikimo įsipareigojimų poveikis gali padidėti ir tada, jei egzistuoja lygiagretūs technologijų perdavimo susitarimų, kuriuose nustatyti tokie įsipareigojimai, tinklai. Kai esamas technologijas kontroliuoja nedidelis licenciarų, kurie licenciatams nustato išimtinio atsakomojo suteikimo įsipareigojimus, skaičius, antikonkurencinio poveikio rizika yra didesnė nei tuo atveju, kai yra tam tikras skaičius technologijų ir tik kelios iš jų yra licencijuojamos pagal išimtinio atsakomojo suteikimo susitarimo sąlygas.
- (156) Neišimtinio atsakomojo suteikimo įsipareigojimams taikomas TPBIR nustatyta apsaugos taisyklė. Jis taikomas net ir tuomet, jei įsipareigojimams nėra abipusiai, t. y. jei jie nustatyti tik licenciatui ir licenciaras turi teisę perduoti patobulinius kitiems licenciatams. Neabipusis atsakomojo suteikimo įsipareigojimas gali skatinti naujos technologijos sklaidą, nes licenciarui suteikiama galimybė laisvai spręsti, ar licenciato atliktus patobulinius perduoti kitiems licenciaro licenciatams ir koku mastu. Taikant perdavimo sąlygą taip pat gali būti skatinama technologijos sklaida, visų pirma kai kiekvienas licenciatas susitarimo sudarymo metu žino, kad jam bus taikomos tokios pat su jo naudojamos technologijos patobulinimais susijusios sąlygos, kaip ir kitiems licenciatams.
- (157) Netaikant apsaugos taisyklės, neabipusiai atsakomojo suteikimo įsipareigojimams tam tikromis aplinkybėmis gali daryti neigiamą poveikį konkurencijai ir inovacijoms. Pavyzdžiui, jie gali turėti neigiamą poveikį inovacijoms abipusės konkuruojančių šalių licencijos atveju, kai abi šalys turi ne tik atsakomojo suteikimo įsipareigojimą, bet ir įsipareigojimą teikti viena kitai nuosavos technologijos patobulinius. Konkuruojančioms šalims dalijantis visais patobulinimais, gali kilti kliūčių įgyti konkurencinį pranašumą prieš kitą šalį (taip pat žr. (262) punktą). Kuo didesnę įtaką rinkoje turi licenciaras ir kuo didesnę rinką apima jo atsakomojo suteikimo sąlygos, tuo didesnė tikimybė, kad tokios sąlygos turės įtakos skirtingų technologijų konkurencijai ir inovacijoms.

Reikalavimai neprieštarauti ir susitarimo nutraukimo sąlygos

- (158) TPBIR 5 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytas neleistas apribojimas yra susijęs su reikalavimais neprieštarauti, t. y. tiesioginiais ar netiesioginiais įpareigojimais šaliai neprieštarauti kitos šalies Sąjungoje turimų intelektualinės nuosavybės teisių galiojimui, neribojant licenciaro galimybės išimtinės licencijos atveju nutraukti technologijų perdavimo susitarimą tuo atveju, jei licenciatas prieštarauja bet kurios licencijuotos technologijos teisių galiojimui.

Reikalavimams neprieštarauti bendroji išimtis nėra taikoma todėl, kad licenciatas paprastai patys gali geriausiai įvertinti, ar intelektualinės nuosavybės teisė yra galiojanti. Siekiant užtikrinti, kad konkurencija nebūtų iškraipyta, ir laikantis pagrindinių intelektualinės nuosavybės apsaugos principų, negaliojančios intelektualinės nuosavybės teisės turėtų būti panaikintos ⁽⁸⁸⁾. Negaliojančios intelektualinės nuosavybės teisės stabdo, o ne skatina inovacijas. Sutarties 101 straipsnio 1 dalis reikalavimams neprieštarauti gali būti taikoma tuomet, jei licencijuotos technologijos teisė yra vertinga ir dėl to įmonės, kurios negali jos naudoti arba gali ją naudoti tik už autorinį atlyginimą, patenka į konkurencijos atžvilgiu nepalankią padėtį. Tokiu atveju mažai tikėtina, kad bus tenkinamos 101 straipsnio 3 dalyje nustatytos sąlygos. Dėl reikalavimų neprieštarauti susitarimuose dėl ginčų sprendimo žr. (263) ir (264) punktus.

- (159) Paprastai reikalavimu, kuriuo licenciatas įpareigojamas neprieštarauti dėl technologijos teisių nuosavybės, nėra ribojama konkurencija, kaip apibrėžta Sutarties 101 straipsnio 1 dalyje. Nepriklausomai nuo to, ar licenciarui priklauso technologijos teisės, kad galėtų naudoti technologiją, licenciatas ir bet kokia kita šalis bet koku atveju turi gauti licenciją, todėl paprastai konkurencijai poveikio nėra ⁽⁸⁹⁾.

- (160) Pagal TPBIR 5 straipsnio 1 dalies b punktą bendroji išimtis taip pat netaikoma neišimtinėje licencijoje numatytai licenciaro teisei nutraukti susitarimą tuo atveju, jei licenciatas prieštarauja kurių nors licencijuotos technologijos teisių galiojimui. Tokia teisė nutraukti sutartį gali turėti tokį patį poveikį, kaip ir reikalavimas neprieštarauti, visų pirma, jei perėjimas nuo licenciaro technologijos reikštų dideles išlaidas licenciatui (pavyzdžiui, jeigu licenciatas jau investavo į specialias mašinas arba priemones, kurios negali būti naudojamos gamybai pagal kitą technologiją) arba jeigu licenciaro technologija yra būtina licenciato vykdamai gamybai. Pavyzdžiui, esminių standarto patentų atveju licenciatas, gaminantis standartą atitinkantį produktą, būtinai turės naudoti visus su standartu susijusius patentus. Tokiais atvejais prieštaravimas atitinkamų patentų galiojimui gali sukelti didelių nuostolių, jeigu technologijų perdavimo susitarimas nutraukiamas. Kai licenciaro technologija nėra esminė standarto technologija, bet jos įtaka rinkoje yra labai didelė, paskata nereikšti prieštaravimo taip pat gali būti didelė, atsižvelgiant į tai, kad licenciatui yra sunku rasti perspektyvią alternatyvią technologiją, kurios licenciją jis galėtų gauti. Klausimas, ar licenciato pelno praradimas būtų didelis (ir atitinkamai sumažintų paskatą reikšti prieštaravimą), turėtų būti vertinamas kiekvienu konkrečiu atveju atskirai.

- (161) (160) punkte aprašytų scenarijų atvejais licenciatas gali vengti prieštarauti licencijuotos technologijos teisės teisėtumui, jeigu kiltų pavojus, kad gali būti nutrauktas licencijavimo susitarimas ir dėl to kiltų didelė rizika, susijusi ne tik su įsipareigojimais mokėti autorinį atlyginimą. Tačiau taip pat reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad šiems scenarijams nepriskiriamais atvejais susitarimo nutraukimo sąlyga dažnai nesumažintų paskatos prieštarauti teisėtumui ir todėl neturėtų tokio pat poveikio kaip ir reikalavimas neprieštarauti.

- (162) Interesas stiprinti licenciaro paskatas licencijuoti, sudarant sąlygas jam nebūti nuolat priverstu spręsti klausimų su licenciatu, kuris prieštarauja licencijavimo susitarimo objektui, turi būti derinamas su viešuoju interesu pašalinti visas ekonominės veiklos kliūtis, kurių gali kilti, jei intelektualinės nuosavybės teisė buvo suteikta klaidingai. Siekiant suderinti šiuo interesus reikia atsižvelgti, ar prieštaravimo metu licenciatas buvo įvykdes visus susitarime numatytus įsipareigojimus, ypač įsipareigojimą mokėti sutartus autorinius atlyginimus.

⁽⁸⁸⁾ Žr. 1986 m. vasario 25 d. Teismo sprendimo *Windsurfing International*, C-193/83, ECLI:EU:C:1986:75, 92 punktą.

⁽⁸⁹⁾ Analogiškai žr. Komisijos sprendimo 90/186/EEB 15 punktą (jame aptariamos sąlygos, kuriomis užkertamas kelias ginčyti prekių ženklo nuosavybę).

- (163) Išimtinės licencijos atveju susitarimo nutraukimo sąlygos paprastai antikonkurencinio poveikio neturėtų daryti. Kai licencija suteikiama, licenciaras gali atsidurti ypatingoje priklausomoje padėtyje, nes licenciatas bus vienintelis jo pajamų, susijusių su licencijuotos technologijos teisėmis, šaltinis, jei autorinį atlyginimą lemia gamyba pagal licencijuotos technologijos teises, o tai dažnai gali būti veiksmingas būdas autorinio atlyginimo sistemai sudaryti. Pagal tą scenarijų paskatas vykdyti inovacijas ir išduoti licencijas gali mažinti, pavyzdžiui, licenciaro suvaržymas pagal susitarimą su išskirtiniu licenciatu, kuris daugiau nebededa didelių pastangų plėtoti, gaminti ir parduoti pagal licencijuotos technologijos teises pagamintą (pagamintiną) produktą⁽⁹⁰⁾. Todėl pagal TPBIR bendroji išimtis išimtinių licencijavimo susitarimų nutraukimo sąlygoms taikoma, jeigu tenkinamos ir kitos apsaugos taisyklės sąlygos. Kai apsaugos taisyklė netaikoma, kiekvienu atveju turi būti atliekamas atskiras vertinimas.
- (164) Tik su praktine patirtimi susijusiems reikalavimams neprieštarauti ir susitarimo nutraukimo sąlygoms bendroji išimtis taikoma. Komisija palankiau vertina šiuos reikalavimus ir sąlygas, nes tikėtina, kad, atskleidus licencijuotą praktinę patirtį, licenciarui bus labai sunku arba neįmanoma ją susigrąžinti. Tokiais atvejais licenciatas išpareigojimas neprieštarauti dėl licencijuotos praktinės patirties patirties gali skatinti technologijos sklaidą, jei tai sudaro sąlygas silpnesnę padėtį užimantiems licenciarams teikti licencijas tvirtesnę padėtį užimantiems licenciatams nesibaiminant, kad, licenciatui įdiegus praktinę patirtį, bus reišiami prieštaravimai.

Licenciatui taikomi apribojimai naudoti ir kurti savo technologijas (nekonkuruojančių šalių susitarimai)

- (165) Kai susitarimą sudaro nekonkuruojančios šalys, pagal TPBIR 5 straipsnio 2 dalį bendroji išimtis netaikoma tiesioginiam ar netiesioginiam išpareigojimui, ribojančiam licenciatą galimybę naudoti nuosavos technologijos teises arba kitų susitarimo šalių galimybę vykdyti MTP, nebent toks apribojimas yra būtinas, kad licencijuota praktinė patirtis nebūtų atskleista trečiosioms šalims. Šios sąlygos turinys yra toks pat kaip ir TPBIR 4 straipsnio 1 dalies d punkto turinys, kuris yra griežtų apribojimų sąrašo, taikomo konkuruojančių šalių susitarimams, dalis ir aptariamas šių gairių (140) ir (141) punktuose. Tačiau tuo atveju, jei susitarimą sudaro nekonkuruojančios šalys, negalima manyti, kad tokie apribojimai paprastai daro neigiamą poveikį konkurencijai ar kad Sutarties 101 straipsnio 3 dalyje nustatytos sąlygos paprastai yra netenkinamos. Todėl tokiu atveju reikalingas atskiras vertinimas pagal 101 straipsnį.
- (166) Kai sudaromi nekonkuruojančių šalių susitarimai, licenciatas paprastai neturi konkuruojančios technologijos. Tačiau gali būti atvejų, kai, siekiant taikyti TPBIR, šalys laikomos nekonkuruojančiomis šalimis nepaisant to, kad licenciatas konkuruojančią technologiją turi. Taip yra tuomet, jei licenciatas turi konkuruojančią technologiją, tačiau jos nelicencijuoja, o licenciaras nėra faktinis ar potencialus tiekėjas produkto rinkoje. Taikant TPBIR, tokiomis aplinkybėmis šalys nekonkuruoja nei technologijos rinkoje, nei vartotojų grandies produkto rinkoje⁽⁹¹⁾. Tokiais atvejais svarbu užtikrinti, kad nebūtų ribojama licenciatą galimybė naudoti ir toliau plėtoti nuosavą technologiją. Ši technologija rinkoje daro konkurencinį spaudimą, kuris turėtų būti išsaugotas. Tokiais atvejais licenciatą galimybės naudoti nuosavos technologijos teises arba MTP apribojimas paprastai vertinamas kaip konkurencijos apribojimas ir netenkina Sutarties 101 straipsnio 3 dalyje nustatytų sąlygų. Pavyzdžiui, licenciatas išpareigojimas mokėti autorinius atlyginimus ne tik už parduotus produktus, pagamintus pagal licencijuotą technologiją, bet ir už parduotus produktus, pagamintus tik pagal nuosavą technologiją, paprastai riboja licenciatą galimybę naudoti nuosavą technologiją, todėl bendroji išimtis netaikoma.
- (167) Tais atvejais, kai licenciatas neturi savo konkuruojančios technologijos arba dar jos neplėtoja, šalių galimybės vykdyti nepriklausomus MTP apribojimas gali riboti konkurenciją, pavyzdžiui, jei egzistuoja tik kelios technologijos arba jei šalys yra svarbus (galimas) inovacijų šaltinis rinkoje. Ypač tuomet, kai šalys turi reikalingų išteklių ir įgūdžių tęsti MTP. Tokiu atveju mažai tikėtina, kad bus tenkinamos Sutarties 101 straipsnio 3 dalyje nustatytos sąlygos. Kitais atvejais, kai egzistuoja keletas technologijų ir kai šalys neturi atskirų išteklių ar įgūdžių,

⁽⁹⁰⁾ Susitarimų, kurie techniniu požiūriu nėra išimtiniai susitarimai, atveju ir kai dėl to nutraukimo sąlygai netaikoma bendroji išimtis, licenciaras konkrečiu atveju gali būti panašiai priklausomas nuo licenciatą, turinčio didelę pirkėjo galią. Į tokią priklausomybę atsižvelgiama atliekant atskirą susitarimo vertinimą pagal 101 straipsnį.

⁽⁹¹⁾ Žr. šių gairių (48) punktą.

tikėtina, kad MTP apribojimams 101 straipsnio 1 dalis bus netaikoma, nes nebus pastebimo ribojamojo poveikio, arba bus tenkinamos 101 straipsnio 3 dalyje nustatytos sąlygos. Šiuo apribojimu gali būti skatinama naujos technologijos sklaida, pavyzdžiui, skatinant licenciatą pagrindinį dėmesį skirti licencijuotos technologijos naudojimui ir plėtojimui.

3.6. **Bendrosios išimties atšaukimas ir netaikymas**

3.6.1. **Bendrosios išimties taikymo atšaukimas**

(168) Pagal TPBIR 6 straipsnį, Komisija, vadovaudamasi Reglamento (EB) Nr. 1/2003 29 straipsnio 1 dalimi, gali atšaukti bendrosios išimties taikymą, jeigu konkrečiu atveju nustato, kad technologijų perdavimo susitarimo, kuriam taikoma bendroji išimtis, poveikis nesuderinamas su Sutarties 101 straipsnio 3 dalimi. Pagal Reglamento (EB) Nr. 1/2003 29 straipsnio 2 dalį, valstybės narės konkurencijos institucija panašiai gali atšaukti bendrosios išimties taikymą savo valstybės narės teritorijoje, kai technologijų perdavimo susitarimas, kuriam taikoma bendroji išimtis, tos valstybės narės teritorijoje ar jos dalyje, turinčioje visus atskiros geografinės rinkos požymius, turi su 101 straipsnio 3 dalimi nesuderinamą poveikį.

(169) Pareiga įrodyti, kad susitarimas patenka į Sutarties 101 straipsnio 1 dalies taikymo sritį ir netenkina vienos arba kelių 101 straipsnio 3 dalyje nustatytų sąlygų, tenka konkurencijos institucijai, pasiūliusiai atšaukti bendrosios išimties taikymą ⁽⁹²⁾. Atsižvelgiant į tai, kad atšaukimas reiškia, jog atitinkamu susitarimu ribojama konkurencija, kaip nustatyta 101 straipsnio 1 dalyje, ir netenkinamos 101 straipsnio 3 dalyje nustatytos sąlygos, pagal Reglamento Nr. 1/2003 5, 7 arba 9 straipsnius kartu su atšaukimu būtinai priimamas neigiamas sprendimas. Bendrosios išimties taikymo atšaukimas turi poveikį tik *ex nunc*, t. y. jis neturi įtakos susitarimui, kuriam iki atšaukimo įsigaliojimo dienos buvo taikoma išimtis.

(170) Pagal TPBIR 6 straipsnį atšaukimas gali būti pateisinamas visų pirma šiomis aplinkybėmis, jei:

- (a) apriojamas trečiųjų šalių technologijų pateikimas į rinką, pavyzdžiui, dėl panašių ribojamųjų susitarimų, kuriais licenciatams draudžiama naudoti trečiųjų šalių technologijas, lygiagrečių tinklų kumuliacinio poveikio;
- (b) apriojamas potencialių licenciatų pateikimas į rinką, pavyzdžiui, dėl panašių ribojamųjų susitarimų, kuriais licenciarams draudžiama teikti licencijas kitiems licenciatams, lygiagrečių tinklų kumuliacinio poveikio, arba dėl to, kad vienintelis technologijos savininkas, suteikiantis atitinkamos technologijos teisių licenciją, sudaro išimtinės licencijos susitarimą su licenciatu, kuris jau veikia produkto rinkoje naudodamasis pakeičiamomis technologijos teisėmis. Kad technologijos teisės būtų laikomos aktualiomis, jos turi būti techniškai ir komerciškai pakeičiamos, kad licenciatas galėtų veikti atitinkamo produkto rinkoje.

(171) TPBIR 6 straipsnio a punkte nurodyta galimybė atšaukti bendrosios išimties taikymą tais atvejais, kai trečiųjų šalių licenciarų, įskaitant potencialius licenciarus, galimybės patekti į atitinkamas technologijų rinkas yra ribojamos dėl technologijų perdavimo susitarimų tinklų, kuriais licenciatams draudžiama naudoti konkuruojančias technologijas, kumuliacinio poveikio. Kitų licenciarų konkurencinės galimybės gali būti ribojamos tais atvejais, kai dauguma rinkoje veikiančių įmonių, kurios galėtų (veiksmingai) gauti konkuruojančią licenciją, to negali padaryti dėl ribojamųjų susitarimų poveikio ir jei potencialiems licenciatams kyla palyginti didelių kliūčių patekti į rinką. TPBIR 6 straipsnio b punkte nurodyta galimybė atšaukti bendrosios išimties taikymą tais atvejais, kai kitiems licenciatams ribojamos galimybės dėl technologijos perdavimo susitarimų, pagal kuriuos licenciarams draudžiama suteikti licencijas kitiems licenciatams ir todėl potencialūs licenciatai netenka galimybės naudotis reikalinga technologija, kumuliacinio poveikio. Konkurencinių galimybių ribojimo klausimas išsamiau analizuojamas 4.2.2 ir 4.2.7 skirsniuose.

⁽⁹²⁾ 101 straipsnio 3 dalyje numatyta išimtis taikoma tik tuo atveju, jei tenkinamos visos keturios to straipsnio sąlygos, todėl bendroji išimtis gali būti atšaukta, jei susitarimas neatitinka vienos ar daugiau iš keturių sąlygų.

- (172) Bendrosios išimties taikymo atšaukimas taip pat gali būti pateisinamas, kai:
- (a) licenciarų konkurencija ribojama, nes daugelis konkuruojančių licenciarų reikalauja, kad jų licenciatai jiems taip pat taikytų su kitais licenciarais sutartas palankesnes sąlygas;
 - (b) kliento galimybės įsigyti sutartinių produktų nepagrįstai ribojamos, nes ribojama licenciaro arba licenciatų galimybė vykdyti pasyvų pardavimą tam licenciarui arba bet kuriam licenciatui skirtoje išskirtinėje teritorijoje arba išskirtinei klientų grupei;
 - (c) autorinių atlyginimų dydis atitinkamoje technologijų rinkoje dėl konkuruojančių įmonių panašių abipusio licencijavimo susitarimų kumuliacinio poveikio viršija konkurencinį lygį.

3.6.2. TPBIR netaikymas

- (173) TPBIR 7 straipsniu Komisijai leidžiama reglamentu nustatyti, kad TPBIR netaikomas lygiagretiems panašių susitarimų tinklams, jei tie susitarimai aprėpia daugiau kaip 50 % atitinkamos rinkos. Tokia priemonė netaikoma atskiroms įmonėms – ji taikoma visoms įmonėms, kurių susitarimai yra apibrėžti reglamente, kuriuo skelbiama, kad TPBIR netaikomas.
- (174) Komisijai pagal 6 straipsnį atšaukus TPBIR nustatytą bendrąją išimtį, priimamas Reglamento (EB) Nr. 1/2003 7 arba 9 straipsnyje numatytas sprendimas, o Komisijai pagal TPBIR 7 straipsnį priėmus reglamentą, kuriuo skelbiama, kad TPBIR netaikomas, siekiama nustoti taikyti bendrąją išimtį apribojimams ir atitinkamoms rinkoms ir atnaujinti visapusišką Sutarties 101 straipsnio 1 ir 3 dalių taikymą. Priėmus reglamentą, pagal kurį TPBIR netaikomas konkrečioje rinkoje susitarimams, kuriuose yra nustatyta tam tikrų apribojimų, įmonės turi vadovautis Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktika, Komisijos sprendimais, pranešimais ir gairėmis dėl 101 straipsnio taikymo atskiroms susitarimams. Prireikus konkrečiu atveju Komisija priims sprendimą, kuriuo galės vadovautis visos atitinkamoje rinkoje veikiančios įmonės.
- (175) Apskaičiuojant 50 % rinkos dalį, būtina atsižvelgti į kiekvieną technologijų perdavimo susitarimų, kuriais nustatomi panašų poveikį rinkai turintys apribojimai arba apribojimų grupės, tinklą.
- (176) TPBIR 7 straipsniu Komisija neįpareigojama imtis veiksmų, kai viršijama 50 % rinkos dalis. Paprastai priimti reglamentą pagal 7 straipsnį yra tinkama, kai yra tikimybė, kad patekimas į atitinkamą rinką arba konkurencija joje yra pastebimai ribojama. Vertindama būtinybę taikyti 7 straipsnį, Komisija svarstys, ar atskiras atšaukimas būtų priimtinesnė taisomoji priemonė. Tai ypač gali priklausyti nuo konkuruojančių įmonių, prisidedančių prie kumuliacinio poveikio rinkoje, skaičiaus, arba nuo paveiktų geografinių rinkų Sąjungoje skaičiaus.
- (177) Kiekviename reglamente, priimtame vadovaujantis TPBIR 7 straipsniu, turi būti aiškiai nustatyta taikymo sritis. Todėl Komisija pirma turi apibrėžti atitinkamas produkto ir geografinę (-es) rinką (-as), ir, antra, nurodyti, kokio licencijavimo apribojimo atveju TPBIR daugiau nebus taikomas. Pastarojo aspekto atžvilgiu Komisija gali moduluoti savo reglamento taikymo sritį, atsižvelgdama į konkurencijos problemą, kurią ji ketina spręsti. Pavyzdžiui, nors siekiant nustatyti 50 % rinkos dalį atsižvelgiama į visus lygiagrečius susitarimų nekonkuruoti tinklus, Komisija vis dėlto gali apriboti reglamento taikymo sritį tik nekonkuravimo išipareigojimams, kurių trukmė viršija tam tikrą laikotarpį. Prireikus Komisija taip pat gali pateikti gaires, nustatydama rinkos dalies lygį, kuris, atsižvelgiant į konkrečią rinką, gali būti laikomas nepakankamu, kad atskira įmonė galėtų pastebimai prisidėti prie kumuliacinio poveikio. Paprastai jei produktų, gaminamų pagal tam tikro licenciaro licencijuotą technologiją, rinkos dalis neviršija 5 %, susitarimo arba susitarimų, susijusių su ta technologija, tinklas nėra laikomas reikšmingai prisidedančiu prie kumuliacinio ribojamojo poveikio konkurencinėms galimybėms ⁽⁹³⁾.

⁽⁹³⁾ Šiuo klausimu žr. šių gairių 40 išnašoje nurodyto *De Minimis* pranešimo 10 punktą.

(178) Ne trumpesnis kaip šešių mėnesių pereinamasis laikotarpis, kurį Komisija turi nustatyti pagal TPBIR 7 straipsnio 2 dalį, skirtas tam, kad suinteresuotos įmonės galėtų pakeisti savo susitarimus, kad atsižvelgtų į reglamentą, kuriuo skelbiama, kad TPBIR netaikomas.

(179) Reglamentas, kuriuo skelbiama, kad TPBIR netaikomas, neturės įtakos susijusiems susitarimams, kuriems taikoma bendroji išimtis, laikotarpiu iki jo įsigaliojimo.

4. SUTARTIES 101 STRAIPSNIO 1 IR 3 DALIŲ TAIKYMAS TUO ATVEJU, KAI NETAIKOMAS BENDROSIOS IŠIMTIES REGLAMENTAS

4.1. *Bendrieji analizės principai*

(180) Susitarimų, kuriems netaikoma bendroji išimtis, pavyzdžiui, dėl to, kad viršijama rinkos dalies riba arba susitarimą sudaro daugiau nei dvi šalys, atžvilgiu nedaroma prielaidos dėl neteisėtumo. Tokie susitarimai turi būti vertinami atskirai pagal Sutarties 101 straipsnį. Susitarimai, kuriais neribojama konkurencija, kaip apibrėžta 101 straipsnio 1 dalyje, arba kurie tenkina 101 straipsnio 3 dalyje nustatytas sąlygas, galioja ir yra vykdytini.

Apsaugos taisyklė, kai yra pakankamai nepriklausomai kontroliuojamų technologijų

(181) Kad užtikrintų nuspėjamumą, kai netaikomas TPBIR, ir kad išsami analizė būtų atliekama tik tais atvejais, kai gali kilti realių konkurencijos problemų, Komisija mano, kad tuomet, kai nėra griežtų apribojimų, mažai tikėtina, kad Sutarties 101 straipsnis bus pažeistas, jei be susitarimo šalių kontroliuojamų technologijų yra dar keturios arba daugiau nepriklausomai kontroliuojamos technologijos, kurias už panašią kainą vartotojas gali naudoti vietoje licencijuotos technologijos. Vertinant, ar technologijos pakeičia viena kitą, būtina atsižvelgti į santykinius atitinkamos technologijos komercinius privalumus. Technologijos daromas konkurencinis spaudimas yra nedidelis, jei ši technologija nėra komerciškai perspektyvi licencijuotos technologijos alternatyva. Pavyzdžiui, jei dėl tinklo poveikio rinkai vartotojai daug mieliau renka pagal licencijuotą technologiją pagamintus produktus, kitos rinkoje jau esančios technologijos arba technologijos, kurios per gana trumpą laikotarpį gali būti pateiktos rinkai, negali būti reali alternatyva, todėl gali daryti tik nedidelį konkurencinį spaudimą.

(182) Tai, kad susitarimui netaikomas šių gairių (181) punkte nustatyta apsaugos taisyklė, nereiškia, kad jis patenka į Sutarties 101 straipsnio 1 dalies taikymo sritį, o jei patenka, kad 101 straipsnio 3 dalyje nustatytos sąlygos nėra tenkinamos. Tokie susitarimai turi būti vertinami atskirai pagal šiose gairėse nustatytus principus.

4.1.1. *Pagal Sutarties 101 straipsnio 1 dalį atliekamam vertinimui svarbūs veiksniai*

(183) Jei susitarime nėra konkurencijos ribojimų pagal tikslą, būtina įvertinti, ar susitarimas turi konkurenciją ribojančią poveikį⁽⁹⁴⁾. Galimų konkurenciją ribojančių poveikių pavyzdžių pateikta šių gairių 2.2.3 skirsnyje.

(184) Vertinant, ar dėl susitarimo atsiranda pastebimas konkurencijos ribojimas, reikia atsižvelgti į tai, kaip atitinkamoje rinkoje veikia konkurencija. Šiuo aspektu ypač svarbūs šie veiksniai:

- (a) susitarimo pobūdis;
- (b) šalių padėtis rinkoje;
- (c) konkurentų padėtis rinkoje;
- (d) pirkėjų padėtis atitinkamose rinkose;
- (e) patekimo į rinką kliūtys;
- (f) rinkos dinamika.

⁽⁹⁴⁾ Žr. (18) punktą.

- (185) Konkrečių veiksnių svarba atskirais atvejais gali skirtis ir priklausyti nuo visų kitų veiksnių. Pavyzdžiui, didelė šalių rinkos dalis paprastai yra geras įtakos rinkai rodiklis, tačiau, jei patekimo į rinką kliūtys yra nedidelės, šis rodiklis įtakos rinkoje gali neatspindėti. Todėl neįmanoma nustatyti griežtų taisyklių dėl atskirų veiksnių svarbos.
- (186) Technologijų perdavimo susitarimai gali būti įvairios struktūros ir formos. Todėl svarbu išanalizuoti susitarimo pobūdį, atsižvelgiant į šalių konkurencinius santykius ir į susitarime esančius apribojimus. Antruoju atveju būtina vertinti ne tik susitarime tiesiogiai nustatytas sąlygas. Ar egzistuoja netiesioginių apribojimų, galima suprasti iš to, kaip šalys įgyvendina susitarimą ir kokių paskatų jos turi.
- (187) Šalių, įskaitant bet kokias šalių *de facto* arba *de jure* kontroliuojamas įmones, padėtis rinkoje rodo, kokią įtaką rinkoje, jei tokia yra, turi licenciaras, licenciatas arba jie abu. Tikėtina, kad kuo didesnė jų rinkos dalis, tuo didesnė ir įtaka rinkoje. Taip yra visų pirma tais atvejais, kai rinkos dalies dydis priklauso nuo sąnaudų pranašumo arba kitų konkurencinių pranašumų prieš konkurentus. Tie konkurenciniai pranašumai gali būti įgyti, pavyzdžiui, dėl to, kad šalis pirmoji pateko į rinką, kad jai priklauso esminiai standarto patentai arba pažangesnė technologija. Tačiau vertinant padėtį rinkoje, rinkos dalis visuomet yra tik vienas iš veiksnių. Pavyzdžiui, technologijų rinkose, rinkos dalis ne visuomet yra geras atitinkamos technologijos santykinės įtakos veiksnys ir rinkos dalies skaičiai gali labai skirtis priklausomai nuo skirtingo galimo skaičiavimo metodo.
- (188) Norint įvertinti konkurentų padėtį rinkoje, taip pat atsižvelgiama į rinkos dalis ir galimus konkurencinius pranašumus ir kliūtis. Kuo tvirtesnė faktinių konkurentų padėtis ir kuo didesnis jų skaičius, tuo mažesnė rizika, kad šalys galės naudotis įtaka rinkoje. Tačiau jei konkurentų skaičius yra gana mažas ir jų padėtis rinkoje (dydis, kainos, mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros potencialas, t. t.) gana panaši, tokia rinkos struktūra gali padidinti slaptų susitarimų riziką.
- (189) Pirkėjų padėtis rinkoje rodo, ar vienas arba keli pirkėjai turi pirkėjo galią. Pirmasis pirkėjo galios rodiklis yra pirkėjo rinkos dalis pirkimo rinkoje. Ta dalis atspindi, kokią reikšmę galimiems tiekėjams turės jos paklausa. Kiti rodikliai atspindi pirkėjo padėtį perpardavimo rinkoje, įskaitant pardavimo taškų geografinio paplitimo charakteristikas, prekių ženklo įvaizdį tarp galutinių vartotojų. Tam tikromis aplinkybėmis pirkėjo galia gali užkirsti kelią licenciaro arba licenciato galimybei pasinaudoti įtaka rinkoje ir taip išspręsti konkurencijos problemą, kuri kitu atveju būtų egzistavusi. Taip yra ypač tais atvejais, kai tvirtą padėtį užimantys pirkėjai turi galimybių ir paskatų siekti, kad, vykstant nedideliu, bet nuolatiniam santykinų kainų didėjimui, į rinką patektų nauji tiekėjai. Jei tvirtą padėtį užimantys pirkėjai vien tik reikalauja, kad tiekėjai jiems užtikrintų palankias sąlygas, arba kainų didėjimo našą perkelia savo klientams, šie pirkėjai neužima tokios padėties, kad galėtų užkirsti kelią licenciato galimybei pasinaudoti savo įtaka produkto rinkoje, todėl jų padėtis negali išspręsti konkurencijos toje rinkoje problemos ⁽⁹⁵⁾.
- (190) Patekimo į rinką kliūtys yra vertinamos pagal tai, kiek tai rinkai priklausančios įmonės, nepritraukdamos naujo rinkos dalyvio, gali kelti savo kainas ir viršyti jų konkurencinį lygį. Jei nėra kliūčių patekti į rinką, didinti kainas dėl lengvo ir greito patekimo į rinką taps nepelninga. Paprastai gali būti laikoma, kad patekimo į rinką kliūtys yra nedidelės, kai tikėtina, kad per vienerius ar dvejus metus pavyks veiksmingai patekti į rinką ir to užteks, kad būtų užkirstas kelias naudojimuisi įtaka rinkoje arba toks naudojimas sumažėtų.
- (191) Kliūtys patekti į rinką gali atsirasti dėl įvairių veiksnių, pavyzdžiui, masto ekonomijos ir įvairovės ekonomijos (įskaitant daugialypių įmonių tinklo poveikį), valdžios norminių teisės aktų, ypač kai jais nustatomos išimtinės teisės, valstybės pagalbos, importo tarifų, intelektinės nuosavybės teisių, išteklių nuosavybės, kai pasiūla yra ribota, pvz., dėl gamtinių išteklių ribotumo, esminės infrastruktūros, pradininko pranašumo arba aktyvia tam tikrą laiką vykdyta reklama pasiekto vartotojų lojalumo prekių ženklui. Įmonių sudaryti ribojamieji susitarimai

⁽⁹⁵⁾ Žr. 1999 m. spalio 7 d. sprendimo *Irish Sugar*, T-228/97, ECLI:EU:T:1999:246, 101 punktą.

taip pat gali tapti patekimo į rinką kliūtimi, dėl kurių patekimas yra sunkesnis ir (potencialiems) konkurentams ribojamos komercinės galimybės. Patekimo į rinką kliūtys gali egzistuoti bet kuriuo MTP, gamybos ir platinimo procesų etapu. Tai, ar kurie nors iš šių veiksnių turėtų būti apibrėžti kaip patekimo kliūtys, visų pirma priklauso nuo to, ar jie susiję su negrįžtamosiomis sąnaudomis. Negrįžtamosios sąnaudos yra tokios sąnaudos, kurių turi būti neišvengiamai patiriama siekiant patekti į rinką ir joje veikti, tačiau pasitraukus iš rinkos jos nėra susigrąžinamos. Kuo didesnė tikimybė, kad sąnaudos nebus susigrąžintos, tuo labiau potencialūs rinkos dalyviai turi pasverti patekimo į rinką riziką, ir tuo labiau tikėtina, kad rinkos dalyviams reikės konkuruoti su naujais konkurentais, kadangi dėl negrįžtamųjų sąnaudų rinkos dalyviams tampa brangu palikti rinką. Apskritai patekti į rinką reikalingos negrįžtamosios sąnaudos kartais gali būti mažesnės, o kartais – didesnės. Todėl tikroji konkurencija paprastai yra veiksmingesnė ir vertinant atskirus atvejus yra svarbesnė, nei potenciali konkurencija.

- (192) Taip pat būtina atsižvelgti į atitinkamų rinkų dinamiką. Kai kuriose dinamiškose rinkose galimas neigiamas tam tikrų apribojimų poveikis gali kelti mažiau problemų, nes dėl dinamiškų ir novatoriškų konkurentų naudojamų skirtingų technologijų konkurencijos gali atsirasti pakankamas spaudimas. Tačiau kitais atvejais dinamiškoje rinkoje įsitvirtinusi įmonė dėl tam tikrų apribojimų gali įgyti ilgalaikį konkurencinį pranašumą ir tai gali sukelti ilgalaikį neigiamą poveikį konkurencijai. Taip gali būti tuo atveju, kai dėl apribojimo konkurentai negali pasinaudoti tinklo poveikiu arba kai rinka, tikėtina, pasiekė lūžio tašką.
- (193) Vertinant konkrečius apribojimus, gali tekti atsižvelgti ir į kitus veiksnus. Tokie veiksniai – tai kumuliacinis poveikis, t. y. panašių susitarimų egzistavimas rinkoje, susitarimų galiojimo trukmė, reglamentuojama aplinka ir elgsena, iš kurios galima spręsti apie slaptą susitarimą ar jo sudarymo galimybę, pvz., kainų diktavimas, kainų keitimas iš anksto nepranešus, „teisingų“ kainų aptarimas, kainų nelankstumas esant pertekliniams pajėgumams, kainų diskriminacija ir praeityje buvę slapti susitarimai.

4.1.2. Pagal Sutarties 101 straipsnio 3 dalį atliekamam vertinimui svarbūs veiksniai

- (194) Konkurenciją ribojantys technologijų perdavimo susitarimai gali turėti ir konkurenciją skatinantį poveikį, nes jais skatinamas veiksmingumas, kuris nusveria jų antikonkurencinį poveikį. Konkurenciją skatinančio poveikio vertinimas atliekamas pagal Sutarties 101 straipsnio 3 dalį, kurioje numatyta 101 straipsnio 1 dalyje nustatyto draudimo taikymo išimtis. Kad ta išimtis būtų taikoma, technologijų perdavimo susitarimas turi atitikti visas keturias 101 straipsnio 3 dalyje nustatytas sąlygas (žr. šių gairių (9) punktą). Įmonė, kuri remiasi 101 straipsnio 3 dalimi, pasitelkdama įtikinamus argumentus ir įrodymus, turi įrodyti, kad visos keturios to straipsnio sąlygos yra tenkinamos ⁽⁹⁶⁾.
- (195) Pagal Sutarties 101 straipsnio 3 dalį ribojamųjų susitarimų vertinimas atliekamas atsižvelgiant į tam tikras faktines aplinkybes, kuriomis jie sudaromi ⁽⁹⁷⁾, ir remiantis tam tikru laiku turimais faktais. Todėl vertinimui įtakos turi esminiai faktų pokyčiai. 101 straipsnio 3 dalyje numatyta išimtis taikoma tuo atveju, jei tenkinamos visos keturios sąlygos, ir nustoja būti taikoma, kai šios sąlygos netenkinamos ⁽⁹⁸⁾. Tačiau taikant 101 straipsnio 3 dalį, būtina atsižvelgti į pradines neatsiperkančias bet kurios šalies investicijas bei reikalingą laikotarpį ir suvaržymus, kad būtų padarytos ir susigrąžintos veiksmingumą skatinančios investicijos. 101 straipsnio negalima taikyti, neatsižvelgiant į išankstines investicijas ir su jomis susijusią riziką. Dėl šalims kylančios rizikos bei dėl neatsiperkančių investicijų, kurių reikia susitarimui įgyvendinti, susitarimui gali būti netaikoma 101 straipsnio 1 dalis arba tuo laikotarpiu, kuris yra reikalingas investicijai susigrąžinti, jis gali tenkinti 101 straipsnio 3 dalyje nustatytas sąlygas.

⁽⁹⁶⁾ Žr. 2024 m. birželio 27 d. Teismo sprendimo *Teva UK ir kt. / Komisija*, C-198/19 P, ECLI:EU:C:2024:551, 135 punktą.

⁽⁹⁷⁾ Žr. 1985 m. rugsėjo 17 d. Teismo sprendimo *Ford / Komisija*, sujungtos bylos 25/84 ir 26/84, ECLI:EU:C:1985:340, 25–26 punktus ir Gairių dėl Sutarties 81 straipsnio 3 dalies taikymo (nurodytų 9 išnašoje), 44 punktą.

⁽⁹⁸⁾ Žr., pavyzdžiui, 1999 m. kovo 3 d. Komisijos sprendimą 1999/242/EB, susijusį su EB sutarties 85 straipsnio taikymo procedūra (IV/36.237 – TPS) (OL L 90, 1999 4 2, p. 6, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/1999/242/oj>). Taip pat ir 101 straipsnio 1 dalyje numatytas draudimas taikomas tol, kol susitarimas turi ribojamąjį tikslą arba poveikį.

- (196) Pagal pirmąją Sutarties 101 straipsnio 3 dalies sąlygą reikalaujama įvertinti, kokią objektyvią naudą teikia susitarimas. Tokio veiksmingumo pavyzdžių pateikta šių gairių 2.2 skirsnyje.
- (197) Pagal trečiąją Sutarties 101 straipsnio 3 dalies sąlygą reikalaujama, kad susitarimas nenustatytų apribojimų, kurie nėra būtini objektyviai susitarimo naudai pasiekti. Siekdama įvertinti, ar tenkinamas būtinumo kriterijus, Komisija visų pirma nagrinės, ar konkrečiais apribojimais suteikiama galimybė tam tikrą veiklą vykdyti veiksmingiau, nei ją būtų galima vykdyti, jei nebūtų atitinkamo apribojimo. Atliekant šį vertinimą, būtina atsižvelgti į rinkos sąlygas ir aplinkybes, kuriomis šalys veikia. Įmonės, siekiančios pasinaudoti 101 straipsnio 3 dalimi, neprivalo svarstyti hipotetinių ir teorinių alternatyvų. Tačiau jos turi paaiškinti ir įrodyti, kodėl beveik realios ir kur kas mažiau konkurenciją ribojančios alternatyvos būtų ne tokios veiksmingos. Jei alternatyvos, kuri komerciniu požiūriu atrodo esanti reali ir mažiau ribojanti konkurenciją, taikymas lemtų reikšmingą veiksmingumo sumažėjimą, analizuojamas apribojimas būtų vertinamas kaip būtinas. Kai kuriais atvejais taip pat gali prireikti išnagrinėti, ar pats susitarimas yra būtinas veiksmingumui pasiekti. Paprasto licencijavimo tarp dviejų šalių atveju paprastai užtenka išnagrinėti, ar konkretus apribojimas yra būtinas. Licencijavimo susitarimui mažiau konkurenciją ribojančios alternatyvos paprastai nėra.
- (198) Pagal Sutarties 101 straipsnio 3 dalies antrąją sąlygą reikalaujama, kad vartotojai gautų sąžiningą naudos dalį. Tai reiškia, kad pagal licenciją gaminamų produktų vartotojams turi būti bent atlyginamas neigiamas susitarimo poveikis⁽⁹⁹⁾. Tai reiškia, kad veiksmingumo didinimas turi kompensuoti tikėtiną neigiamą susitarimo poveikį kainoms, produkcijai ir kitiems svarbiems veiksniams. Tai galima padaryti keičiant suinteresuotų įmonių išlaidų struktūrą, skatinant jas mažinti kainas arba suteikiant vartotojams galimybę pasinaudoti naujais arba patobulintais produktais, kurie kompensuotų bet kokią tikėtiną kainos padidėjimą⁽¹⁰⁰⁾.
- (199) Pagal paskutinę Sutarties 101 straipsnio 3 dalies sąlygą reikalaujama, kad susitarimas šalims nesuteiktų galimybių panaikinti konkurenciją didelės atitinkamų produktų dalies atžvilgiu. Todėl reikia atlikti likusio konkurencinio spaudimo rinkoje ir susitarimo poveikio tokiems konkurencijos šaltiniams analizę. Taikant šią sąlygą, būtina atsižvelgti į 101 straipsnio 3 dalies ir 102 straipsnio ryšį. Pagal išgalėjusią teismo praktiką, 101 straipsnio 3 dalies taikymas negali trukdyti taikyti Sutarties 102 straipsnio⁽¹⁰¹⁾. Be to, kadangi ir 101, ir 102 straipsnių tikslas – išlaikyti veiksmingą konkurenciją rinkoje, siekiant nuoseklumo reikalaujama, kad 101 straipsnio 3 dalis būtų aiškinama kaip draudžianti taikyti išimties taisyklę ribojamiesiems susitarimams, kuriais suteikiama galimybė piktnaudžiauti dominuojančia padėtimi⁽¹⁰²⁾. Faktas, kad susitarimu labai sumažinama konkurencija pagal vieną atitinkamą kriterijų, nebūtinai reiškia, kad konkurencija panaikinama, kaip numatyta 101 straipsnio 3 dalyje. Pavyzdžiui, dėl technologijų fondo gali atsirasti pramoninis standartas ir todėl susiklostyti tokia padėtis, kai tarp technologinių formatų bus labai nedidelė konkurencija. Pagrindiniams rinkos dalyviams pradėjus taikyti tam tikrą formatą, dėl tinklo poveikio gali labai sumažėti alternatyvių formatų išlikimo galimybės. Tačiau tai nereiškia, kad dėl *de facto* pramoninio standarto sukūrimo visais atvejais panaikinama konkurencija, kaip numatyta 101 straipsnio 3 dalies paskutinėje sąlygoje, ypač kai tiekėjai ir toliau gali laisvai konkuruoti kainomis, kokybe, siūlomu pasirinkimu, inovacijomis ir produkto savybėmis.

⁽⁹⁹⁾ Žr. 9 išnašoje nurodytų Sutarties 81 straipsnio 3 dalies taikymo gairių 85 punktą.

⁽¹⁰⁰⁾ Ten pat, 98 ir 102 punktai.

⁽¹⁰¹⁾ Žr. pagal analogiją 2000 m. kovo 16 d. Teismo sprendimo *Compagnie Maritime Belge*, sujungtos bylos C-395/96 P ir C-396/96 P, ECLI:EU:C:2000:132, 130 punktą. Panašiai ir 101 straipsnio 3 dalies taikymas netrukdo taikyti Sutartyje nustatytą laisvo prekių, paslaugų, asmenų ir kapitalo judėjimo taisyklių. Tam tikromis aplinkybėmis tos taisyklės taikomos susitarimams, sprendimams ir suderintiems veiksams, kaip apibrėžta 101 straipsnyje. Šiuo klausimu žr. 2002 m. vasario 19 d. Teismo sprendimo *Wouters*, C-309/99, ECLI:EU:C:2002:98, 120 punktą.

⁽¹⁰²⁾ Žr. šiuo klausimu 1990 m. liepos 10 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimą *Tetra Pak I*, T-51/89, ECLI:EU:T:1990:41. Žr. taip pat šių gairių 9 išnašoje nurodytų Gairių dėl Sutarties 81 straipsnio 3 dalies taikymo 106 punktą.

4.2. Sutarties 101 straipsnio taikymas įvairiems licencijavimo apribojimams

- (200) Šiame skirsnyje aptariami įvairūs apribojimai, kurie paprastai įtraukiami į technologijų perdavimo susitarimus. Apribojimai, kurie jau buvo aptarti kituose šių gairių skirsniuose, ypač 3.4 skirsnyje apie griežtus apribojimus ir 3.5 skirsnyje apie neleistinus apribojimus, šiame skirsnyje aptariami labai glaustai.
- (201) Šiame skirsnyje aptariami konkuruojančių ir nekonkuruojančių šalių susitarimai. Konkuruojančių šalių atveju prireikus išskiriami abipusiai ir neabipusiai susitarimai. Šių susitarimų atskirti nereikia, jei tai nekonkuruojančių šalių susitarimai. Iš tiesų, jei įmonės nėra nei faktinės, nei potencialios konkurentės atitinkamoje technologijos rinkoje arba produktų, pagamintų pagal licencijuotą technologiją, rinkoje, abipusė licencija visais praktiniais aspektais prilygsta dviem atskiroms licencijoms. Kitaip yra susitarimų, kuriais šalys kartu sudaro technologijos paketą, kuris tada licencijuojamas trečiosioms šalims, atveju. Tokie susitarimai aptariami šiame skirsnyje.
- (202) Šiame skirsnyje nėra aptariami išsipareigojimai pagal technologijų perdavimo susitarimus, kuriais konkurencija paprastai neribojama, kaip nustatyta Sutarties 101 straipsnio 1 dalyje. Tie išsipareigojimai (jais neapsiribojant) yra:
- (a) konfidencialumo išsipareigojimai;
 - (b) licenciatų išsipareigojimai nesuteikti sublicencijų;
 - (c) išsipareigojimai pasibaigus susitarimo galiojimo laikotarpiui nenaudoti licencijuotos technologijos teisių, jei licencijuotos technologijos teisės ir toliau yra teisėtos ir galiojančios;
 - (d) išsipareigojimai padėti licenciarui užtikrinti licencijuotų intelektualinės nuosavybės teisių laikymąsi;
 - (e) išsipareigojimai mokėti minimalius autorinius atlyginimus arba pagal licencijuotą technologiją gaminti minimalų produktų kiekį;
 - (f) išsipareigojimai ant produkto naudoti licenciaro prekių ženklą arba nurodyti licenciaro pavadinimą.

4.2.1. Išsipareigojimas mokėti autorinį atlyginimą

- (203) Technologijų perdavimo susitarimo šalys paprastai gali laisvai nustatyti licenciatą mokėtiną autorinį atlyginimą ir jo mokėjimo būdą, nevaržomos Sutarties 101 straipsnio 1 dalies nuostatų. Tas principas taikomas konkuruojančių ir nekonkuruojančių šalių susitarimams. Pavyzdžiui, autoriniai atlyginimai gali būti mokami kaip vienkartinis mokėjimas, kaip procentinė pardavimo kainos dalis arba kaip fiksuota suma už kiekvieną pagal licencijuotą technologiją pagamintą produktą. Tais atvejais, kai licencijuota technologija yra susijusi su ištekliumi, kuris naudojamas galutiniam produktui pagaminti, konkurencijos paprastai neriboja tai, kad autoriniai atlyginimai yra skaičiuojami pagal galutinio produkto, jei jis pagamintas pagal licencijuotą technologiją, kainą⁽¹⁰³⁾. Programinės įrangos licencijavimo atveju nuo vartotojų skaičiaus priklausantys autoriniai atlyginimai ir už kiekvieną kompiuterį skaičiuojami autoriniai atlyginimai paprastai atitinka 101 straipsnio 1 dalies nuostatas.
- (204) Jeigu netaikoma bendroji išimtis, technologijų perdavimo susitarimuose tarp konkuruojančių šalių esančiomis nuostatomis dėl autorinių atlyginimų gali būti ribojama konkurencija, kaip tai apibrėžta Sutarties 101 straipsnio 1 dalyje, jei konkuruojančios šalys išduoda abipuses licencijas ir numato einamuosius autorinius atlyginimus, kurie yra aiškiai neproporcingi, palyginti su licencijos rinkos verte, ir jei šalių sąnaudų struktūra yra panaši arba jei tokie autoriniai atlyginimai daro didelę įtaką rinkos kainoms. Vertinant, ar autoriniai atlyginimai yra neproporcingi, reikia išnagrinėti produkto rinkoje kitų licenciatų už tas pačias technologijas ar šių technologijų pakaitalus mokamus autorinius atlyginimus. Tokiais atvejais mažai tikėtina, kad bus tenkinamos 101 straipsnio 3 dalyje nustatytos sąlygos.

⁽¹⁰³⁾Tai neprieštarauja galimam Sutarties 102 straipsnio taikymui nustatant autorinius atlyginimus (žr. 1978 m. vasario 14 d. Teismo sprendimo *United Brands*, C-27/76, ECLI:EU:C:1978:22, 250 punktą, taip pat žr. 2009 m. liepos 16 d. Teismo sprendimo *Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland GmbH*, C-385/07 P, ECLI:EU:C:2009:456, 142 punktą).

- (205) Bendroji išimtis technologijų pardavimo susitarimams taikoma tik tiek, kiek pagal susitarimą licencijuotos technologijos teisės yra teisėtos ir galiojančios. Tačiau susitarimais, kuriuose yra įsipareigojimų mokėti autorinį atlyginimą, kurie galioja ilgiau nei licencijuotų technologijos teisių galiojimo laikotarpis, konkurencija nebūtinai ribojama, kaip tai numatyta Sutarties 101 straipsnio 1 dalyje, ypač tuo atveju, kai licenciatas susitarimą gali laisvai nutraukti. Tokios rūšies nuostata gali, pavyzdžiui, sudaryti sąlygas licenciatui paskirstyti autorinius atlyginimus ilgesniu laikotarpiu. Jei pasibaigus licencijuotos technologijos teisių galiojimui trečiosios šalys teisiškai gali naudoti technologiją ir rinkoje daryti pakankamą konkurencinį spaudimą, mažai tikėtina, kad pasibaigus jų galiojimui mokami autoriniai atlyginimai ribotų konkurenciją, kaip apibrėžta 101 straipsnio 1 dalyje ⁽¹⁰⁴⁾. Tačiau tam tikromis aplinkybėmis tokiais įpareigojimais gali būti ribojama konkurencija, pavyzdžiui, jei pasibaigus tokių teisių galiojimui susitarimo nutraukimas labai pakenktų licenciatų gebėjimui toliau veikti rinkoje ir nebūtų pakankamo trečiųjų šalių konkurencinio spaudimo (pavyzdžiui, dėl didelių kliūčių patekti į rinką) ⁽¹⁰⁵⁾.
- (206) Nekonkuruojančių šalių susitarimų atveju bendroji išimtis taikoma susitarimams, pagal kuriuos autorinių atlyginimų apskaičiavimo pagrindas yra pagal licencijuotą technologiją pagaminti produktai ir pagal trečiųjų šalių licencijuotą technologiją pagaminti produktai. Tokie susitarimai gali padėti įvertinti autorinius atlyginimus. Tačiau dėl jų gali būti apribotos konkurencinės galimybės, nes gali didėti trečiųjų šalių išteklių naudojimo išlaidos, todėl jie gali turėti tokį pat poveikį kaip įsipareigojimas nekonкуруoti. Jeigu autoriniai atlyginimai mokami ne tik už pagal licencijuotą technologiją pagamintus produktus, bet ir už pagal trečiųjų šalių technologiją pagamintus produktus, jie padidina pastarųjų produktų savikainą ir sumažina trečiųjų šalių technologijų paklausą. Todėl jei bendroji išimtis netaikoma, būtina išnagrinėti, ar apribojimas turi ribojamąjį poveikį konkurencinėms galimybėms. Šiuo tikslu reikėtų taikyti šių gairių 4.2.7 skirsnyje išdėstytus analizės principus. Jei susitarimai turi pastebimą ribojamąjį poveikį konkurencinėms galimybėms, jiems taikoma Sutarties 101 straipsnio 1 dalis ir mažai tikėtina, kad bus tenkinamos 101 straipsnio 3 dalyje nustatytos sąlygos, nebent nebūtų jokio kito įmanomo autorinio atlyginimo apskaičiavimo ir tikrinimo būdo.

4.2.2. Išimtinis licencijavimas ir pardavimo ribojimas

- (207) Taikant šias gaires, reikia atskirti gamybos konkrečioje teritorijoje apribojimus (išimtinės ir vienintelės licencijas) ir pagal licencijuotą technologiją pagamintų produktų pardavimo konkrečioje teritorijoje ir (arba) konkrečiai klientų grupei apribojimus (pardavimo apribojimai).

4.2.2.1. Išimtinės ir vienintelės licencijos

- (208) Išimtinė licencija – licencija, kai licenciarui neleidžiama gaminti produktų naudojantis licencijuotos technologijos teisėmis, nei išduoti licencijuotos technologijos teisių licencijos trečiosioms šalims ar apskritai, arba tam tikram naudojimui ar konkrečioje teritorijoje. Tokiais atvejais licenciatas yra vienintelė šalis, turinti teises gaminti produktus naudojantis licencijuotos technologijos teisėmis tam tikram naudojimui arba konkrečioje teritorijoje.
- (209) Vienintelė licencija reiškia, kad licenciaras įsipareigoja neteikti licencijų trečiosioms šalims gaminti produktus konkrečioje teritorijoje ir teisę gaminti produktus pagal licencijuotą technologiją pasilieka sau.
- (210) Jeigu licenciaras įsipareigoja pats negaminti produktų ir toje teritorijoje nesuteikti licencijos kitam subjektui, ta teritorija gali būti visas pasaulis arba bet kuri jos dalis.
- (211) Dažnai išimtinės ir vienintelės licencijos yra susijusios su pardavimo apribojimais, kuriais apribojamos vietos, kuriose šalys gali parduoti pagal licencijuotą technologiją pagamintus produktus.
- (212) Konkuruojančių šalių abipusis išimtinis licencijavimas yra rinkos ir klientų pasidalijimo forma, kaip nustatyta TPBIR 4 straipsnio 1 dalies c punkte. Vis dėlto konkuruojančių šalių abipusėms vienintelėms licencijoms taikoma bendroji išimtis, jei neviršijama 20 % rinkos dalies riba. Pagal tokį susitarimą šalys įsipareigoja nelicencijuoti savo konkuruojančių technologijų trečiosioms šalims, bet pačios gali toliau naudoti tokias technologijas. Kai šalys turi didelę įtaką rinkoje, tokiais susitarimais gali būti sudarytos sąlygos slaptiems susitarimams, nes jais būtų užtikrinta, kad šalys yra vienintelės pagal licencijuotą technologiją pagamintos produkcijos tiekėjos.

⁽¹⁰⁴⁾ Žr. 2016 m. liepos 7 d. Teismo sprendimo *Genentech*, C-567/14, ECLI:EU:C:2016:526, 39–40 punktus.

⁽¹⁰⁵⁾ Taip pat žr. (124) ir tolesnius punktus.

- (213) Neabipusiams konkuruojančių šalių susitarimams bendroji išimtis taikoma, jei neviršijama 20 % rinkos dalies riba. Viršijus rinkos dalies ribą, išimtinis licencijavimas gali turėti ribojamąjį poveikį; kuo didesnę įtaką rinkoje turi kuri nors šalis, tuo didesnė ribojamojo poveikio tikimybė. Jei išimtinė licencija yra pasaulinio masto, tai reiškia, kad licenciaras pasitraukia iš rinkos. Kai išimtinė licencija suteikiama tik tam tikroje teritorijoje, pavyzdžiui, valstybėje narėje, toks susitarimas reiškia, kad licenciaras toje teritorijoje negamina pagal licencijuotą technologiją gaminamų prekių ir neteikia pagal ją teikiamų paslaugų. Vertinant tokias išimties licencijas, būtina atsižvelgti į licenciaro ir licenciato įtaką rinkoje. Jei abiejų šalių padėtis produkto rinkoje yra ribota ir licenciarui trūksta pajėgumų veiksmingai naudoti technologiją licenciato teritorijoje, mažai tikėtina, kad susitarimui bus taikoma Sutarties 101 straipsnio 1 dalis. Kitaip yra tuo atveju, kai licenciaras ir licenciatas konkuruoja tik technologijos rinkoje. Licenciarui, pavyzdžiui, mokslinių tyrimų institutui arba mokslinius tyrimus atliekančiai mažai įmonei, kaip antai atžalinei įmonei, kuri su licenciatu konkuruoja tik technologijos rinkoje, trūksta gamybos ir platinimo išteklių, kad veiksmingai pateiktų rinkai pagal licencijuotą technologiją pagamintus produktus. Tokiais atvejais licenciaras negali veiksmingai konkuruoti vartotojų grandies produktų rinkoje. Todėl mažai tikėtina, kad išimtinė licencija bus ribojama konkurencija, kaip tai numatyta 101 straipsnio 1 dalyje, su sąlyga, kad licenciatas neturės didelės įtakos produktų rinkoje.
- (214) Tikėtina, kad išimtinis licencijavimas tarp nekonkuruojančių šalių, kai jam taikoma Sutarties 101 straipsnio 1 dalis, tenkins 101 straipsnio 3 dalyje nustatytas sąlygas. Išimtinė licencija dažnai reikalinga tam, kad licenciatas būtų paskatintas investuoti į licencijuotą technologiją ir laiku pateikti produktus į rinką. Ypač tais atvejais, kai licenciatas turi skirti dideles investicijas tolesnei licencijuotos technologijos plėtrai. Trukdant taikyti išimtinumą, kai licenciatas jau sėkmingai komercializavo licencijuotą technologiją, jis netektų galimybės gauti investicijos finansinę grąžą ir būtų pakenkta konkurencijai, technologijų ir inovacijų sklaidai. Todėl Komisija, neatsižvelgdama į licencijos teritoriją, tik išimtiniais atvejais draus nekonkuruojančių šalių susitarimuose numatyti išimtinį licencijavimą.
- (215) Tačiau jeigu licenciatas turi nuosavą technologiją, kurią naudoja tik vidaus gamybos tikslais ir kuri yra licencijuotos technologijos pakaitalas, išimtinė licencija gali būti nereikalinga siekiant paskatinti licenciatą pateikti produktą rinkai. Tokiais atvejais išimtiniam licencijavimui gali būti taikomas Sutarties 101 straipsnio 1 dalis, visų pirma kai licenciatas turi įtaką produktų rinkoje. Tokia intervencija gali būti pagrįsta susidarius tokiais padėčiais, kai dominuojantis licenciatas įgyja išimtinę licenciją vienai ar kelioms konkuruojančioms technologijoms. Tokiems susitarimams dažniausiai taikoma 101 straipsnio 1 dalis ir mažai tikėtina, kad šie apribojimai tenkintų 101 straipsnio 3 dalyje nustatytas sąlygas. Kad būtų taikoma Sutarties 101 straipsnio 1 dalis, turi būti sunku pateikti į technologijos rinką, o licencijuota technologija turi būti realus konkurencijos rinkoje šaltinis. Tokiomis aplinkybėmis išimtinė licencija gali riboti trečiųjų šalių licenciatų konkurencines galimybes, padidinti kliūtis pateikti į rinką ir licenciatui suteikti galimybę išsaugoti arba padidinti įtaką rinkoje.
- (216) Abipusio licencijavimo susitarimai, kuriais dvi ar daugiau šalių susitaria licencijuoti savo technologijas tik viena kitai ir jų nelicencijuoti trečiosioms šalims, kelia ypatingą susirūpinimą tais atvejais, kai tokiu būdu susidaręs technologijų paketas sukuria *de facto* pramoninį standartą, kuris trečiosioms šalims turi būti prieinamas tam, kad jos galėtų veiksmingai konkuruoti rinkoje. Tokiais atvejais susitarimu sukuriamas tik tokio susitarimo šalims skirtas uždaras standartas. Tokius susitarimus Komisija vertins vadovaudamasi technologijų fondams taikomais principais (žr. šių gairių 4.4 skirsnį). Visų pirma, technologijos, kuriomis grindžiamas standartas, paprastai turėtų būtų licencijuojamos trečiosioms šalims sąžiningomis, pagrįstomis ir nediskriminuojančiomis sąlygomis⁽¹⁰⁶⁾, atitinkančiomis taikomą standarto kūrimo procesą⁽¹⁰⁷⁾. Jei susitarimo šalys produkto rinkoje konkuruoja su trečiosiomis šalimis esamoje produkto rinkoje ir susitarimas yra susijęs su ta produkto rinka, tikėtina, kad uždaras standartas turės didelį išstumiamąjį poveikį. Tokio neigiamo poveikio konkurencijai galima išvengti tik tuomet, jei licencijos išduodamos ir trečiosioms šalims.

⁽¹⁰⁶⁾ Šiuo klausimu žr. Komisijos pranešimo byloje *Canon/Kodak* (OL C 330, 1997 11 1, p. 10) ir byloje *IGR Stereo Television*, kuri minima Europos Komisijos vienuoliktoje konkurencijos politikos ataskaitoje, paskelbtoje kartu su penkioliktąja bendrąja ataskaita apie Europos Bendrijų veiklą 1981 m. (angl. *Fifteenth General Report on the Activities of the European Communities in 1981*), Europos Sąjungos leidinių biuras, 1982 m., 94 punktą.

⁽¹⁰⁷⁾ Žr. Gairių dėl horizontaliųjų susitarimų 7 skyriuje pateiktas gaires dėl standartizavimo.

4.2.2.2. *Pardavimo apribojimai*

- (217) Kalbant apie pardavimo apribojimus, svarbu atskirti licencijavimą tarp konkuruojančių šalių ir licencijavimą tarp nekonkuruojančių šalių.
- (218) Vienos arba abiejų šalių aktyvaus ir pasyvaus pardavimo apribojimai, nustatyti abipusiame konkuruojančių šalių susitarime, pagal TPBIR 4 straipsnio 1 dalies c punktą yra griežti apribojimai. Tokiems pardavimo apribojimams taikoma Sutarties 101 straipsnio 1 dalis ir mažai tikėtina, kad jie tenkintų 101 straipsnio 3 dalyje nustatytas sąlygas. Tokie apribojimai paprastai yra vertinami kaip rinkos pasidalijimas, nes jais atitinkamai šaliai neleidžiama vykdyti aktyvaus ir pasyvaus pardavimo teritorijose ir klientų grupėms, kurias, nesant susitarimo, šalis aptarnavo arba būtų galėjusi aptarnauti.
- (219) Tuo atveju, kai sudaromas neabipusis konkuruojančių šalių susitarimas, bendroji išimtis taikoma licencianto arba licenciaro aktyvaus arba pasyvaus pardavimo kitai šaliai skirtoje išskirtinėje teritorijoje arba kitai šaliai skirtai išskirtinei klientų grupei apribojimams (žr. TPBIR 4 straipsnio 1 dalies c punkto i papunktį) iki 20 % rinkos dalies ribos. Viršijus tokią rinkos dalies ribą, tokiems pardavimo apribojimams taikoma Sutarties 101 straipsnio 1 dalis, jei viena arba abi šalys turi didelę įtaką rinkoje. Tačiau tokie apribojimai gali būti būtini vertingoms technologijoms skleisti, todėl jie tenkina 101 straipsnio 3 dalyje nustatytas sąlygas. Taip gali atsitikti, jei licenciaro rinkos padėtis teritorijoje, kurioje jis pats naudoja tą technologiją, yra palyginti silpna. Tokiais atvejais licencianto vykdomo aktyvaus pardavimo apribojimai gali būti būtini, siekiant licenciarą paskatinti suteikti licencijas. Jei nebūtų tokių apribojimų, licenciarui galėtų grėsti aktyvi konkurencija pagrindinėje veiklos srityje. Taip pat ir licenciaro aktyvaus pardavimo apribojimai gali būti būtini, ypač tuomet, jei licencianto rinkos padėtis jam skirtoje teritorijoje yra palyginti silpna ir jis turi daug investuoti, kad galėtų veiksmingai naudoti licencijuotą technologiją.
- (220) Bendroji išimtis taip pat taikoma licencianto aktyvaus pardavimo kitam licenciatui skirtoje išskirtinėje teritorijoje arba kitam licenciatui skirtai klientų grupei apribojimams, kai toks kitas licenciatas technologijų perdavimo susitarimo sudarymo metu nebuvo licenciaro konkurentas. Tačiau tai taikoma tik tada, kai susitarimas nėra abipusis (žr. TPBIR 4 straipsnio 1 dalies c punkto ii papunktį). Jei šalys turi didelę įtaką rinkoje, tikėtina, kad, viršijus rinkos dalies ribą, tokiems aktyvaus pardavimo apribojimams bus taikoma Sutarties 101 straipsnio 1 dalis. Vis dėlto tikėtina, kad apribojimas, kaip numatyta 101 straipsnio 3 dalyje, bus būtinas tam tikrą laikotarpį, kuris yra reikalingas saugomam licenciatui patekti į naują rinką ir skirtoje teritorijoje arba skirtos klientų grupės atžvilgiu joje įsitvirtinti. Tokia apsauga nuo aktyvaus pardavimo suteikia galimybę licenciarui išvengti simetriškumo, kuris gali atsirasti dėl to, kad kai kurie licenciatai konkuruoja su licenciaru ir jau yra įsitvirtinę rinkoje. Licenciatų pasyvaus pardavimo išimtinai kitam licenciatui skirtoje teritorijoje arba išimtinai kitam licenciatui skirtai klientų grupei apribojimai pagal TPBIR 4 straipsnio 1 dalies c punktą yra griežti apribojimai.
- (221) Kai susitarimus sudaro nekonkuruojančios šalys, licencianto galimybės vykdyti aktyvų arba pasyvų pardavimą išimtinai licenciarui skirtoje teritorijoje arba jam skirtai klientų grupei apribojimams taikoma bendroji išimtis iki 30 % rinkos dalies ribos. Viršijus šią ribą, dėl tokių apribojimų reikia atlikti atskirą vertinimą. Tam tikrais atvejais jiems gali būti netaikoma Sutarties 101 straipsnio 1 dalis arba jie gali atitikti 101 straipsnio 3 dalies sąlygas, pavyzdžiui, jei jie yra objektyviai būtini vertingų technologijų sklaidai. Taip gali atsitikti, jei licenciaro rinkos padėtis teritorijoje, kurioje jis pats naudoja tą technologiją, yra palyginti silpna. Tokiais atvejais licencianto galimybės vykdyti aktyvų pardavimą apribojimai gali būti būtini, siekiant licenciarą paskatinti išduoti licencijas. Jei nebūtų tokių apribojimų, licenciarui galėtų grėsti aktyvi konkurencija pagrindinėje veiklos srityje. Kitais atvejais licencianto pardavimo apribojimams gali būti taikoma 101 straipsnio 1 dalis ir šie apribojimai gali netenkinti 101 straipsnio 3 dalies sąlygų. Tikėtina, kad taip gali būti, jei licenciaras pats turi didelę įtaką rinkoje ir jei licenciarų, kurie visi kartu užima tvirtą poziciją rinkoje, sudaryti panašūs susitarimai daro kumuliacinį poveikį.
- (222) Tačiau susitarimų tarp nekonkuruojančių šalių atveju, kai licenciaras valdo veikiančią pasirinktinio platinimo sistemą tam tikroje teritorijoje, ši sistema negali būti derinama su jai skiriamomis išskirtinėmis teritorijomis ar klientų grupėmis, kai tai sukeltų aktyvaus ar pasyvaus pardavimo galutiniams naudotojams apribojimą. Toks derinimas būtų griežtas apribojimas pagal TPBIR 4 straipsnio 2 dalies c punktą (žr. gairių (151) punktą).

- (223) Tikėtina, kad tais atvejais, kai licenciarui taikomiems pardavimo apribojimams bus taikoma Sutarties 101 straipsnio 1 dalis, jie tenkins 101 straipsnio 3 dalyje nustatytas sąlygas, nebent rinkoje nebūtų realių alternatyvų licenciario technologijai arba tokių alternatyvių technologijų licencijas suteiktų trečiosios šalys. Tokie apribojimai, ypač aktyvaus pardavimo apribojimai, tikriausiai bus būtini, kaip numatyta 101 straipsnio 3 dalyje, siekiant paskatinti licenciatą investuoti į pagal licencijuotą technologiją pagamintų produktų gamybą, rinkodarą ir pardavimą. Tikėtina, kad licenciato paskata investuoti gerokai sumažėtų, jei jis tiesiogiai konkuruotų su licenciaru, į kurio gamybos sąnaudas neįtraukti autoriniai atlyginimai, todėl investavimo lygis gali tapti mažesniu už optimalų.
- (224) Kai nekonkuruojančių šalių susitarimais ribojama licenciato galimybė vykdyti aktyvų pardavimą išskirtinai kitiems licenciatams skirtose teritorijose arba jiems skirtoms klientų grupėms, tokiems apribojimams taikoma bendroji išimtis iki 30 % rinkos dalies ribos. Viršijus šią ribą, dėl tokių apribojimų reikia atlikti atskirą vertinimą. Kai licenciatas turi didelę įtaką rinkoje, tokie apribojimai gali riboti tų pačių technologijų konkurenciją ir tikėtina, kad jiems bus taikoma Sutarties 101 straipsnio 1 dalis. Tačiau tokie apribojimai gali tenkinti 101 straipsnio 3 dalyje nustatytas sąlygas, jei jie yra būtini, kad būtų užkirstas kelias naudotis kitų pasiekimais ir kad licenciatas būtų skatinamas daryti investicijas, reikalingas veiksmingam licencijuotos technologijos naudojimui savo teritorijoje, bei skatinti licencijuoto produkto pardavimą. Pasyvaus pardavimo apribojimai pagal TPBIR 4 straipsnio 2 dalies b punktą priskiriami prie griežtų apribojimų (žr. (144)–(151) punktus). Paprastai mažai tikėtina, kad tokie apribojimai tenkintų 101 straipsnio 3 dalyje nustatytas sąlygas.

4.2.3. **Produkcijos apribojimai**

- (225) Konkuruojančių šalių technologijų perdavimo susitarimuose nustatyti abipusiai produkcijos apribojimai yra griežtas apribojimas, nustatytas TPBIR 4 straipsnio 1 dalies b punkte (žr. šių gairių (128) punktą). 4 straipsnio 1 dalies b punktas netaikomas su licencijuota technologija susijusiems produkcijos apribojimams, nustatytiems konkrečiam licenciatui neabipusiam susitarime arba nustatytiems tik vienam iš licenciatų abipusiam susitarime. Tokiems apribojimams bendroji išimtis taikoma tuo atveju, jei neviršijama 20 % rinkos dalies riba. Viršijus šią ribą, dėl produkcijos apribojimų reikia atlikti atskirą vertinimą. Tokie apribojimai gali riboti konkurenciją, kaip apibrėžta Sutarties 101 straipsnio 1 dalyje, kai šalys turi didelę įtaką rinkoje. Tačiau tikėtina, kad tais atvejais, kai licenciario technologija yra daug geresnė nei licenciato, o produkcijos apribojimas labai viršija licenciato iki susitarimo sudarymo buvusią produkcijos apimtį, bus taikoma 101 straipsnio 3 dalis. Tokiu atveju produkcijos apribojimo poveikis bus nedidelis net ir toms rinkoms, kuriose paklausa didėja. Siekiant taikyti Sutarties 101 straipsnio 3 dalį, taip pat būtina atsižvelgti į tai, kad tokie apribojimai gali būti būtini, kad licenciaras būtų skatinamas kaip galima plačiau skleisti savo technologiją. Pavyzdžiui, licenciaras gali nenorėti suteikti licencijų savo konkurentams, jei negalės suteikti licencijų tik konkrečius pajėgumus turinčiai gamybos vietai (vietos licencija). Jei technologijų perdavimo susitarimas lemia realų vienas kitą papildančių išteklių integraciją, licenciatui nustatyti produkcijos apribojimai gali tenkinti 101 straipsnio 3 dalies sąlygas. Tačiau mažai tikėtina, kad taip bus, jei šalys turės didelę įtaką rinkoje.
- (226) Nekonkuruojančių šalių technologijų perdavimo susitarimuose nustatytiems produkcijos apribojimams bendroji išimtis taikoma tuo atveju, jei neviršijama 30 % rinkos dalies riba. Viršijus šią ribą, reikia atlikti atskirą poveikio vertinimą. Pagrindinė antikonkurencinio poveikio rizika, kurią kelia nekonkuruojančių šalių licencijavimo susitarimuose nustatyti produkcijos apribojimai, yra licenciatų konkurencijos, susijusios su tomis pačiomis technologijomis, sumažėjimas. Tokio antikonkurencinio poveikio svarba priklauso nuo licenciario ir licenciatų padėties rinkoje ir kiek produkcijos apribojimas trukdo licenciatui patenkinti pagal licencijuotą technologiją pagamintų produktų paklausą.
- (227) Jei produkcijos apribojimai yra susiję su išskirtinėmis teritorijomis arba išskirtinėmis klientų grupėmis, jų ribojamasis poveikis padidėja. Kai egzistuoja šie du apribojimų tipai, labiau tikėtina, kad susitarimas sudarytas siekiant pasidalyti rinkas.
- (228) Skatindami technologijos sklaidą, nekonkuruojančių šalių susitarimuose licenciatui nustatyti produkcijos apribojimai taip pat gali turėti skatinamąjį poveikį konkurencijai. Licenciaras, kaip technologijos tiekėjas, paprastai turėtų turėti galimybę laisvai nustatyti produkcijos kiekį, kurį licenciatas gali pagaminti pagal licencijuotą technologiją. Jei licenciaras neturėtų galimybės laisvai nustatyti licenciato produkcijos kiekio, kai

kurie technologijų perdavimo susitarimai visai nebūtų sudaryti, todėl būtų daromas neigiamas poveikis naujos technologijos sklaidai. Didesnė tokio poveikio tikimybė būtų tuomet, jei licenciaras taip pat yra ir gamintojas, nes licenciatas produkcija galėtų vėl patekti į pagrindinę licenciaro veiklos sritį, taigi, tiesiogiai veikti tą veiklą. Kita vertus, mažai tikėtina, kad produkcijos apribojimai yra būtini, siekiant užtikrinti licenciaro technologijos sklaidą, jei šie apribojimai taikomi kartu su licenciatas pardavimo apribojimais, kuriais licenciatui draudžiama vykdyti pardavimą licenciarui skirtoje teritorijoje arba jam skirtai klientų grupei.

4.2.4. Naudojimo srities apribojimai

- (229) Esant naudojimo srities apribojimui, licenciatas licencijuojama technologija gali naudotis tik vienoje ar kelyse techninėse taikymo srityse, produkto rinkose arba pramonės sektoriuose. Tai reiškia, kad licenciatas licencijuotos technologijos teises gali naudoti tik tose nurodytose srityse. Pramonės sektorius gali apimti kelias produktų rinkas, be ne produkto rinkos dalį. Ta pati technologija dažnai gali būti naudojama skirtingiems produktams gaminti; šie produktai gali priklausyti tai pačiai arba skirtingoms produktų rinkoms. Pavyzdžiui, liejimo technologija galėtų būti naudojama tame pačiame pramonės sektoriuje plastikiniams buteliams ir plastikinėms stiklinėms lieti, tačiau kiekvienas produktas priklauso atskirai produktų rinkai. Tačiau atskiro produkto rinkoje gali būti keletas techninių naudojimo sričių. Pavyzdžiui, lustų rinkinių gamybos technologija gali būti naudojama lustų rinkiniams, turintiems iki keturių centrinių procesorių, ir lustų rinkiniams, turintiems daugiau centrinių procesorių, gaminti. Licencija, pagal kurią licencijuotą technologiją galima naudoti lustų rinkiniams, turintiems tik iki keturių centrinių procesorių, gaminti, yra techninės naudojimo srities apribojimas.
- (230) Atsižvelgiant į tai, kad naudojimo srities apribojimams yra taikoma bendroji išimtis ir kad tam tikri klientų apribojimai yra TPBIR 4 straipsnio 1 dalies c punkte ir 4 straipsnio 2 dalies b punkte nustatyti griežti apribojimai, svarbu atskirti šių dviejų rūšių apribojimus (žr. taip pat šių gairių (138)–(139) punktus). Kalbant apie klientų apribojimą, daroma prielaida, kad yra nustatytos tam tikros klientų grupės ir kad pardavimas tokioms nustatytoms grupėms šioms šalims yra ribojamas. Tai, kad naudojimo srities apribojimas gali sutapti su tam tikromis klientų grupėmis produktų rinkoje, nereiškia, kad toks apribojimas yra klientų apribojimas. Pavyzdžiui, jei konkretūs klientai perka daugiausia arba vien tik mikroschemas, turinčias daugiau nei keturis procesorius, nereiškia, kad licencija, suteikta tik mikroschemoms, turinčioms iki keturių procesorių, yra klientų apribojimas. Tačiau naudojimo sritis turi būti apibrėžta objektyviai, remiantis nustatyta ir aiškiai suprantama sutartinio produkto technine charakteristika.
- (231) Kadangi tam tikri produkcijos apribojimai yra TPBIR 4 straipsnio 1 dalies b punkte nustatyti griežti apribojimai, svarbu pažymėti, kad naudojimo srities apribojimai nelaikomi produkcijos apribojimais. Taip yra todėl, kad naudojimo srities apribojimas neriboja produkcijos, kurią licenciatas gali pagaminti licencijuotoje naudojimo srityje.
- (232) Panašiai kaip teritorinių apribojimų atveju, naudojimo sritys licenciatui gali būti suteiktos pagal išimtinę arba vienintelę licenciją. Žr. šių gairių 4.2.2.1 skirsnį, kuriame paaiškintas skirtumas tarp išimtinės ir vienintelės licencijos suteikimo, įskaitant poveikį licenciaro galimybei naudoti licencijuotą technologiją atitinkamoje naudojimo srityje. Visų pirma, licencijos išdavimo tarp konkuruojančių šalių atveju tai reiškia, kad abipusis išimtinis licencijavimas yra TPBIR 4 straipsnio 1 dalies c punkte nustatytas griežtas apribojimas.
- (233) Naudojimo srities apribojimai, kuriais licenciaras skatinamas licencijuoti savo technologiją naudoti nepagrindinėje licenciaro veiklos srityje, gali turėti skatinamąjį poveikį konkurencijai. Jei licenciaras negalėtų uždrausti licenciatams veikti tose srityse, kuriose jis pats naudoja technologiją, arba tose srityse, kuriose technologija dar nėra įsitvirtinusi, tikėtina, kad sumažėtų licenciaro paskata teikti licencijas arba licenciaras būtų priverstas reikalauti didesnio autorinio atlyginimo. Taip pat reikia atsižvelgti į tai, kad tam tikruose sektoriuose licencijavimas dažnai vykdomas siekiant užtikrinti dizaino laisvę, nes užkertamas kelias pretenzijoms dėl teisių pažeidimo. Laikydamosis licencijos sąlygų, licenciatas gali plėtoti nuosavą technologiją nebijodamas, kad licenciaras jam pareikš pretenziją dėl teisių pažeidimo.
- (234) Faktinių arba potencialių konkurentų susitarimuose licenciatams nustatytiems naudojimo srities apribojimams bendroji išimtis yra taikoma tuo atveju, jei nevirsijama 20 % rinkos dalies riba. Viršijus rinkos dalies ribą, dėl tokių apribojimų reikia atlikti atskirą vertinimą. Pagrindinis konkurencijai svarbus klausimas yra rizika, kad licenciatas praras konkurencingumą toje naudojimo srityje, kuriai licencija nėra taikoma. Ši rizika didesnė konkuruojančių šalių abipusio licencijavimo atveju, jei susitarime yra numatyti asimetriniai naudojimo srities apribojimai. Naudojimo srities apribojimas yra asimetris, jei vienai šaliai leidžiama naudoti licencijuotą technologiją viename pramonės sektoriuje, vienoje produkto rinkoje arba vienoje techninėje taikymo srityje, o

kitai šaliai leidžiama naudoti kitą licencijuotą technologiją kitame pramonės sektoriuje, kitoje produkto rinkoje arba kitoje techninėje taikymo srityje. Konkurencijos problemų visų pirma gali kilti tuomet, jei licenciato gamybos infrastruktūra, parengta taip, kad galėtų būti naudojama licencijuota technologija, taip pat naudojama produktams, kurių naudojimo sritis nelicencijuota, gaminti pagal licenciato nuosavą technologiją. Jei pagal susitarimą licenciatas galėtų sumažinti produkciją, kurios naudojimo sritis nelicencijuota, tikėtina, kad susitarimui būtų taikoma Sutarties 101 straipsnio 1 dalis. Mažai tikėtina, kad 101 straipsnio 1 dalis būtų taikoma simetriniams naudojimo srities apribojimams, t. y. susitarimams, pagal kuriuos šalys gauna licenciją naudoti viena kitos technologijas toje (tose) pačioje (-iose) naudojimo srityje (-yse). Mažai tikėtina, kad tokiais susitarimais bus apribota iki susitarimo sudarymo buvusi konkurencija. Taip pat mažai tikėtina, kad 101 straipsnio 1 dalis būtų taikoma susitarimams, kurie tik suteikia galimybę licenciatui plėtoti ir naudoti pagal licenciją nuosavą technologiją nesibaigiant, kad licenciaras pareikš pretenzijų dėl teisių pažeidimo. Tokiais atvejais pačiais naudojimo srities apribojimais neribojama iki susitarimo sudarymo buvusi konkurencija. Iki susitarimo sudarymo licenciatas taip pat rizikavo, kad bus pareikšta su nelicencijuota naudojimo sritimi susijusių pretenzijų dėl teisių pažeidimo. Tačiau, jei licenciatas be pagrįstos su verslu susijusios priežasties nutraukia savo veiklą nelicencijuotoje srityje arba ją sumažina, būtų galima manyti, kad egzistuoja numanomas rinkos pasidalijimo susitarimas, kuris prilyginamas TPBIR 4 straipsnio 1 dalies c punkte nustatytam griežtam apribojimui.

- (235) Nekonkuruojančių šalių susitarimuose licenciatui ir licenciarui nustatytiems naudojimo srities apribojimams bendroji išimtis taikoma tuo atveju, jei neviršijama 30 % rinkos dalies riba. Viršijus rinkos dalies ribą, dėl tokių apribojimų būtina atlikti atskirą vertinimą. Apskritai jais arba neribojama konkurencija, kaip apibrėžta Sutarties 101 straipsnio 1 dalyje, arba jais didinamas veiksmingumas ir todėl jie gali atitikti 101 straipsnio 3 dalies sąlygas. Jais skatinama technologijos sklaida, skatinant licenciarą suteikti licencijas naudoti technologiją tose srityse, kuriose jis pats nenori jos naudoti. Jei licenciaras negalėtų sutrukdyti licenciatams veikti tose srityse, kuriose licenciaras pats naudoja technologiją, gali būti, kad dėl to sumažėtų licenciaro paskata teikti licencijas.
- (236) Pagal nekonkuruojančių šalių susitarimus licenciaras paprastai turi teisę skirtingiems licenciatams išduoti išimtinės arba vienintelės licencijas tik vienai arba kelioms naudojimo sritims. Tokie apribojimai riboja tų pačių technologijų konkurenciją tarp licenciatų tokiu pačiu būdu kaip ir teritorinis išimtinis licencijavimas ir jie vertinami ta pačia tvarka (žr. TPBIR 4.2.2.1 skirsnį).

4.2.5. Uždarojo naudojimo apribojimai

- (237) Uždarojo naudojimo apribojimas yra licenciatui nustatytas įpareigojimas apriboti pagal licencijuotą technologiją gaminamų produktų gamybą ir gaminti tik tokį produktų kiekį, kuris yra reikalingas nuosaviems produktams gaminti bei nuosavų produktų techninei priežiūrai ir remontui. Kitaip tariant, šis naudojimo apribojimas įpareigoja licenciatą pagal licencijuotą technologiją gaminamus produktus naudoti tik kaip nuosavų produktų gamybos išteklių. Jis licenciatui neleidžia parduoti pagal licencijuotą technologiją gaminamų produktų, kad jie būtų naudojami gaminant kitų gamintojų produktus.
- (238) Uždarojo naudojimo apribojimams bendroji išimtis taikoma tuo atveju, jei neviršijamos 20 % ir 30 % rinkos dalies ribos. Viršijus šias ribas, dėl tokių apribojimų reikia atlikti atskirą vertinimą. Šiuo aspektu būtina atskirti konkuruojančių ir nekonkuruojančių šalių susitarimus.
- (239) Konkuruojančių šalių sudarytuose technologijų perdavimo susitarimuose numatytas reikalavimas licenciatui naudoti licencijuotą technologiją gaminti išteklius, skirtus tik nuosavų produktų gamybai, neleidžia jam tiekti komponentų trečiųjų šalių gamintojams. Jei iki susitarimo sudarymo licenciatas nebuvo faktinis arba potencialus komponentų tiekėjas kitiems gamintojams, uždarojo naudojimo apribojimas, palyginti su iki susitarimo sudarymo buvusiu padėtimi, nieko nekeičia. Tokiais atvejais apribojimas vertinamas taip, kaip nekonkuruojančių šalių susitarimų atveju. Kita vertus, jei licenciatas yra faktinis arba potencialus komponentų tiekėjas, būtina įvertinti susitarimo poveikį šiai veiklai. Jei, paruošęs įrangą licenciaro technologijai naudoti, licenciatas nustoja savarankiškai naudoti nuosavą technologiją ir nebetiekia komponentų kitiems, susitarimu ribojama prieš susitarimo sudarymą buvusi konkurencija. Jei licenciaras turi didelę įtaką komponentų rinkoje, toks susitarimas gali turėti didelį antikonkurencinį poveikį.

- (240) Kalbant apie nekonkuruojančių šalių technologijų perdavimo susitarimus, yra du pagrindiniai konkurencijai keliamos rizikos veiksniai, kurie atsiranda dėl uždarjo naudojimo apribojimų: tų pačių technologijų konkurencijos ribojimas išteklių tiekimo rinkoje ir galimybės licenciatams taikyti arbitražą pašalinimas, dėl kurio gali padidėti licenciaro galimybė licenciatams nustatyti diskriminacinius autorinius atlyginimus.
- (241) Tačiau uždarjo naudojimo apribojimais taip pat galima skatinti konkurencijai palankų licencijavimą. Jei licenciaras yra komponentų tiekėjas, apribojimas gali būti reikalingas tam, kad technologija būtų pradėta platinti tarp nekonkuruojančių šalių. Jei tokio apribojimo nebūtų, licenciaras galėtų nesuteikti licencijos arba galėtų ją suteikti už didesnius autorinius atlyginimus, nes kitaip komponento rinkoje tiesiogiai konkuruotų pats su savimi. Tokiais atvejais uždarjo naudojimo apribojimu arba neribojama konkurencija, kaip apibrėžta Sutarties 101 straipsnio 1 dalyje, arba jis tenkina 101 straipsnio 3 dalyje nustatytas sąlygas. Tačiau neturi būti ribojama licenciaro galimybė parduoti licencijuotą produktą kaip atsargines dalis nuosaviems produktams. Licenciatas, įskaitant nepriklausomus paslaugų teikėjus, kurie aptarnauja ir taiso jo pagamintus produktus, turi turėti galimybę teikti paslaugas nuosavų produktų garantinio aptarnavimo rinkoje.
- (242) Jei licenciaras nėra komponentų atitinkamai rinkai tiekėjas, pirmiau minėta su uždarjo naudojimo apribojimu susijusi sąlyga netaikoma. Tokiais atvejais uždarjo naudojimo apribojimais iš esmės galima skatinti technologijos sklaidą, nes užtikrinama, kad licenciatas neparduotų produktų gamintojams, kurie konkuruoja su licenciaru kitose produkto rinkose. Tačiau apribojimas, pagal kurį licenciatas negali parduoti produktų tam tikroms licenciarui skirtoms klientų grupėms, paprastai yra mažiau konkurenciją ribojanti alternatyva. Todėl tokiais atvejais, kad būtų vykdoma technologijos sklaida, uždarjo naudojimo apribojimas paprastai nebūtinai.

4.2.6. Siejimas ir jungimas

- (243) Siejimas technologijos licencijavimo srityje vyksta tada, kai licenciaras technologijos licenciją (siejantis produktas) išduoda nustatydamas sąlygą, kad licenciatas gaus kitos technologijos licenciją arba pirs produktą iš licenciaro arba kito jo nurodyto subjekto (susietas produktas). Jungimas vyksta tada, kai dvi technologijos arba technologija ir produktas yra parduodami tik kartu kaip paketas. Tačiau abiem atvejais taikoma sąlyga, kad atitinkami produktai ir technologijos būtų skirtingi tuo aspektu, kad produktai ir technologijos, kurie yra siejami arba jungiami, turėtų skirtingus vartotojus. Šiuo atveju siejimo sąvoka apima ir siejimą, ir jungimą.
- (244) TPBIR 3 straipsnis, kuris riboja bendrosios išimties taikymo sritį pagal rinkos dalies ribas, užtikrina, kad siejimui ir jungimui bendroji išimtis nebūtų taikoma: jei susitarimus sudaro konkuruojančios šalys – kai viršijama 20 % rinkos dalies riba, jei susitarimus sudaro nekonkuruojančios šalys – kai viršijama 30 % rinkos dalies riba. Rinkos dalies ribos yra taikomos visoms atitinkamoms technologijų ar produktų rinkoms, kurioms galioja technologijų perdavimo susitarimas, įskaitant susieto produkto rinką. Likusioje šio skirsnio dalyje pateikiamos atskirų atvejų, kai užimama rinkos dalis viršija nustatytą ribą, siejimo vertinimo rekomendacijos ⁽¹⁰⁸⁾.
- (245) Pagrindinis siejimo ribojamasis poveikis – konkuruojančių susieto produkto tiekėjų konkurencinių galimybių ribojimas. Siejant taip pat galima suteikti galimybę licenciarui išlaikyti įtaką siejančio produkto rinkoje padidinant kliūtis patekti į rinką. Pavyzdžiui, dėl siejimo nauji rinkos dalyviai gali būti priversti tuo pat metu stengtis patekti į kelias rinkas. Be to, siejimas gali suteikti galimybę licenciarui padidinti autorinius atlyginimus, pavyzdžiui, kai siejantis produktas ir susietas produktas yra iš dalies pakeičiami ir jie abu nenaudojami pagal nustatytas proporcijas. Siejimu licenciatui neleidžiama pereiti prie išteklių pakaitalų reaguojant į išaugusį autorinį atlyginimą už produktą, kurio atžvilgiu taikomas siejimas. Šios konkurencijos problemos nepriklauso nuo to, ar susitarimo šalys yra konkurentės. Kad siejimas turėtų tikėtiną antikonkurencinį poveikį, licenciaras turi turėti didelę įtaką

⁽¹⁰⁸⁾ Šių analizės principų praktinio taikymo pavyzdį galima rasti 2012 m. gruodžio 20 d. Komisijos sprendimo byloje AT.39230 – Rio Tinto Alcan, 96 ir tolesniuose punktuose.

siejančio produkto rinkoje ir taip apriboti konkurenciją susieto produkto rinkoje. Jei licenciaras neturi tokios įtakos rinkoje, mažai tikėtina, kad jis galės pasitelkti savo technologiją tam, kad apribotų susieto produkto tiekėjų konkurencines galimybes. Be to, kaip ir išipareigojimo nekonkuruoti atveju, kad ribojamasis poveikis konkurencinėms galimybėms būtų pastebimas, siejimas turi būti susijęs su pakankama susieto produkto rinkos dalimi. Tais atvejais, kai licenciaras turi įtakos susieto, o ne siejančio produkto rinkoje, apribojimas analizuojamas kaip nekonkuravimo sąlyga arba privalomo kiekio nustatymas. Tai atspindi tą faktą, kad konkurencijai svarbūs klausimai greičiausiai kils susieto produkto rinkoje, o ne siejančio produkto rinkoje ⁽¹⁰⁹⁾.

- (246) Siejant taip pat galima padidinti veiksmingumą. Pavyzdžiui, tuo atveju, kai susietas produktas yra reikalingas tam, kad licencijuotą technologiją būtų galima naudoti techniniu požiūriu tinkamu būdu, arba tam, kad būtų galima užtikrinti, jog gamyba pagal licenciją atitinka kokybės standartus, kurių laikosi licenciaras ir kiti licenciatų. Tokiais atvejais siejimas dažnai atitiks Sutarties 101 straipsnio 3 dalies sąlygas. Jei licenciatas naudoja licenciaro prekių ženklą ar pavadinimą arba jei dėl kitų priežasčių vartotojams yra aišku, kad tarp produkto, pagaminto pagal licencijuotą technologiją, ir licenciaro egzistuoja sąsaja, licenciaras turi teisėtą interesą užtikrinti, kad produktų kokybė nemenkintų jo technologijos vertės ir nedarytų žalos jo komercinei reputacijai. Be to, jei vartotojams yra žinoma, kad licenciaras ir jo licenciatas gamina produktus pagal tą pačią technologiją, mažai tikėtina, kad licenciatas imtų licenciją, jei ne visos šalys ją naudoja techniniu požiūriu tinkamu būdu.

4.2.7. Išipareigojimas nekonkuruoti

- (247) Su technologijų licencijavimu susijęs išipareigojimas nekonkuruoti reiškia licenciatų išipareigojimą nenaudoti su licencijuota technologija konkuruojančių trečiųjų šalių technologijų. Išipareigojimas nekonkuruoti, susijęs su licenciaro tiekiamu produktu arba papildoma technologija, aptariamas šių gairių 4.2.6 skirsnyje, kuriame nagrinėjamas siejimas.
- (248) Pagal TPBIR bendroji išimtis taikoma išipareigojimams nekonkuruoti susitarimuose, sudarytuose tiek tarp konkuruojančių, tiek tarp nekonkuruojančių šalių, kol atitinkamai neviršijamos 20 % ir 30 % rinkos dalies ribos. Likusioje šio skirsnio dalyje pateikiamos rekomendacijos, kaip vertinti nekonkuravimo išipareigojimus atskirais atvejais, kai viršijamos rinkos dalies ribos.
- (249) Pagrindinė rizika konkurencijai, kurią kelia išipareigojimams nekonkuruoti, yra trečiųjų šalių technologijų konkurencinių galimybių ribojimas. Išipareigojimams nekonkuruoti taip pat gali sudaryti sąlygas licenciarams sudaryti slapthus susitarimus, kai keli licenciarai naudoja tokius išipareigojimus atskiruose susitarimuose (kumuliacinis naudojimas) arba konkuruojančių šalių abipusio licencijavimo atveju, kai abi šalys susitaria nenaudoti trečiųjų šalių technologijų. Dėl konkuruojančių technologijų konkurencinių galimybių ribojimo mažėja konkurencinis spaudimas autoriniams atlyginimams, kuriuos nustato licenciaras, ir, ribojant licenciatų galimybes nuo vienos konkuruojančių technologijų pereiti prie kitų, mažėja esamų technologijų konkurencija. Kadangi abiem atvejais problema yra konkurencinių galimybių ribojimas, iš esmės tas pats nagrinėjimas gali būti taikomas konkuruojančių ir nekonkuruojančių šalių susitarimų atvejais.
- (250) Konkurencinių galimybių ribojimas gali pasireikšti tuomet, jei didelis potencialių licenciatų skaičius jau yra susietas su vienu arba kumuliacinio poveikio atveju, keliais technologijos šaltiniais ir jiems draudžiama naudoti konkuruojančias technologijas. Ribojamasis poveikis konkurencinėms galimybėms gali būti sukeltas susitarimais, kuriuos sudaro vienas didelę įtaką rinkoje turintis licenciaras, arba kumuliacinio kelių licenciarų sudarytų susitarimų poveikio net ir tuo atveju, jei kiekvienam susitarimui arba susitarimų tinklui yra taikomas TPBIR. Tačiau mažai tikėtina, kad pastaruoju atveju bus sukeltas stiprus kumuliacinis poveikis, kol nebus susieta didesnė kaip 50 % rinkos dalis. Viršijus tą ribą tikėtina, kad bus smarkiai ribojamos konkurencinės galimybės, kai nauji licenciatas susidurs su palyginti didelėmis kliūtimis patekti į rinką. Jei kliūtys patekti į rinką yra nedidelės, nauji licenciatas gali į ją patekti ir naudoti komerciškai patrauklias trečiųjų šalių technologijas, taip sudarydami realią

⁽¹⁰⁹⁾ Taikomi analizės principai aptarti šių gairių 4.2.7 skirsnyje ir Vertikaliųjų apribojimų gairių 298 ir tolesniuose punktuose.

alternatyvą esamiems licenciatams. Siekiant nustatyti realias trečiųjų šalių galimybes patekti į rinką ir vykdyti plėtrą, taip pat būtina atsižvelgti, kokia apimtimi pagal išpareigojimus nekonkuruoti platintojai yra susieti su licenciatais. Trečiųjų šalių technologijų galimybė patekti į rinką yra reali tik tuomet, jei šios šalys gali naudotis reikalingais gamybos ir platinimo ištekliais. Kitaip tariant, kliūčių patekti į rinką sumažinimas priklauso ne tik nuo to, ar yra licenciatų, be ir nuo jų galimybių naudotis platinimo ištekliais. Vertindama ribojamąjį poveikį konkurencinėms galimybėms platinimo lygmeniu, Komisija taikys Vertikaliųjų apribojimų gairių 8.2.1 skirsnyje numatytus analizės principus ⁽¹¹⁰⁾.

- (251) Kai licenciaras turi didelę įtaką rinkoje, licenciatų išpareigojimais pirkti technologiją tik iš licenciaro gali turėti didelį ribojamąjį poveikį konkurencinėms galimybėms. Kuo tvirtesnė licenciaro padėtis rinkoje, tuo didesnė konkuruojančių technologijų konkurencinių galimybių ribojimo rizika. Kad ribojamasis poveikis konkurencinėms galimybėms būtų pastebimas, išpareigojimais nekonkuruoti nebūtinai turi aprėpti didelę rinkos dalį. Pastebimas ribojamasis poveikis konkurencinėms galimybėms gali būti tuomet, jei išpareigojimais nekonkuruoti skiriami įmonėms, kurios yra potencialiausios konkuruojančių technologijų licenciarės. Konkurencinių galimybių ribojimo rizika yra ypač didelė, kai potencialių licenciatų skaičius yra nedidelis.
- (252) Išpareigojimais nekonkuruoti taip pat gali turėti skatinamąjį poveikį konkurencijai. Pirma, tokiais išpareigojimais gali būti skatinama technologijų sklaida mažinant neteisėto pasisavinimo riziką, ypač, kai kalbama apie licencijuotą praktinę patirtį. Jei licenciatas turi teisę įsigyti konkuruojančios technologijos teisių licenciją iš trečiųjų šalių, kyla rizika, kad licencijuota praktinė patirtis bus naudojama kartu su konkuruojančiomis technologijomis ir ją pasinaudos konkurentai. Jei licenciatas naudoja ir konkuruojančias technologijas, tai gali apsunkinti galimybę stebėti autorinių atlyginimų mokėjimą. Tai gali atgrasyti licenciarus nuo licencinių susitarimų sudarymo.
- (253) Antra, išpareigojimais nekonkuruoti, kurie gali būti taikomi kartu su išskirtinėmis teritorijomis, gali būti būtini siekiant užtikrinti, kad licenciatas turėtų paskatą investuoti į licencijuotą technologiją ir ją veiksmingai naudoti. Tais atvejais, jei susitarimui taikoma Sutarties 101 straipsnio 1 dalis, nes jis turi pastebimą ribojamąjį poveikį konkurencinėms galimybėms, kad būtų taikoma 101 straipsnio 3 dalis, gali tekti pasirinkti mažiau konkurenciją ribojančią alternatyvą. Tarp tokių alternatyvų gali būti mažiausios galimos produkcijos apimtys nustatymas arba išpareigojimais mokėti minimalų autorinį atlyginimą – tokios alternatyvos paprastai turi mažiau galimybių riboti konkuruojančių technologijų konkurencingumą.
- (254) Trečia, tais atvejais, kai licenciaras išpareigoja daug investuoti, pavyzdžiui, į konkretaus kliento mokymą ir licencijuotos technologijos pritaikymą pagal licenciato poreikius, išpareigojimas nekonkuruoti arba, kaip alternatyva, išpareigojimais dėl mažiausios galimos produkcijos apimtys ar minimalaus autorinio atlyginimo gali būti būtini, kad licenciaras būtų skatinamas investuoti ir būtų išvengta sulaikymo problemų. Tačiau daugeliu atvejų licenciaras galės susigrąžinti tokių investicijų išlaidas, gaudamas vienkartinės išmokos mokėjimą. Tai reiškia, kad yra mažiau ribojančių alternatyvų.

4.3. Susitarimai dėl ginčų sprendimo

- (255) Technologijos teisių licencijavimas susitarimuose dėl ginčų sprendimo gali būti naudojamas kaip priemonė ginčams spręsti arba išvengti padėties, kai viena šalis pasinaudoja savo intelektinės nuosavybės teisėmis, kad sutrukdytų kitai šaliai naudotis tos šalies intelektinės nuosavybės teisėmis ⁽¹¹¹⁾.
- (256) Sprendžiant ginčus dėl technologijų, susitarimai dėl ginčų sprendimo iš principo yra teisėtas būdas rasti abiem pusėms priimtina kompromisą *bona fide* teisiniame ginče. Kita vertus, intelektinės nuosavybės teisių galiojimo ir jų taikymo srities ginčijimas yra įprastas konkuruojant tuose sektoriuose, kuriuose egzistuoja su technologijomis susijusios išimtinės teisės ⁽¹¹²⁾. Be to, negaliojančių intelektinių teisių, dėl kurių kyla nereikalingų kliūčių inovacijoms ir ekonominei veiklai, panaikinimas atitinka bendrąjį viešąjį interesą ⁽¹¹³⁾.

⁽¹¹⁰⁾ Žr. 20 išnašą.

⁽¹¹¹⁾ TPBIR ir šiomis gairėmis nepažeidžiamas Sutarties 101 straipsnio taikymas susitarimams dėl ginčų sprendimo, į kuriuos neįtraukti licencijavimo susitarimai.

⁽¹¹²⁾ Žr. 2020 m. sausio 30 d. Teismo sprendimo *Generics (UK) ir kt.*, C-307/18, ECLI:EU:C:2020:52, 81 punktą; 2024 m. birželio 27 d. Teismo sprendimo *Komisija / Krka*, C-151/19 P, ECLI:EU:C:2024:546, 72 punktą; 2024 m. birželio 27 d. Teismo sprendimo *Komisija / Servier ir kt.*, C-176/19 P, ECLI:EU:C:2024:549, 105 punktą.

⁽¹¹³⁾ Žr. 1986 m. vasario 25 d. Teismo sprendimo *Windsurfing / Komisija*, C-193/83, ECLI:EU:C:1986:75, 92 punktą.

- (257) Įvertinus konkretų licencijos turinį ir ekonomines aplinkybes, licencijavimas, įskaitant abipusį licencijavimą, susitarimų dėl ginčų sprendimo kontekste gali būti laikomas teisėtu konkurencijos teisės požiūriu, jei be licencijos licenciatas būtų išstumtas iš rinkos ⁽¹¹⁴⁾.
- (258) Tačiau susitarimais dėl ginčų sprendimo taip pat gali būti ribojama konkurencija, kaip tai apibrėžta Sutarties 101 straipsnio 1 dalyje, atsižvelgiant į jų sąlygas ir kitų šalių sudarytų susitarimų sąlygas, taip pat į jų teisinį ir ekonominį kontekstą ⁽¹¹⁵⁾. Tais atvejais visų pirma būtina įvertinti, ar šalys yra faktinės ar potencialios konkurentės.

Mokestis už apribojimą susitarimuose dėl ginčų sprendimo

- (259) Susitarimai dėl ginčų sprendimo, kuriuose numatomas mokestis už apribojimą arba mokestis už vėlavimą, dažnai yra nesusiję su technologijos teisių perdavimu, tačiau yra grindžiami vienos šalies vertės perdavimu mainais į kitos šalies patekimo į rinką ir (arba) plėtos joje ribojimą, ir jiems gali būti taikoma 101 straipsnio 1 dalis ⁽¹¹⁶⁾.
- (260) Pavyzdžiui, susitarimai dėl ginčų sprendimo, kuriuose numatomas mokestis už apribojimą arba mokestis už vėlavimą, kuriuos sudaro faktinės arba potencialios konkurentės, laikomi apribojimu pagal tikslą, kai išnagrinėjus tokį susitarimą akivaizdu, kad su juo susiję vertės perdavimai neturi jokio kito paaiškinimo, išskyrus tai, kad jais siekiama tiek technologijos turėtojo, tiek kitų jame dalyvaujančių šalių komercinio intereso nekonkuruoti pranašumais ⁽¹¹⁷⁾. Tai taikoma, pavyzdžiui, tais atvejais, kai šalis vienai ar kelioms kitoms šalims perduoda tam tikrą vertę ir dėl tokio perdavimo tos šalys gauna grynąją naudą, kuri yra pakankamai reikšminga, kad atgrasytų jas nuo bandymų savarankiškai patekti į rinką ar joje plėstis ⁽¹¹⁸⁾.

Abipusis licencijavimas susitarimuose dėl ginčų sprendimo

- (261) Susitarimams dėl ginčų sprendimo, pagal kuriuos šalys tik išduoda viena kitai abipuses licencijas ir nustato savo technologijų naudojimo, įskaitant jų licencijavimą trečiosioms šalims, apribojimus, gali būti taikoma Sutarties 101 straipsnio 1 dalis. Mažai tikėtina, kad susitarimas kels konkurencijos problemų, jei šalys nėra faktinės arba potencialios konkurentės, o abipusės licencijos išduodamos tik tiek, kiek būtina tikram dvipusio blokavimo poveikiui panaikinti. Jei šalys visgi yra konkurentės ir šalys dalijasi rinkas arba nustato abipusius einamuosius autorinius atlyginimus, kurie turi didelę įtaką rinkos kainoms, labai tikėtina, kad susitarimui bus taikoma 101 straipsnio 1 dalis.
- (262) Jei pagal susitarimą dėl ginčų sprendimo šalys turi teisę naudoti viena kitos technologijas ir susitarimas yra taikomas būsimiems patobulinimams, būtina įvertinti susitarimo poveikį šalių paskatai diegti inovacijas. Tais atvejais, kai šalys turi didelę įtaką rinkoje, tikėtina, kad susitarimui bus taikoma Sutarties 101 straipsnio 1 dalis, jei juo užkertamas kelias šalims įgyti konkurencinį pranašumą viena prieš kitą. Susitarimais, kuriais panaikinamos arba stipriai sumažinamos šalių galimybės įgyti konkurencinį pranašumą viena prieš kitą, mažinama paskata diegti

⁽¹¹⁴⁾ Žr., pvz., 2024 m. birželio 27 d. Teismo sprendimo *Komisija / Krka*, C-151/19 P, ECLI:EU:C:2024:546, 398 punktą, kuriame paaiškinama, kad tai netaikoma, jei šalių susitarimais licenciatui taip pat draudžiama eiti į kitas rinkas.

⁽¹¹⁵⁾ Šiuo klausimu žr. 2024 m. birželio 27 d. Teismo sprendimo *Komisija / Servier ir kt.*, C-176/19 P, ECLI:EU:C:2024:549, 178–179 punktus.

⁽¹¹⁶⁾ Žr., pvz., 2020 m. vasario 30 d. Teismo sprendimo *Generics (UK) ir kt.*, C-307/18, ECLI:EU:C:2020:52, 60 ir tolesnius punktus. Taip pat žr. 2024 m. birželio 27 d. Teismo sprendimo *Komisija / Servier ir kt.*, C-176/19 P, ECLI:EU:C:2024:549, 104 punktą. Šiame sprendime paaiškinama, kad, atsižvelgiant į konkrečias farmacijos pramonės aplinkybes ir susitarimus dėl ginčo dėl patento sprendimo tarp originalių vaistų gamintojo ir generinių vaistų gamintojo, vertės perdavimas gali būti laikomas teisėtu, jeigu jis visiškai pateisinamas poreikiu kompensuoti išlaidas ar sutrikimus, kuriuos sukėlė išspręsta byla, pavyzdžiui, išlaidas ir mokesčius generinių vaistų gamintojo konsultantams, arba poreikiu atlyginti už faktinį ir įrodytą generinių vaistų gamintojo prekių tiekimą ar paslaugų teikimą originalių vaistų gamintojui.

⁽¹¹⁷⁾ Žr., pavyzdžiui, 2021 m. kovo 25 d. Teismo sprendimo *Lundbeck / Komisija*, C-591/16 P, ECLI:EU:C:2021:243, 114 punktą.

⁽¹¹⁸⁾ Nereikalaujama, kad ši gryoji nauda būtų didesnė už pelną, kurį konkurentė būtų gavusi, jei būtų laimėjusi bylą dėl patento. Žr., pavyzdžiui, 2020 m. sausio 30 d. Teismo sprendimo *Generics (UK) ir kt.*, C-307/18, ECLI:EU:C:2020:52, 87–94 punktus.

inovacijas, todėl jie turi neigiamą poveikį pagrindiniam konkurencijos parametru. Taip pat mažai tikėtina, kad tokie susitarimai tenkins 101 straipsnio 3 dalies sąlygas. Ypač mažai tikėtina, kad apribojimas pagal trečiąją 101 straipsnio 3 dalies sąlygą bus vertinamas kaip būtinas. Kad būtų pasiektas susitarimo tikslas užtikrinti, jog šalys galėtų toliau naudoti nuosavas technologijas ir kita šalis neužkirstų kelio šiai galimybei, nėra būtina, kad šalys susitartų dalintis būsimomis inovacijomis. Tačiau jei licencijos tikslas yra leisti šalims plėtoti atitinkamas savo technologijas ir pagal šią licenciją nereikalaujama, kad šalys naudotų tuos pačius technologinius sprendimus, mažai tikėtina, kad šalys neteks galimybės įgyti konkurencinį pranašumą viena prieš kitą. Tokiais susitarimais paprasčiausiai sukuriama dizaino laisvė, nes kitai šaliai užkertamas kelias ateityje reikšti pretenzijas dėl teisių pažeidimo.

Reikalavimas neprieštarauti susitarimuose dėl ginčų sprendimo

- (263) Kalbant apie susitarimus dėl ginčų sprendimo, reikalavimui neprieštarauti Sutarties 101 straipsnio 1 dalis dažnai netaikoma.
- (264) Tačiau reikalavimai neprieštarauti susitarimuose dėl ginčų sprendimo tam tikromis aplinkybėmis gali būti antikonkurenciniai ir jiems gali būti taikoma Sutarties 101 straipsnio 1 dalis ⁽¹¹⁹⁾. Pavyzdžiui, reikalavimas neprieštarauti gali būti pasitelktas siekiant pašalinti konkurentą, kuris, nesant šio reikalavimo, tikriausiai būtų kėlęs konkurencinę grėsmę ⁽¹²⁰⁾. Be to, reikalavimu neprieštarauti gali būti pažeista 101 straipsnio 1 dalis, jeigu intelektinės nuosavybės teisė buvo suteikta pagal pateiktą neteisingą ar klaidinančią informaciją ⁽¹²¹⁾. Išsamus tokių reikalavimų nagrinėjimas taip pat gali būti būtinas, jei technologijos teisės yra būtinas išteklius licencianto vykdomai gamybai (taip pat žr. šių gairių (160) punktą).

4.4. Technologijų fondai

- (265) Technologijų fondai yra apibrėžiami kaip susitarimai, pagal kuriuos dvi arba daugiau šalių sudaro technologijų paketą, kuris licencijuojamas ne tik fondo nariams, bet ir trečiosioms šalims. Struktūros požiūriu technologijų fondai gali būti sudaromi kaip paprasti riboto šalių skaičiaus susitarimai arba sudėtingesni susitarimai, pagal kuriuos fondo technologijų licencijavimo organizavimas yra patikimas atskiram subjektui. Abiem atvejais fondas gali suteikti galimybę licenciatams naudotis fonde esančia technologija pagal bendrąją licenciją.
- (266) Technologijų fondai nebūtinai yra tiesiogiai susiję su standartais, tačiau fondai dažnai visapusiškai arba iš dalies palaiko *de facto* ar *de jure* pramoninį standartą ⁽¹²²⁾. Į skirtingus technologijų fondus gali būti įtraukti konkuruojantys standartai ⁽¹²³⁾. Technologijų fondai, visų pirma dėl kurių mažėja sandorių išlaidos ir nustatomos kumuliacinių autorių atlyginimų ribos, taip užkertant kelią dvigubos maržos mokėjimui, taip pat gali turėti skatinamąjį poveikį konkurencijai. Jie suteikia galimybę vienu metu licencijuoti fondą sudarančias technologijas. Tai ypač naudinga tiems sektoriams, kuriuose dominuoja intelektinės nuosavybės teisės ir būtina įsigyti daugelio licenciarų licencijas, jei norima veikti rinkoje. Tais atvejais, kai licenciatas gauna su licencijuotos technologijos naudojimu susijusias nuolatinės paslaugas, bendras licencijavimas ir paslaugų tekimas per fondą gali padėti dar labiau sumažinti sąnaudas. Patentų fondai taip pat gali būti naudingi taikant konkurenciją skatinančius standartus.

⁽¹¹⁹⁾ Žr., pvz., 2020 m. vasario 30 d. Teismo sprendimo *Generics (UK) ir kt.*, C-307/18, ECLI:EU:C:2020:52, 82 punktą.

⁽¹²⁰⁾ Žr. šiuo klausimu 2023 m. spalio 18 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Teva Pharmaceutical Industries ir Cephalon / Komisija*, T-74/21, ECLI:EU:T:2023:651, 242 punktą.

⁽¹²¹⁾ Žr. šiuo klausimu 2020 m. lapkričio 26 d. Komisijos sprendimo byloje AT.39686 – *Cephalon*, 1208 punktą.

⁽¹²²⁾ Kaip vertinami standartai ir standartizavimo susitarimai žr. 16 išnašoje nurodytų Gairių dėl horizontaliųjų susitarimų 7 skyrių. Technologijų fondai paprastai turi licencijavimo programas, grindžiamas konkrečiais pramoniniais standartais.

⁽¹²³⁾ Šiuo klausimu žr. Komisijos pranešimą spaudai IP/02/1651 dėl trečiosios kartos (3G) judriojo ryšio paslaugų patentų licencijavimo. Tas atvejis susijęs su penkiais technologijų fondais, naudotais sukurti penkioms skirtingoms technologijoms, kurių kiekviena galėjo būti naudojama 3G ryšio įrangai gaminti.

- (267) Technologijų fondai taip pat gali riboti konkurenciją. Įsteigus technologijų fondą, visais atvejais į fondą įtrauktos technologijos parduodamos kartu, todėl kai fondą sudaro vien tik arba dažniausiai technologijų pakaitalai, tai prilygsta kainų nustatymo karteliui. Technologijų fondai taip pat gali riboti alternatyvių technologijų konkurencines galimybes, pavyzdžiui, kai fondas grindžiamas pramoniniu standartu arba jam nustatomas *de facto* pramoninis standartas. Jei egzistuoja standartas ir kartu yra fondas, naujoms technologijoms gali būti sunkiau patekti į rinką arba tai apriboja rinkoje jau esančių konkuruojančių technologijų konkurencines galimybes.
- (268) Susitarimams, kuriais įsteigiami technologijų fondai ir kuriais nustatomos jų naudojimo sąlygos, nepriklausomai nuo šalių skaičiaus, TPBIR netaikomas. Taip yra todėl, kad susitarimu steigti fondą konkrečiam licenciatui nesuteikiama teisė gaminti sutartinius produktus (žr. šių gairių 3.2.4 skirsnį). Tokie susitarimai turi būti vertinami vien tik pagal šias gaires.
- (269) Technologijų fondai kelia tam tikrų klausimų, kurie nekyla dėl kitų rūšių technologijų licencijavimo, visų pirma susijusių su į juos įtraukiamų technologijų parinkimu ir fondo naudojimu. Į fondą įtrauktos technologijos licencijavimas paprastai yra daugiašalis susitarimas, nes licencijos sąlygas paprastai nustato į fondą savo technologijas įnešusios šalys. Todėl fondo technologijos licencijavimui TPBIR irgi netaikomas. Tai atskirai aptariama šių gairių (285) punkte ir 4.4.2 skirsnyje.

4.4.1. Technologijų fondų kūrimo ir naudojimo vertinimas

- (270) Tai, kaip technologijų fondas kuriamas, organizuojamas ir veikia, gali sumažinti riziką, kad šiuo fondu gali būti siekiama apriboti konkurenciją arba kad ji gali būti faktiškai apribojama, ir padėti užtikrinti, kad toks susitarimas turėtų konkurenciją skatinantį poveikį. Vertindama galimą konkurencijai keliamą riziką ir veiksmingumą, Komisija, be kitų veiksnių, atsižvelgs į fondo steigimo proceso skaidrumą, fondo technologijų atranką ir pobūdį, įskaitant nepriklausomų ekspertų dalyvavimo kuriant ir naudojant fondą mastą, taip pat, ar įtrauktos keitimosi neskelbtina informacija apsaugos priemonės ir ginčų sprendimo mechanizmai.

Atviras dalyvavimas

- (271) Kai kuriant fondą ar bet kokią *de facto* arba *de jure* standartą, kuriuo grindžiamas fondas, gali dalyvauti visos suinteresuotosios šalys, yra didesnė tikimybė, kad į fondą įtraukiamos technologijos bus atrenkamos pagal jų kainą ir kokybę, nei tuo atveju, kai fondą steigia ribota technologijų savininkų grupė.

Fondo technologijų atranka ir pobūdis

- (272) Technologijų fondų galimybės kelti riziką konkurencijai arba skatinti veiksmingumą labai priklauso nuo fondo technologijų ir fondui nepriklausančių technologijų santykio. Būtina atskirti du pagrindinius dalykus: a) viena kitą papildančias technologijas bei technologijų pakaitalus ir b) esmines bei neesmines technologijas.
- (273) Dvi technologijos yra ne viena kitos pakaitalai, o papildo viena kitą, kai abi yra reikalingos su technologija susijusiam produktui gaminti arba procesui vykdyti. Ir atvirkščiai, technologijos yra pakaitalai, jei bet kurią iš technologijų jos turėtojas gali naudoti su technologija susijusiam produktui gaminti arba procesui vykdyti.
- (274) Technologija gali būti esminė dviem atvejais:
- a) kai technologija būtina reikalinga su fondo technologijomis susijusiam produktui gaminti arba procesui vykdyti;
 - b) kai technologija būtina reikalinga gaminant produktą arba vykdant procesą pagal su fondo technologijomis susijusį standartą.

- (275) Pirmuoju atveju technologija yra esminė (palyginti su neesmine technologija), jei jos (komerciniu ir techniniu požiūriu) perspektyvių pakaitalų nėra nei fonde, nei už jo ribų ir jei ta technologija sudaro būtiną su fondu susijusio technologijų paketo, būtino produktui (-ams) gaminti arba procesui (-ams) vykdyti, dalį. Antruoju atveju technologija yra esminė, jei ji sudaro reikalingą (t. y. nėra tinkamų pakaitalų) fondo technologijų dalį, kad būtų laikomasi standarto, į kurį įtrauktos fondo technologijos (esminės standarto technologijos). Technologijos, kurios yra esminės, iš esmės taip pat papildo viena kitą, nes kiekviena technologija turi pasinaudoti visu į fondą įtrauktų technologijų paketu. Vien tai, kad technologijos turėtojas paskelbia, kad technologija yra esminė, dar nereiškia, kad tokia technologija yra esminė pagal šiam punkte aprašytus kriterijus.
- (276) Jei fondo technologijos yra pakaitalai, tikėtina, kad autoriniai atlyginimai bus didesni nei kitu atveju, nes licenciatas nesinaudoja atitinkamų technologijų konkurencijos teikiama nauda. Jei fondo technologijos yra papildančios technologijos, technologijų fondu mažinamos sandorio išlaidos ir dėl to bendri autoriniai atlyginimai gali būti mažesni. Taip yra todėl, kad šalys gali nustatyti bendrą autorinį atlyginimą už paketą, vietoj to, kad kiekvienas licenciaras nustatytų atskirą autorinį atlyginimą už savo technologiją, neatsižvelgdamas į tai, kad autorinio atlyginimo už vieną technologiją didinimas paprastai sumažins vieną kitą papildančių technologijų paklausą. Jeigu autoriniai atlyginimai už vieną kitą papildančias technologijas yra nustatomi atskirai, visų tų autorinių atlyginimų suma dažnai gali viršyti sumą, kuri fondo būtų bendrai nustatoma už tų pačių vieną kitą papildančių technologijų rinkinį. Fondui nepriklausančių pakaitalų vaidmens vertinimas pateikiamas (286) punkte.
- (277) Papildančių technologijų ir pakaitalų skirtumas nėra visais atvejais aiškus, nes technologijos gali būti ir iš dalies papildančios, ir iš dalies pakaitalai. Jei sujungus abi technologijas galima padidinti veiksmingumą, tikėtina, kad licenciatas prašys abi technologijas vertinti kaip papildančias technologijas, net jei jos iš dalies yra pakaitalai. Tokiais atvejais tikėtina, kad jei nebūtų technologijų fondo, licenciatas norėtų įgyti abiejų technologijų licencijas, nes naudodami abi technologijas gautų daugiau ekonominės naudos, negu naudodami vieną iš jų.
- (278) Jeigu nėra poreikiais grindžiamų įrodymų, tam tikros fondo ypatybės gali rodyti, kad fondo technologijos papildo viena kitą, pavyzdžiui:
- (a) technologijas fondui teikiančios šalys ir toliau gali laisvai atskirai licencijuoti savo technologijos teises;
 - (b) fondas siūlo tiek visą paketą, tiek galimybę atskirai licencijuoti kiekvienos šalies technologijos teises;
 - (c) visas autorinis atlyginimas už atskiras licencijas į visas fondo technologijas neviršija autorinio atlyginimo, kurį fondas nustatė už visą technologijos teisių paketą.
- (279) Į fondą įtraukus technologijų pakaitalus paprastai ribojama skirtingų technologijų konkurencija, nes tai gali prilygti kolektyviniam jungimui ir kainos nustatymui tarp konkuruojančių šalių. Paprastai Komisija laiko, kad svarbių technologijų pakaitalų įtraukimas į technologijų fondą riboja konkurenciją, kaip tai numatyta Sutarties 101 straipsnio 1 dalyje. Komisija taip pat mano, kad mažai tikėtina, kad šiuo atveju bus tenkinamos 101 straipsnio 3 dalies sąlygos. Atsižvelgiant į tai, kad tokios technologijos yra alternatyvios, įtraukiant į fondą abi technologijas, sandorių išlaidos nesutaupomos. Jei nebūtų fondo, licenciatas neprašytų abiejų technologijų licencijų. Siekiant sumažinti konkurencijos problemas, vien tik šalių laisvės atskirai suteikti licencijas nepakanka. Tikėtina, kad šalys turės mažai paskatų atskirai suteikti licencijas, kad nepakenktų licencijų iš fondo teikimo veiklai, nes veikdamos kartu jos turi didesnę įtaką rinkoje.

Atranka ir nepriklausomų ekspertų funkcijos

- (280) Kitas svarbus veiksnys vertinant konkurencijai keliamą riziką ir technologijų fondų veiksmingumą yra nepriklausomų ekspertų dalyvavimo steigiant ir naudojant fondą mastas. Pavyzdžiui, vertinimas, ar technologija yra būtina standartui, kuriuo grindžiamos fondo technologijos, dažnai yra sudėtingas, jį atlikti reikia specialių žinių. Nepriklausomų ekspertų dalyvavimas atliekant tokį vertinimą gali padėti užtikrinti, kad į technologijų fondą būtų įtraukiamos tik esminės technologijos. Jei į fondą įtrauktinas technologijas atranka nepriklausomas ekspertas, tai gali padėti užtikrinti, kad esamų technologinių sprendimų konkurencija nebūtų iškreipta.

- (281) Komisija atsižvelgs į tai, kaip atrenkami ekspertai ir kokias funkcijas jie turi atlikti. Ekspertai turėtų nepriklausyti įmonėms, kurios sudarė fondą. Jei ekspertai yra susiję su licenciarais arba fondo administratoriais arba kitaip priklauso nuo licenciarų arba fondo administratorių, eksperto dalyvavimui bus teikiama ne tokia didelė reikšmė. Kad ekspertai galėtų atlikti įvairias jiems patikėtas funkcijas, jie taip pat privalo turėti reikalingų techninių žinių. Nepriklausomų ekspertų funkcijos gali, visų pirma, apimti patikrinimą, ar technologijos teisės, kurias siūloma įtraukti į fondą, yra galiojančios ir esminės. Negaliojančios intelektinės nuosavybės teisės stabdo, o ne skatina inovacijas.
- (282) Galiausiai, svarbu atsižvelgti į ginčų sprendimo mechanizmą, numatytą fondo steigimo dokumentuose. Jei spręsti ginčą patikima fondui ar jo nariams nepriklausančioms institucijoms arba asmenims, labiau tikėtina, kad ginčo sprendimas bus objektyvus.

Keitimosi neskelbtina komercine informacija apsaugos priemonės

- (283) Taip pat svarbu atsižvelgti į šalių susitarimus dėl keitimosi neskelbtina komercine informacija⁽¹²⁴⁾. Komisija atsižvelgs į tai, kokios apsaugos priemonės įdiegtos siekiant užtikrinti, kad nebūtų keičiamasi neskelbtina komercine informacija. Nepriklausomas ekspertas, licencijavimo institucija arba fondo administratorius šiuo atžvilgiu gali atlikti svarbų vaidmenį užtikrindami, kad produkcijos apimtys ir pardavimo duomenys, kurie gali būti reikalingi autoriniams atlyginimams apskaičiuoti ir patikrinti, nebūtų atskleisti atitinkamose rinkose konkuruojantiems fondo nariams.
- (284) Taip pat turėtų būti nustatytos apsaugos priemonės, kuriomis būtų užtikrinama, kad konkuruojantys fondai nesikeis neskelbtina komercine informacija, visų pirma tais atvejais, kai technologijų turėtojai dalyvauja konkuruojančių fondų veikloje (ar juos kuriant).

Apsaugos taisyklė

- (285) Paprastai fondo steigimui ir veiklai, įskaitant licencijavimą, netaikoma Sutarties 101 straipsnio 1 dalis, nepriklausomai nuo šalių padėties rinkoje, jei tenkinamos šios sąlygos:
- (a) dalyvavimas fondo kūrimo procese turi būti atviras visiems suinteresuotiems technologijos teisių savininkams;
 - (b) į fondą įtrauktos technologijos teisės turi būti veiksmingai atskleidžiamos potencialiems ir esamiems licenciatams;
 - (c) siekiant užtikrinti, kad į fondą patektų tik esminės technologijos (kurios taip pat būtinai yra viena kitą papildančios), turi būti taikoma pakankamai apsaugos priemonių, o technologijos esmingumo patikrinimo metodika ir tokio esmingumo vertinimo rezultatai turi būti veiksmingai atskleidžiami potencialiems licenciatams;
 - (d) siekiant užtikrinti, kad keičiantis neskelbtina informacija (kaip antai duomenimis apie kainas ir produkcijos apimtį) būtų leidžiama keistis tik fondo steigimui ir veiklai būtina informacija, turi būti taikoma pakankamai apsaugos priemonių;
 - (e) fondo technologijoms licencijuojamos į fondą neišimtinu pagrindu;
 - (f) fondo technologijos visiems potencialiems licenciatams licencijuojamos iš fondo sąžiningomis, pagrįstomis ir nediskriminacinėmis sąlygomis⁽¹²⁵⁾, įskaitant nuostatas, kuriomis užtikrinama, kad mokestis už tas pačias technologijos teises nebūtų iš licenciatų imamas daugiau kaip vieną kartą;
 - (g) technologijas fondui teikiančios šalys ir licenciatai gali laisvai prieštarauti fondo technologijų teisėtumui ir reikšmingumui;
 - (h) technologijas fondui teikiančios šalys ir licenciatai gali laisvai kurti konkuruojančius produktus ir technologijas.

⁽¹²⁴⁾ Daugiau informacijos apie keitimąsi informacija pateikiama 16 išnašoje nurodytų Gairių dėl horizontaliųjų susitarimų 6 skyriuje.

⁽¹²⁵⁾ Daugiau informacijos apie sąžiningas, pagrįstas ir nediskriminacines sąlygas pateikiama 16 išnašoje nurodytų Gairių dėl horizontaliųjų susitarimų 458 punkte.

Apsaugos taisyklės netaikymas

- (286) Jei į fondą įtraukiami svarbios papildančios, bet ne esminės technologijos, kyla trečiųjų šalių technologijų konkurencinių galimybių ribojimo rizika. Tikėtina, kad technologiją įtraukus į fondą ir licencijuojant kaip paketo dalį, licenciatai turės mažai paskatų licencijuoti konkuruojančią technologiją, jei į už paketą sumokėtą autorinį atlyginimą taip pat įeis atlyginimas už technologijos pakaitalą. Be to, kai yra įtraukiamos technologijos, kurios nėra būtinos su technologijų fondu susijusiam (-iems) produktui (-ams) gaminti arba procesui (-ams) vykdyti arba kad būtų laikomasi standarto, į kurį įtraukta fondo technologija, licenciatai taip pat yra priversti mokėti už technologiją, kuri jiems gali būti nereikalinga. Taigi tokių viena kitą papildančių technologijų įtraukimas prilygsta kolektyviniam jungimui. Jei fondą sudaro neesminės technologijos, tikėtina, kad susitarimui bus taikoma Sutarties 101 straipsnio 1 dalis, jei šio fondo padėtis atitinkamoje rinkoje yra tvirta.
- (287) Atsižvelgiant į tai, kad pakaitalai ir viena kitą papildančios technologijos gali būti sukurtos vėliau nei fondas, sukūrus fondą būtinybė vertinti esmingumą nedingsta. Į fondą įtraukta technologija ilgainiui gali tapti neesminė dėl technologinės plėtros, pavyzdžiui, paties standarto raidos arba jo praktinio įgyvendinimo pokyčių. Pavyzdžiui, patentas, kuris laikomas esminiu ankstesnei standarto versijai, gali būti nebelaikomas tokiu, jei dėl vėlesnių pakeitimų jo svarba sumažėja arba jo naudojimas tampa nebūtinis. Jeigu fondo dėmesys atkreipiamas į tai, kad tokia alternatyvi technologija yra prieinama ir reikalinga licenciatams, galimybių ribojimo rizikos galima išvengti naujiems ir esamiems licenciatams teikiant licenciją be technologijos, kuri jau yra tapusi neesmine, už atitinkamai sumažintą autorinį atlyginimą. Tačiau gali būti ir kitų būdų užtikrinti, kad trečiųjų šalių technologijų konkurencinės galimybės nebūtų ribojamos.
- (288) Vertinant technologijų fondus, į kuriuos įtraukos neesminės, tačiau viena kitą papildančios technologijos, reikėtų atsižvelgti bent į šiuos veiksnius:
- (a) ar neesminės technologijos įtraukiamos į fondą siekiant teigiamo poveikio konkurencijai;
 - (b) ar fonde dalyvaujantys licenciarai gali laisvai atskirai suteikti savo atitinkamų technologijų licencijas: jei fondą sudaro nedaug technologijų ir už fondo ribų yra jų pakaitalų, licenciatai gali norėti sudaryti savo pačių technologijų paketą, kurio vieną dalį sudarytų į fondą įtrauktos technologijos, o kitą dalį – trečiųjų šalių technologijos;
 - (c) ar tais atvejais, kai į fondą įtrauktos technologijos naudojamos skirtingai ir ne visuomet reikia naudoti visas į fondą įtrauktas technologijas, fondas siūlo technologijas tik kaip vieną paketą arba jis siūlo atskirus paketus skirtingam naudojimui, kai į kiekvieną paketą įtrauktos tik susijusiam naudojimui reikalingos technologijos. Pastaruoju atveju technologijos, kurios nėra esminės konkrečiam produktui arba procesui, yra nesusietos su esminėmis technologijomis;
 - (d) ar į fondą įtrauktos technologijos yra siūlomos tik kaip vienas paketas ir ar licenciatai turi galimybę gauti tik dalies paketo licenciją ir mokėti atitinkamai mažesnę autorinį atlyginimą; ar galimybė įsigyti tik dalies paketo licenciją gali sumažinti trečiųjų šalių technologijų, neįtrauktų į fondą, konkurencinių galimybių ribojimo riziką, ypač jei licenciatui atitinkamai sumažinamas autorinis atlyginimas. Tam reikia, kad kiekvienai į fondą įtrauktai technologijai būtų nustatyta bendro autorinio atlyginimo dalis. Jei fondo ir atskirų licenciatų licencijavimo susitarimai galioja ilgai ir į fondą įtrauktos technologijos grindžiamos *de facto* pramoniniu standartu, taip pat būtina atsižvelgti į tai, kad dėl fondo į rinką gali nepatekti nauji technologijų pakaitalai. Tokiais atvejais, vertinant konkurencinių galimybių ribojimo riziką, tikslinga atsižvelgti į tai, ar licenciatai, pranešę prieš pagrįstą laiko tarpą, gali atsisakyti dalies licencijos, atitinkamai sumažinant autorinius atlyginimus.
- (289) Konkurenciją ribojančiais technologijų fondais, kaip apibrėžta Sutarties 101 straipsnio 1 dalyje, gali būti didinamas konkurenciją skatinantis veiksmingumas (žr. šių gairių (266) punktą), kuris turi būti įvertintas pagal 101 straipsnio 3 dalį ir lyginamas su neigiamu poveikiu konkurencijai. Pavyzdžiui, jei į technologijų fondą įtrauktos neesminės technologijos, tačiau jis atitinka visas kitas (285) punkte nurodytas apsaugos taisyklės sąlygas, ir yra konkurenciją skatinančių priežasčių į fondą įtraukti neesminius patentus (žr. šių gairių (288) punktą), o licenciatai turi galimybę gauti tik dalies paketo licenciją už atitinkamai sumažintą autorinį atlyginimą (žr. šių gairių (288) punktą), tikėtina, kad 101 straipsnio 3 dalies sąlygos bus tenkinamos.

4.4.2. Konkrečių apribojimų fondo ir jo licenciatų susitarimuose vertinimas

- (290) Jei susitarimas kurti technologijų fondą nepažeidžia Sutarties 101 straipsnio, kitame etape reikia įvertinti licencijavimo susitarimų, kuriuos fondas sudarė su savo licenciatais, poveikį konkurencijai. Sąlygoms, kuriomis išduodamos tos licencijos, gali būti taikoma 101 straipsnio 1 dalis. Šio skirsnio tikslas – aptarti tam tikrus apribojimus, kurie būdingi technologijų fondų licencijavimo susitarimams ir kuriuos reikia vertinti, atsižvelgiant į bendras fondo sudarymo aplinkybes. Fondo ir trečiųjų šalių licenciatų licencijavimo susitarimams TPBIR netaikomas (žr. šių gairių (269) punktą). Todėl šiame skirsnyje aptariamas tik licencijavimo klausimų, kurių kyla dėl licencijavimo technologijų fondų atveju, atskiras vertinimas.
- (291) Vertindama fondo ir licenciatų technologijų perdavimo susitarimus, Komisija vadovausis šiais pagrindiniais principais:
- (a) kuo tvirtesnė fondo padėtis rinkoje, tuo didesnė antikonkurencinio poveikio rizika;
 - (b) kuo tvirtesnė fondo padėtis rinkoje, tuo labiau tikėtina, kad susitarimas nesuteikti licencijų potencialiems licenciatams arba suteikti licencijas diskriminuojančiomis aplinkybėmis pažeis Sutarties 101 straipsnį;
 - (c) fondai neturėtų nepagrįstai riboti trečiųjų šalių technologijų konkurencinių galimybių arba alternatyvių fondų steigimo galimybių;
 - (d) susitarimuose neturėtų būti TPBIR 4 straipsnyje išvardytų griežtų apribojimų (žr. šių gairių 3.4 skirsnį).
- (292) Technologijų fondą, kuris atitinka Sutarties 101 straipsnį, steigiančios įmonės paprastai gali laisvai derėtis ir nustatyti autorinį atlyginimą už technologijų paketą (laikydamosi išpareigojimo suteikti licenciją sąžiningomis, pagrįstomis ir nediskriminacinėmis sąlygomis) ir kiekvienai technologijai tenkančią autorinio atlyginimo dalį iki arba po standarto sukūrimo. Toks susitarimas būdingas kuriant fondą ir jis negali būti vertinamas kaip ribojantis konkurenciją. Tam tikromis aplinkybėmis dėl fondo autorinių atlyginimų veiksmingiau susitarti iki standarto nustatymo, siekiant išvengti standarto nustatymo proceso nulemtą didesnio autorinio atlyginimo dydžio vienai ar kelioms esminėms technologijoms igijus didesnę įtaką rinkoje. Vis dėlto licenciatai turi turėti galimybę laisvai nustatyti pagal licenciją pagamintų produktų kainą.
- (293) Kai fondas užima dominuojančią padėtį rinkoje, autoriniai atlyginimai ir kitos licencijavimo sąlygos turėtų būti pagrįsti ir nediskriminaciniai, o licencijos turėtų būti neišimtinės⁽¹²⁶⁾. Tie reikalavimai yra būtini, siekiant užtikrinti, kad fondas būtų atviras ir vartotojų grandies rinkose nesukeltų ribojamojo poveikio konkurencinėms galimybėms ir kitokio antikonkurencinio poveikio. Tačiau tie reikalavimai nedraudžia nustatyti skirtingų autorinio atlyginimo dydžių už skirtingą naudojimą. Paprastai laikoma, kad konkurencija nėra ribojama, jei skirtingose produkto rinkose nustatomi skirtingi autorinio atlyginimo dydžiai, tačiau pačiose produkto rinkose neturėtų būti diskriminacijos. Visų pirma, fondo licenciatų vertinimas neturėtų priklausyti nuo to, ar jie taip pat yra licenciarai. Todėl Komisija atsižvelgs, ar licenciarams ir licenciatams taikomi tie patys išpareigojimai mokėti autorinį atlyginimą.
- (294) Licenciarai ir licenciatai turėtų turėti galimybę laisvai kurti konkuruojančius produktus ir standartus. Jie taip pat turėtų turėti galimybę laisvai suteikti ir gauti licencijas už fondo ribų. Šie reikalavimai yra būtini, siekiant sumažinti trečiųjų šalių technologijų konkurencinių galimybių ribojimo riziką ir užtikrinti, kad fondas neribotų inovacijų bei neužkirstų kelio kurti konkuruojančius technologinius sprendimus. Jei fondo technologija yra įtraukta į *de facto* pramoninį standartą ir jei šalims yra nustatomi išpareigojimai nekonkuruoti, fondas kelia didelę riziką, kad bus užkirstas kelias plėtoti naujas ir tobulesnes technologijas bei standartus.

⁽¹²⁶⁾ Tačiau jeigu technologijų fondas neturi įtakos rinkoje, licencijavimu iš fondo paprastai nebus ribojama konkurencija, kaip apibrėžta 101 straipsnio 1 dalyje, net jeigu tos sąlygos netenkinamos.

- (295) Atsakomojo suteikimo išpareigojimai neturėtų būti išimtiniai ir turėtų būti taikomi tik inovacijoms, kurios yra esminės arba svarbios naudojant fondo technologiją. Todėl fondas turi galimybę sulaukti fondui priklausančių technologijų patobulinimų ir jais naudotis. Fondo šalys gali teisėtai užtikrinti, kad licenciatas, įskaitant subrangovus, dirbančius pagal licenciato turimą licenciją, kurie turi ir įgyja esmines technologijas, negalėtų trukdyti naudoti fondo technologiją.
- (296) Vienas iš pavojų yra toks, kad technologijų fondai gali pridengti negaliojančias technologijos teises. Fondo buvimas gali padidinti išlaidas ir sumažinti tikimybę tas teises sėkmingai užginčyti. Ginčą galima pralaimėti, net jei fonde yra tik vienas galiojantis patentas. Jei fondas pridengia negaliojančius patentus, licenciatams gali tekti mokėti didesnius autorinius atlyginimus, todėl gali būti užkertamas kelias inovacijoms negaliojančio patento srityje. Šiomis aplinkybėmis tikėtina, kad fondo ir licenciatų technologijų perdavimo susitarime esantiems reikalavimams neprieštarauti, įskaitant susitarimo nutraukimo sąlygas ⁽¹²⁷⁾, bus taikoma Sutarties 101 straipsnio 1 dalis.

4.5. *Licencijavimo derybų grupės*

4.5.1. *Įvadas*

- (297) Licencijavimo derybų grupės (toliau – LDG) – tai susitarimai, pagal kuriuos potencialūs licenciatas (technologijas diegiantys subjektai) susitaria bendrai derėtis dėl technologijų perdavimo susitarimų sąlygų. Šiame skirsnyje pateiktos rekomendacijos taikomos LDG, kiek jos susijusios su derybomis dėl technologijų perdavimo susitarimų sąlygų, kaip apibrėžta TPBIR 1 straipsnio 1 dalies c punkte. Šios rekomendacijos taikomos neatsižvelgiant į:
- (a) LDG teisinę formą (pavyzdžiui, ar tai paprastas susitarimas, ar atskiras juridinis asmuo);
 - (b) ar LDG nariai yra konkuruojančios įmonės vartotojų grandies produktų rinkose, ar ne;
 - (c) ar derybas su LDG vykdo atskiras technologijos turėtojas ar technologijų fondas, ar tarpininkaujanti platforma ⁽¹²⁸⁾.
- (298) Kai LDG ir technologijos turėtojas derėdamiesi susitaria dėl licencijavimo sąlygų, tarp teisių turėtojo ir atskirų LDG narių sudaromi technologijų perdavimo susitarimai prireikus turi būti vertinami pagal TPBIR arba pagal šių gairių 4 skyrių.
- (299) Šiose rekomendacijose aptariamoms LDG Gairių dėl horizontaliųjų susitarimų 4 skyrius (Bendras pirkimas) netaikomas. Šios rekomendacijos nepažeidžia Sutarties 102 straipsnio taikymo.

Galimas konkurenciją skatinantis LDG poveikis

- (300) LDG gali palengvinti technologijų licencijavimą:
- (a) sumažindamos technologijų turėtojų ir technologijas įgyvendinančių subjektų atskirų derybų skaičių, tuo pačiu – licencijavimo sandorio išlaidas;
 - (b) kaupdamos technologijas diegiančių subjektų patirtį, pavyzdžiui, susijusią su technologijos teisių galiojimu ir verte, taip skatindamos labiau informacija pagrįstas derybas;
 - (c) padėdamos spręsti pradininko nepalankios padėties problemą, t. y. tais atvejais, kai technologijas diegiantys subjektai nenori derėtis dėl technologijų perdavimo susitarimo, kol to nepadarė jų konkurentai ⁽¹²⁹⁾.

⁽¹²⁷⁾ Žr. šių gairių 3.5 skirsnį.

⁽¹²⁸⁾ Jei nenurodyta kitaip, šiame skirsnyje nuorodos į technologijų turėtojus apima atskirus teisių turėtojus, technologijų fondus ir tarpininkaujančias platformas.

⁽¹²⁹⁾ Šiame skirsnyje pateiktomis rekomendacijomis nepažeidžiamos technologijas diegiančių subjektų prievolės pagal intelektinės nuosavybės teisę gauti licencijas, kad galėtų naudotis technologijos teisėmis.

Galimas antikonkurencinis LDG poveikis

(301) Galimas antikonkurencinis LDG poveikis yra, be kita ko:

- (a) pernelyg didelės derybinės galios derybose dalyvaujantiems technologijas diegiantiems subjektams suteikimas, sudarant jiems galimybę priversti technologijų turėtojus sutikti su nepakankamai konkurencingomis licencijavimo sąlygomis (nepakankamai sąžiningomis, pagrįstomis ir nediskriminacinėmis sąlygomis esminių standarto patentų atveju), o tai gali atgrasyti technologijų turėtojus nuo inovacijų ⁽¹³⁰⁾;
- (b) keitimasis neskelbtina komercine informacija tarp konkuruojančių technologijas diegiančių subjektų, taip prarandant strateginį neapibrėžtumą, o tai prieštarauja principui, kad kiekviena įmonė turi savarankiškai spręsti dėl savo elgesio rinkoje;
- (c) didesnis konkuruojančių technologijas įgyvendinančių subjektų sąnaudų bendrumas, kuris gali palengvinti koordinavimą vartotojų grandies produktų rinkose;
- (d) derybose dalyvaujančių technologijas diegiančių subjektų slapto susitarimas vartotojų grandies produktų rinkose ⁽¹³¹⁾;
- (e) konkuruojančių technologijas diegiančių subjektų konkurencinių galimybių ribojimas vartotojų grandies produktų rinkose ⁽¹³²⁾.

4.5.2. Vertinimas pagal Sutarties 101 straipsnio 1 dalį

Pagrindinės konkurencijos problemos

(302) Kai LDG dalyvauja faktiniai arba potencialūs konkurentai, tai gali apriboti konkurenciją gamintojų grandies technologijų licencijavimo rinkose ir (arba) vartotojų grandies produktų rinkose, dėl to nukentėtų inovacijų apimtis, produktų kokybė, įvairovė ar produkcijos apimtis, augtų kainos, atsirastų rinkų pasiskirstymas arba antikonkurencinis kitų technologijas diegiančių subjektų konkurencinių galimybių ribojimas.

Konkurencijos apribojimai pagal tikslą

(303) LDG, kurios technologijos teisių turėtojų atžvilgiu veikia skaidriai ir kurios savo veikloje apsiriboja tik bendromis derybomis dėl technologijų perdavimo susitarimų sąlygų, paprastai neriboja konkurencijos pagal tikslą.

(304) LDG skiriasi nuo pirkėjų kartelių, t. y. dviejų ar daugiau pirkėjų sudarytų susitarimų arba suderintų veiksmų ⁽¹³³⁾, kurie, nesant jokio bendro pirkimo susitarimo, pagal kurį kolektyviai bendraujama su tiekėjais jo narių vardu: i) koordinuoja individualų pirkėjų elgesį pirkimo rinkoje; ii) daro įtaką atitinkamiems konkurencijos tarp jų parametrams, arba iii) dalyvauja keičiantis neskelbtina komercine informacija tarp pirkėjų apie jų ketinimus pirkti arba apie jų derybas su tiekėjais ⁽¹³⁴⁾. Kalbant apie technologijų licencijavimą, toks pirkėjų elgesio koordinavimas visų pirma galėtų būti vykdomas kaip koordinuotas sulaikymas, t. y. technologijas diegiantiems subjektams atsisakant arba nepagrįstai delsiant derėtis dėl technologijų perdavimo susitarimų ar juos sudaryti, arba sutikti su pagrįstomis licencijavimo sąlygomis.

(305) Kai technologijas diegiantys subjektai bendrauja su technologijų turėtojais individualiai (t. y. nedalyvauja bendrose derybose su technologijos turėtoju), kiekvienas technologijas diegiantis subjektas turi savarankiškai priimti sprendimą dėl savo licencijavimo strategijos ir šie subjektai negali, pasitelkdami susitarimus ar suderintus veiksmus, pašalinti strateginio neapibrėžtumo tarpusavyje dėl savo būsimo elgesio rinkoje. Visų pirma technologijas diegiantys subjektai, prieš pradėdami individualias derybas dėl licencijų išdavimo su technologijos turėtoju, neturi bandyti tarpusavyje nustatyti vienos ar daugiau technologijų perdavimo susitarimo sąlygų (pavyzdžiui, technologijos licencijos apimties ar naudojimo srities, licencijos mokesčio, licenciaro tapatybės arba licencijos galiojimo trukmės).

⁽¹³⁰⁾ Visų pirma, LDG nariai gali vykdyti koordinuotą sulaikymą, t. y. jie gali atsisakyti derėtis dėl technologijų perdavimo susitarimų arba atsisakyti juos sudaryti, arba nepagrįstai delsiti.

⁽¹³¹⁾ Taip pat žr. (308) punktą.

⁽¹³²⁾ Taip pat žr. (309) punktą.

⁽¹³³⁾ Taip pat žr. Gairių dėl horizontaliųjų susitarimų 279–281 punktus. Šių gairių (304)–to (306) punktuose pateiktos nuorodos į pirkėjus pagal analogiją apima ir potencialius technologijų licenciatų.

⁽¹³⁴⁾ Žr. Gairių dėl horizontaliųjų susitarimų 6 skyrių dėl keitimosi informacija ir ypač 6.2.6 skirsnį, kuris taip pat taikomas keitimuisi neskelbtina komercine informacija tarp pirkėjų.

- (306) Pirkėjų karteliai dėl savo pobūdžio rimtai kenkia konkurencijai, todėl jų poveikio rinkai nebūtina vertinti ⁽¹³⁵⁾. Taigi, jie yra konkurencijos apribojimas pagal tikslą, kaip nustatyta Sutarties 101 straipsnio 1 dalyje. Todėl, siekiant įvertinti pirkėjų kartelį, nėra būtina apibrėžti atitinkamos (-ų) rinkos (-ų) arba vertinti kartelyje dalyvaujančių pirkėjų padėties gamintojų grandies pirkimo rinkoje arba to, ar jie konkuruoja vartotojų grandies pardavimo rinkose.
- (307) Dėl toliau nurodytų veiksnių mažiau tikėtina, kad LDG sudarys pirkėjų kartelį:
- (a) LDG aiškiai nurodo technologijų turėtojams, kad derybas vykdo savo narių vardu, siekdama, kad jie sudarytų technologijų perdavimo susitarimus bendromis derybomis sutartomis sąlygomis. Tuo tikslu nereikia, kad LDG technologijų turėtojai sistemingai atskleistų kiekvieno savo nario tapatybę, ypač tais atvejais, kai LDG nariai dažnai keičiasi ⁽¹³⁶⁾. Tačiau technologijų turėtojai neprivalo imtis veiksmų, kad sužinotų apie LDG egzistavimą, pavyzdžiui, per trečiąsias šalis ar spaudos pranešimus. Vis dėlto slaptumas nėra būtina ypatybė, kad būtų galima nustatyti pirkėjų kartelį ⁽¹³⁷⁾.
 - (b) LDG nariai savo bendradarbiavimo formą, apimtį ir veikimą apibrėžia rašytiniame susitarime, todėl jo atitiktį 101 straipsniui galima patikrinti *ex post* ir įsitikinti, ar jis atitinka tai, kaip LDG iš tiesų veikia. Tačiau vien rašytinio susitarimo buvimas negali apsaugoti LDG nuo konkurencijos teisės vykdymo užtikrinimo.
- (308) LDG taip pat gali prisidėti prie pardavėjų kartelio, t. y. konkurentų susitarimo nustatyti pardavimo kainas, riboti produkciją arba pasidalinti rinkomis arba klientais vartotojų grandies produktų rinkose, arba ja gali būti naudojama kaip priemonė dalyvauti pardavėjų kartelyje. Tokiu atveju LDG gali būti vertinama kartu su karteliu vartotojų grandies produktų rinkoje.
- (309) LDG, kuri siekia pašalinti esamus ar potencialius LDG narių konkurentus iš vartotojų grandies produktų rinkų, laikoma viena iš horizontaliojo boikoto formų ir riboja konkurenciją pagal tikslą.
- (310) LDG gali sudaryti sąlygas keistis neskelbtina komercine informacija tarp jos narių, kurie gali būti konkurentai. Kai toks keitimasis nėra objektyviai būtinas LDG tikslams įgyvendinti ir nėra jiems proporcingas, jis gali būti konkurencijos apribojimas pagal tikslą.

Ribojamasis poveikis konkurencijai

- (311) LDG, per kurias technologijas diegiantys subjektai kolektyviai bendrauja su technologijų turėtojais, turi būti vertinamos atsižvelgiant į jų teisinį ir ekonominį kontekstą, jų faktinį ir tikėtiną poveikį konkurencijai. Būtina įvertinti galimą ribojamąjį poveikį atitinkamoms technologijų rinkoms, kuriose LDG sąveikauja su technologijų turėtojais, ir atitinkamoms produktų rinkoms, kuriose LDG nariai gali konkuruoti kaip tiekėjos. Atlikdama tokį vertinimą Komisija lygins faktinį arba tikėtiną LDG poveikį toms rinkoms su situacija, kuri susiklostytų nesant konkrečios LDG.
- (312) Apskritai, kai LDG nariai neturi įtakos atitinkamose technologijų licencijavimo rinkose arba atitinkamose produktų rinkose, tikimybė, kad dėl tų LDG kils konkurencijos problemų, yra mažesnė.

⁽¹³⁵⁾ 2019 m. lapkričio 7 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Campine*, T-240/17, ECLI:EU:T:2019:778, 297 punktas; taip pat žr. 2009 m. birželio 4 d. Teismo sprendimo *T-Mobile Netherlands ir kt.*, C-8/08, ECLI:EU:C:2009:343, 37 punktą; 2006 m. gruodžio 13 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *French Beef*, sujungtos bylos T-217/03 ir T-245/03, ECLI:EU:T:2006:391, 83 ir tolesnius punktus.

⁽¹³⁶⁾ Apskritai LDG bus suinteresuota technologijų turėtojams pateikti pakankamai informacijos apie savo narių tapatybę, kad technologijų turėtojas galėtų priimti informaciją pagrįstą sprendimą, ar derėtis su LDG.

⁽¹³⁷⁾ Komisija yra skyrusi sankcijas pirkėjų karteliams, kurie veikė ne visiškai slapta ir bent jau veiklos pradžioje buvo palyginti skaidrūs. Žr. 2003 m. balandžio 2 d. Komisijos sprendimą 2003/600/EB, susijusį su EB sutarties 81 straipsnio taikymo procedūra (byla COMP/C.38.279/F3 *French beef*) (OL L 209, 2003 8 19, p. 12, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2003/600/oj>).

- (313) Tam tikriems apribojimams, dėl kurių susitaria LDG nariai, 101 straipsnio 1 dalis gali būti netaikoma, kai tokių apribojimų objektyviai reikia LDG tikslams įgyvendinti ir kai tie apribojimai proporcingi tiems tikslams ⁽¹³⁸⁾.

Atitinkamos rinkos

- (314) LDG gali daryti poveikį konkurencijai gamintojų grandies technologijų licencijavimo rinkose, t. y. tokiose rinkose, kuriose LDG nariai bendrai derasi su technologijų turėtojais, ir vartotojų grandies produktų rinkose, t. y. tokiose rinkose, kuriose LDG nariai veikia kaip tiekėjos.
- (315) Atitinkamų technologijų rinkų apibrėžtis grindžiama principais, nustatytais Pranešime dėl rinkos apibrėžimo, ir yra paremta pakeičiamumo sąvoka, siekiant nustatyti konkurencinius suvaržymus. Kadangi technologijas diegiančių subjektų derybos dėl licencijų yra pirkimo forma, atliekant pakeičiamumo vertinimą daugiausia dėmesio skiriama technologijos tiekėjams, o ne technologijas diegiantiems subjektams prieinamoms alternatyvoms. Kitaip tariant, identifikuojant LDG nariams kylančius konkurencinius suvaržymus lemiamas vaidmuo tenka technologijų turėtojams prieinamoms alternatyvoms. Tos alternatyvos gali būti analizuojamos, pavyzdžiui, tiriant galimą technologijų turėtojų reakciją į nedidelį, bet nuolatinį už jų technologijas siūlomos kainos sumažėjimą. Apibrėžus atitinkamą rinką, LDG narių rinkos dalis gali būti apskaičiuojama remiantis narių įsigytų atitinkamų technologijų licencijų verte arba apimtimi, išreikšta visų pardavimų atitinkamoje technologijų licencijavimo rinkoje dalimi.
- (316) Kai LDG nariai yra faktiniai arba potencialūs konkurentai vartotojų grandies produktų rinkose, tas rinkas taip pat reikia įvertinti. Atitinkamos produktų rinkos apibrėžiamos taikant metodiką, aprašytą Pranešime dėl rinkos apibrėžimo.

Įtaka rinkoje

- (317) Nėra jokios absoliučios ribos, kurią viršijus galima daryti prielaidą, kad LDG nariai turi tokią įtaką rinkoje, jog tikėtina, kad dėl LDG atsiras ribojamasis poveikis konkurencijai, kaip apibrėžta Sutarties 101 straipsnio 1 dalyje. Tačiau daugeliu atvejų mažai tikėtina, kad LDG nariai turi įtaką rinkoje, jei jų bendra paklausos atitinkamose technologijų rinkose dalis neviršija 15 % ir jų bendra tiekimo dalis atitinkamose produktų rinkose neviršija 15 %.
- (318) Vien minėtą ribą viršijanti rinkos dalis vienoje ar abiejose rinkose dar nereiškia tikimybės, kad dėl LDG atsiras ribojamasis poveikis konkurencijai. Kai LDG bendra rinkos dalis viršija tą ribą, reikia išsamiai įvertinti jos poveikį atitinkamoms rinkoms, atsižvelgiant į tokius veiksnius kaip LDG narių ypatybės ir padėtis rinkoje, rinkos koncentracija, konkurencijos artumas, galimas sutartinių ar kitokių ryšių tarp LDG narių ir kitų paveiktas technologijas diegiančių subjektų buvimas, LDG paveiktų technologijų pobūdis, LDG veiklos taisyklės (įskaitant, pavyzdžiui, tai, ar LDG nariai gali toliau laisvai derėtis ir sudaryti susitarimus su technologijų turėtojais nedalyvaujant LDG), taip pat galima technologijos turėtojų ir vartotojų grandies klientų atsveriamoji galia.

Poveikis technologijų rinkoms

- (319) Kai LDG nariai užima didelę bendrą paklausos atitinkamose technologijų rinkose dalį, LDG gali jiems sudaryti sąlygas naudotis bendra perkamąja galia. Dėl to gali atsirasti ribojamasis poveikis konkurencijai atitinkamose technologijų rinkose, pavyzdžiui, sumažėjus paskatoms technologijų turėtojams investuoti į mokslinius tyrimus ir plėtrą. Tokio neigiamo poveikio rizika yra didesnė, kai LDG sąveikauja su atsveriančios derybinės galios neturinčiais technologijų turėtojais arba kai LDG nariai imasi koordinuotų veiksmų siekdami apriboti

⁽¹³⁸⁾ Žr. (19) punktą dėl pagalbinių apribojimų sąvokos.

technologijų turėtojo laisvę spręsti, ar derėtis su LDG, pavyzdžiui, koordinuotai atsisakydami derėtis arba sudaryti technologijų perdavimo susitarimus. Ir priešingai, tokio neigiamo poveikio tikimybė daug mažesnė, kai technologijų turėtojai turi atsveriančią derybinę galią. Taip gali būti, pavyzdžiui, kai atitinkamos technologijos yra esminės standartui, kuris plačiai taikomas atitinkamose vartotojų grandies produktų rinkose, arba kai joms pakaitalų nėra; kai yra tik keli licenciarai ir jie turi didelius technologijos teisių portfelius, arba kai LDG derasi su technologijų fondu.

- (320) LDG taip pat gali būti naudojama siekiant apriboti konkuruojančių technologijas diegiančių subjektų konkurencines galimybes technologijų rinkose ir taip riboti konkurenciją vartotojų grandies produktų rinkose. Pavyzdžiui, LDG gali apriboti technologijų turėtojų galimybę sudaryti technologijų perdavimo susitarimus su technologijas įgyvendinančiais subjektais, kurie nėra LDG nariai, arba riboti tokių susitarimų sąlygas. Konkurencinių galimybių ribojimas mažiau tikėtinas, kai i) dalyvauti LDG gali visi technologijas diegiantys subjektai, atitinkantys objektyvius ir nediskriminacinius kriterijus, ii) LDG nariai nediskriminuojami LDG veiklos taisyklėmis ir iii) LDG neribojama technologijų turėtojų galimybė sudaryti technologijų perdavimo susitarimus su konkuruojančiais technologijas įgyvendinančiais subjektais, taip pat neribojamos tokių susitarimų sąlygos.

Poveikis vartotojų grandies produktų rinkoms

- (321) Kai LDG nariai nėra faktiniai arba potencialūs konkurentai vartotojų grandies produktų rinkose arba neturi įtakos tokiose rinkose, mažai tikėtina, kad LDG turės ribojamąjį poveikį konkurencijai vartotojų grandies rinkose.
- (322) Kai LDG nariai yra faktiniai arba potencialūs konkurentai vartotojų grandies produktų rinkose, LDG gali padėti koordinuoti narių elgesį vartotojų grandies rinkose ⁽¹³⁹⁾. Tokio koordinavimo rizika yra didesnė, kai i) vartotojų grandies produktų rinkų struktūra skatina slapčius susitarimus (pavyzdžiui, rinka yra koncentruota ir jai būdingas didelis skaidrumas) arba ii) LDG nariai užima didelę bendrą rinkos dalį vartotojų grandies produktų rinkose.
- (323) LDG taip pat gali sudaryti palankesnes sąlygas savo nariams sudaryti slapčius susitarimus, kai dėl LDG atsiranda didelis sąnaudų (visų pirma kintamų) bendrumas tarp narių, jeigu LDG nariai turi įtaką atitinkamoje vartotojų grandies produkto rinkoje, o rinkos ypatybės yra palankios koordinavimui.
- (324) LDG įgyvendinimas gali sudaryti sąlygas keistis neskelbtina komercine informacija tarp LDG narių, pavyzdžiui, dėl sąlygų, kuriomis jie norėtų sudaryti technologijų perdavimo susitarimus. Jei pačiai LDG Sutarties 101 straipsnio 1 dalis netaikoma, nes jos poveikis konkurencijai neutralus arba teigiamas, tas draudimas taip pat netaikomas ir keitimuisi informacija, kuris yra objektyviai būtinas LDG įgyvendinimui ir proporcingas jos tikslams ⁽¹⁴⁰⁾.
- (325) Keičiantis neskelbtina komercine informacija gali būti sukurtos palankesnės sąlygos derinti elgesį pardavimo kainų ir produkcijos atžvilgiu ir todėl vartotojų grandies produkto rinkose gali būti sudarytas slaptas susitarimas. Siekiant kuo labiau sumažinti nereikalingo keitimosi neskelbtina komercine informacija riziką, LDG gali pasitelkti nepriklausomas grupes, skirti nepriklausomus vadovus ar taikyti kitas apsaugos priemones, pavyzdžiui, siekdamas užtikrinti, kad neskelbtina komercine informacija tarp LDG narių būtų dalijamasi tik nuasmeninta ir (arba) apibendrinta forma. Siekiant užtikrinti, kad neskelbtina komercine informacija nebūtų dalijamasi su kitomis LDG, pavyzdžiui, tais atvejais, kai nariai dalyvauja daugiau nei vienoje LDG, gali būti įgyvendinamos ir kitos apsaugos priemonės.

⁽¹³⁹⁾ Taip pat žr. (308) punktą dėl galimybės, kad LDG gali būti naudojamos kaip priemonė siekiant dalyvauti pardavėjų kartelyje vartotojų grandies produktų rinkose.

⁽¹⁴⁰⁾ 2014 m. rugsėjo 11 d. Teismo sprendimo *MasterCard / Komisija*, C-382/12 P, ECLI:EU:C:2014:2201, 89 punktą. Taip pat žr. Gairių dėl horizontaliųjų susitarimų 369 punktą.

Apsaugos taisyklė

- (326) Apskritai mažai tikėtina, kad LDG, kurios nėra susijusios su konkurencijos ribojimu pagal tikslą ir tenkina visas toliau išvardytas sąlygas, ribotų konkurenciją, kaip tai numatyta Sutarties 101 straipsnio 1 dalyje, arba galėtų tenkinti 101 straipsnio 3 dalies sąlygas:
- (a) dalyvauti LDG gali visi technologijas įgyvendinantys subjektai, atitinkantys objektyvius ir nediskriminacinius kriterijus;
 - (b) LDG technologijų turėtojams atskleidžia savo veiklos taisykles ir tai, kad ji derasi savo narių vardu;
 - (c) LDG veikla apsiriboja bendromis derybomis dėl technologijų perdavimo susitarimų sąlygų;
 - (d) LDG nariai nesikeičia neskelbtina komercine informacija, išskyrus informaciją, kurios objektyviai reikia ir kuri proporcinga bendrų derybų per LDG vykdymui;
 - (e) LDG nariai nesiima koordinuotų veiksmų, įskaitant koordinuotą sulaikymą, kuriais siekiama apriboti arba technologijų turėtojų laisvę nuspręsti, ar pradėti arba nutraukti derybas su LDG, arba LDG narių laisvę derėtis ir sudaryti dvišalius susitarimus su technologijų turėtojais, nepažeidžiant LDG narių galimybės susitarti, kad per technologijos turėtojo ir LDG derybas jie nevykdys dvišalių derybų ir nesudarys technologijų perdavimo susitarimų su tuo technologijos turėtoju, su sąlyga, kad tokio apribojimo trukmė neviršija 6 mėnesių;
 - (f) LDG ir technologijų perdavimo susitarimais, dėl kurių deramasi per LDG, neribojamos technologijų turėtojų galimybės sudaryti technologijų perdavimo susitarimus su trečiosiomis šalimis ir tokių susitarimų sąlygos;
 - (g) licencijavimo mokesčiai, mokėtini pagal technologijų perdavimo susitarimus, dėl kurių deramasi per LDG, neviršija 10 % produktų, pagamintų pagal licencijuotą technologiją, pardavimo kainos.
- (327) LDG, kurios neatitinka pirmiau išvardytų sąlygų, turi būti vertinamos atskirai pagal Sutarties 101 straipsnį. Nedaroma prielaida, kad tokios LDG riboja konkurenciją, kaip apibrėžta 101 straipsnio 1 dalyje, arba kad jos neatitinka 101 straipsnio 3 dalies sąlygų.

4.5.3. Vertinimas pagal Sutarties 101 straipsnio 3 dalį

- (328) Kai LDG riboja konkurenciją, kaip apibrėžta Sutarties 101 straipsnio 1 dalyje, būtina įvertinti, ar dėl LDG atsiranda veiksmingumas, kuris atitinka visas 101 straipsnio 3 dalies sąlygas.

Didesnis veiksmingumas

- (329) Dėl LDG gali padidėti veiksmingumas. Visų pirma jos gali sumažinti technologijas diegiančių subjektų ir technologijų turėtojų licencijavimo sandorių išlaidas, visų pirma panaikindamos poreikį kiekvienam LDG nariui dalyvauti dvišalėse derybose dėl licencijavimo su konkrečiu technologijos turėtoju. Sutelkus technologijas diegiančių subjektų ekspertines žinias, LDG gali sumažinti šių subjektų ir technologijų turėtojų turimos informacijos asimetriją ir taip paskatinti labiau informacija pagrįstas derybas, įskaitant informaciją, ar siūlomos licencijavimo sąlygos yra sąžiningos, pagrįstos ir nediskriminacinės. LDG taip pat gali spręsti pradininko nepalankios padėties problemą, kai technologijas diegiantys subjektai gali nenorėti sudaryti technologijų perdavimo susitarimo, kol to nepadarė jų konkurentai. Dėl šio veiksmingumo gali būti sudaryta daugiau technologijų perdavimo susitarimų, taigi atsirasti ir platesnė technologijų sklaida. Savo ruožtu galima tikėtis, kad dėl to rinkoje atsiras daugiau inovacijų, o tai bus naudinga vartotojams.

Būtinumas

- (330) LDG sukeliami apribojimai, kurie yra didesni, nei būtina veiksmingumui padidinti, netenkina 101 straipsnio 3 dalies sąlygų. Pavyzdžiui, siekiant sumažinti licencijavimo sandorių išlaidas, LDG gali būti nebūtina reikalauti, kad technologijos turėtojas trečiosioms šalims nesuteiktų palankesnių licencijavimo sąlygų.

Perdavimas vartotojams

- (331) Didesnis veiksmingumas, pasiektas taikant būtinus apribojimus, turi būti perduotas vartotojams taip, kad gaunama nauda nusvertų LDG daromą ribojamąjį poveikį konkurencijai. Pavyzdžiui, sumažėjusios technologijų licencijavimo išlaidos gali būti perkeltamos mažinant pardavimo kainas vartotojų grandies produktų rinkose. Perdavimas vartotojams labiau tikėtinas, kai LDG nariai neturi įtakos vartotojų grandies produktų rinkose.

Konkurencijos nepanaikinimas

- (332) Sutarties 101 straipsnio 3 dalies sąlygos nebus įvykdytos, jei LDG sudarys sąlygas šalims panaikinti konkurenciją didelės atitinkamų produktų dalies atžvilgiu. Ši sąlyga taikoma tiek atitinkamoms technologijų rinkoms, tiek atitinkamoms produktų rinkoms. Didelės bendros rinkos dalys yra vienas iš požymių, kad ši sąlyga gali būti nevykdoma.
-